

SADRŽAJ

DOKUMETI	107
Apostolsko pismo u obliku motuproprija vrhovnoga svećenika Franje kojim se uspostavlja služba katehete, 11. svibnja 2021.: <i>Antiquum ministerium</i>	107
Poruka pape Franje za 1. Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba (25. srpnja 2021.): <i>Ja sam s tobom u sve dane</i>	111
Poruka pape Franje za 5. svjetski dan siromaha 33. nedjelju kroz godinu, 14. studenoga 2021.: <i>Siromahâ svagda imate uza se</i> (Mk 14, 7)	114
Apostolsko pismo u obliku motuproprija vrhovnog svećenika Franje o uporabi rimske liturgije koja je prethodila obnovi iz 1970. godine: <i>Traditionis custodes</i>	119
Pismo Svetoga Oca Franje biskupima cijeloga svijeta kojim predstavlja motuproprij <i>Traditionis custodes</i> o uporabi rimske liturgije koja je prethodila obnovi iz 1970. godine (Rim, 16. srpnja 2021.).....	121
Pismo Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata o slavljenju liturgije za vrijeme i nakon pandemije koronavirusne bolesti predsjednicima biskupskih konferencija Katoličke Crkve: <i>Vratimo se euharistiji s radošću!</i>	125
Izjava predsjednikâ CCEE-a i CEC-a povodom Vremena stvorenoga svijeta 2021.: <i>Dom za sve? Obnoviti Božji oikos</i>	129
Poruka Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja povodom Svjetskog dana turizma 2021.: <i>Turizam za uključivi rast. Osoba onkraj statistika</i>	130
Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije Iustitia et Pax: <i>Zdravlje žena ne može se poistovjetiti s nepostojećim pravom na pobačaj</i>	132
Izjava Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za život i obitelj o Prijedlogu rezolucije o stanju u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u kontekstu zdravlja žena	134
Poruka predsjednika Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za katehizaciju i novu evangelizaciju đakovačko-osječkog nadbiskupa Đure Hranića na početku školske i katehetske godine 2021./2022.: <i>Zar obnavljati napukle jarbole?</i>	136
Poruka mons. Ivica Petanjka za Svjetski dan misija 2021.....	139
➤ Izveštaji	141
Priopćenje s izvanrednog zasjedanja HBK (Zagreb, 8. lipnja 2021.)	141
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	142
Biskupijsko hodočašće na Trsat (10. listopada 2021.)	142
Plenarni svećenički sastanak (Krk, 13. listopada 2021.).....	142
Katekumenat.....	143
Tečajevi pripreve za brak.....	143
Permanentna formacija mladih svećenika (Lovran, 15. i 16. studenoga 2021.).....	144
Naši svećenički kandidati	144
Zdravstveno osiguranje svećenika, mirovine i sustav nagrada.....	144

IZ KATEHETSKOG UREDA.....	145
Državni stručni skup za vjeroučitelje, voditelje ŽSV-a, mentore i savjetnike	145
Biskupijski susret vjeroučitelja i odgojiteljica u vjeri.....	145
IZ POVJERENSTVA ZA MLADE:	
Adventska duhovna obnova za mlade (»Betanija«, 19. – 21. studenog 2021.)	146
IZ APOSTOLATA ZA DUHOVNO MAJČINSTVO ŽENA: Godišnjica smrti sl. Božje Marice Stanković	146
IZ CARITASA BISKUPIJE KRK.....	147
➤ Najave	147
Projekt »72 sata bez kompromisa«.....	147
»Plamen za dvostruko dobro« – <i>Lampion ljubavi</i>	147
Akcija »Zajedno možemo više«	148
Susret voditelja župnih Caritasa	148
Akcija »Nedjelja Caritasa«.....	148
➤ Izvještaji:.....	149
Caritas primio i podijelio vrijednu donaciju električnih bolesničkih kreveta i namještaja iz Belgije (21. svibnja 2021.).....	149
Projekt »Prijetelji s mora«	149
Projekt »Kuća za odmor« u Domu Emaus	150
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVJEST	151
Kronika biskupa Ivica Petanjka	151
➤ Svećenici: Imenovanja i premještanja u Biskupiji Krk.....	152
➤ Izvještaji.....	153
Nakon 72 godine vraćene župne matične knjige Krčkoj biskupiji (Krk, 21. svibnja 2021.) ..	153
Vlč. Andrija Živković zaređen za svećenika Krčke biskupije (Osor, 1. lipnja 2021.).....	154
Proslavljena svetkovina sv. Kvirina, zaštitnika Krčke biskupije (Krk, 4. lipnja 2021.)	156
Na svetkovinu Srca Isusova proslavljena misa posvete ulja (Krk, 11. lipnja 2021.)	157
Vlč. Andrija Živković u Nerezinama slavio mladu misu (20. lipnja 2021.).....	158
Zlatomisničko slavlje i blagoslov obnovljenog samostana u Portu (28. lipnja 2021.).....	160
Mons. Vlado Košić misnim slavljem zahvalio Krčkoj biskupiji (Krk, 9. kolovoza 2021.).....	161
Mons. Petanjak u Dubrovniku otkrio spomen ploču i predstavio knjigu Mihael Božidarević iz Dubrovnika, OFM Cap (Dubrovnik, 1. rujna 2021.).....	161
Trostruka radost misnog slavlja povodom blagdana Uzvišenja svetog Križa u Krčkoj katedrali (Krk, 14. rujna 2021.).....	163

Izdaje: BISKUPSKI ORDINARIJAT KRK, Biskupa Antuna Mahnića 18,
HR-51500 KRK ; tel. 051/221-018; fax. 051/221-483;
e-mail: ordinarijat@biskupijakrk.hr

Uredila: Irena Žužić

Odgovara: mons. dr. Franjo Velčić, generalni vikar

Na naslovnici: *Sveti Josip*, akad. slikar Bruno Bulić, 1961., u Krčkoj katedrali

APOSTOLSKO PISMO U OBLIKU MOTUPROPRIJA VRHOVNOGA SVEĆENIKA FRANJE KOJIM SE USPOSTAVLJA SLUŽBA KATEHETE, 11. SVIBNJA 2021.

ANTIQUUM MINISTERIUM

1. Služba katehete u Crkvi je drevna. Teolozi smatraju da su njezini prvi obrisi vidljivi već u spisima Novoga zavjeta. Služba poučavanja ima svoje začetke u onim »učiteljima« koje spominje Apostol obraćajući se zajednici u Korintu: »I neke postavi Bog u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; onda čudesa, onda dari liječenja; zbrinjavanja, upravljanja, razni jezici. Zar su svi apostoli? Zar svi proroci? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci? Zar svi imaju dare liječenja? Zar svi govore jezike? Zar svi tumače? Čeznite za višim darima! A evo vam puta najizvrsnijega!« (1 Kor 12,28-31).

Sveti Luka započinje svoje Evanđelje riječima: »...pošto sam sve, od početka, pomno ispitao, naumih i ja tebi, vrli Teofile, sve po redu napisati da se tako osvjedočiš o pouzdanosti svega u čemu si poučen« (Lk 1,3-4). Čini se da je evanđelist svjestan da svojim spisima pruža specifičan oblik poučavanja koji, onima koji su već kršteni, daje sigurnost i snagu. Apostol Pavao iznova se vraća temi kada preporučuje Galaćanima da »koji se uči Riječi, neka sva dobra dijeli sa svojim učiteljem« (Gal 6,6). Kao što je očito, taj tekst sadrži još jednu posebnost: zajedništvo života kao znak plodnosti istinske kateheze.

2. Od svojih početaka, kršćanska je zajednica poznavala različite oblike službi. One su se očitovale u služenju muškaraca i žena koji su, poslušni djelovanju Duha Svetoga, svoj život posvetili izgradnji Crkve. Karizme, koje je Duh Sveti neprestano izlijevao na krštenike, katkad su, u svojim mnogovrsnim izrazima, poprimale vidljiv i opipljiv oblik izravna služenja kršćanskoj zajednici tako da su bile priznate kao neophodna dijakonija za zajednicu. Apostol Pavao postaje mjerodavan tumač kad svjedoči da su »različiti dari, a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog koji čini sve u svima. A svakomu se daje očitovanje Duha na korist. Doista, jednomu se po Duhu daje riječ mudrosti, drugomu riječ spoznanja po tom istom Duhu; drugomu vjera u tom istom Duhu, drugomu dari liječenja u tom jednom Duhu; drugomu čudotvorstva, drugomu prorokovanje, drugomu razlučivanje duhova, drugomu različiti jezici, drugomu tumačenje jezika. A sve to djeluje jedan te isti Duh dijeleći svakomu napose kako hoće« (1 Kor 12,4-11).

Stoga je unutar velike karizmatičke tradicije Novoga zavjeta moguće prepoznati aktivnu prisutnost krštenih koji su službu prenošenja nauka apostola i evanđelista obnašali na sustavniji, trajan način, povezan s različitim okolnostima života (usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi Dei Verbum*, 8). Crkva je željela prepoznati ovu službu kao konkretan izraz vlastite karizme koja je uvelike pridonijela izvršavanju njezina evangelizacijskoga poslanja. Pogled na život prvih kršćanskih zajednica koje su bile predane širenju i rastu evanđelja i danas Crkvu potiče na razumijevanje novih oblika izražavanja kojima ona, da bi njegovo evanđelje doprlo do svakoga stvorenja, ostaje vjerna Gospodinovoj riječi.

3. Cijela povijest evangelizacije tijekom minula dva tisućljeća jasno pokazuje važnost poslanja katehetâ. Biskupi, svećenici i đakoni, zajedno s mnogim muškarcima i ženama posvećenoga života, svoj su život posvetili katehetskom poučavanju, kako bi vjera uzmogla biti istinskom podrškom osobnom životu svakoga čovjeka. Neki su od njih, usto, okupljali oko sebe drugu braću i sestre koji su, dijeleći istu karizmu, osnovali redovničke zajednice u potpunosti posvećene službi kateheze.

Ne smije se zaboraviti nebrojeno mnoštvo laika koji su svojim katehetskim poučavanjem bili izravno uključeni u širenje evanđelja. Riječ je o muškarcima i ženama koji su, nadahnuti dubokom vjerom i kao vjerodostojni svjedoci svetosti, u nekim slučajevima bili i utemeljitelji zajednica pa čak i položili vlastiti život. I danas su brojni sposobni i nepokolebljivi katehete na čelu zajednica u različitim krajevima svijeta te obnašaju nezamjenjivo poslanje u prenošenju i produbljanju vjere. Velika četa katehetâ, blaženikâ, svetaca i mučenikâ ostavila je trag u poslanju Crkve: vrijedi ih upoznati jer je to plodan izvor ne samo za katehezu, nego i za cijelu povijest kršćanske duhovnosti.

4. Počevši od Drugoga vatikanskog sabora, Crkva s obnovljenom sviješću razumije važnost predanosti laika u djelu evangelizacije. Koncilski su oci više puta naglasili koliko je prijeko potrebno, radi *plantatio Ecclesiae* i razvoja kršćanske zajednice, izravno uključiti vjernike laike u različitim oblicima, po kojima do izražaja dolazi njihova karizma. »Isto je tako vrijedna pohvale ona za misijsko djelovanje među pogane u najplemenitijem smislu zaslužna skupina katehista, muževa i žena koji, prožeti apostolskim duhom, uz velike napore, pridonose jedinstvenu i u svakom pogledu potrebnu pomoć za širenje vjere i Crkve. Služba katehista od najveće je važnosti u naše dane, kada ima malo klerika koji bi naviještali evanđelje tolikim mnoštvima i obavljali pastoralnu službu« (usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dekret o misijskom poslanju Crkve Ad gentes*, 17).

Uz bogatstvo koncilskoga nauka, valja spomenuti i stalno zanimanje papa, biskupskih sinoda, biskupskih konferencija i biskupa pojedinačno, koji su posljednjih desetljeća značajno pridonijeli obnovi kateheze. Katekizam Katoličke Crkve, Apostolska pobudnica *Catechesi tradendae*, Opći katehetski direktorij, Opći direktorij za katehezu i nedavno objavljen Direktorij za katehezu, kao i mnogi nacionalni, regionalni i biskupijski katekizmi, potvrdili su središnje značenje kateheze koja u prvi plan stavlja obrazovanje i trajnu formaciju vjernika.

5. Ne oduzimajući ništa vlastitom poslanju biskupa kao prvoga katehete u svojoj biskupiji, s prezbiterijem koji zajedno s njime dijeli istu pastoralnu skrb, i posebnoj odgovornosti roditelja s obzirom na kršćansku formaciju svoje djece (usp. CIC kan. 774 §2; CCEO kan. 618), prijeko je potrebno priznati prisutnost laika koji se, snagom vlastita krštenja, osjećaju pozvanima surađivati u službi kateheze (usp. CIC kan. 225; CCEO kan. 401 i 406). Ta se prisutnost pokazuje još potrebnijom danas kao rezultat sve veće svijesti o potrebi evangelizacije u suvremenom svijetu (usp. *Apostolska pobudnica Evangelii gaudium*, 163-168) i nametanja globalizirane kulture (usp. *Enciklika Fratelli tutti*, 100, 138). To zahtijeva vjerodostojan susret s mladim naraštajima, ne zaboravljajući pritom potrebu onih kreativnih metoda i sredstava koji će naviještaj evanđelja uskladiti s misijskom preobrazbom koju je Crkva započela. Vjernost prošlosti i odgovornost za sadašnjost neophodni su uvjeti da Crkva ispuni svoje poslanje u svijetu.

Buđenje osobnog oduševljenja svake krštene osobe i oživljavanje svijesti da je pozvana ostvariti svoje poslanje u zajednici, zahtijeva oslušivanje glasa Duha, koji nikada ne uskraćuje svoju plodnu prisutnost (usp. CIC kan. 774 §1; CCEO kan. 617). I danas Duh poziva muškarce i žene da krenu ususret mnogima koji čekaju upoznati ljepotu, dobrotu i istinu kršćanske vjere. Zadaća je pastira podupirati taj hod i obogatiti život kršćanske zajednice priznavanjem laičkih službi koje mogu pridonijeti preobrazbi društva »unošenjem kršćanskih vrijednosti u svijet društva, politike i ekonomije« (*Evangelii gaudium*, 102).

6. Apostolat laika ima neporecivu vrijednost za svijet. On zahtijeva »tragati za Božjim kraljevstvom baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Božjemu« (usp. Drugi Vatikanski sabor, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 31). Njihov svakodnevni život prožet je obiteljskim i društvenim odnosima, što potvrđuje kako su oni »posebno pozvani na to da Crkvu uprisutnjaju i čine je djelatnom na onim mjestima i u onim prilikama gdje ona samo po njima može postati sol zemlje« (*Lumen gentium*, 33). Dobro je u tom smislu podsjetiti da su, osim toga apostolata, laici »pozvani na još neposredniju suradnju u apostolatu hijerarhije, poput onih muževa i žena koji su apostolu Pavlu pomagali u evanđelju, trudeći se mnogo u Gospodinu« (*Lumen gentium*, 33).

Posebna uloga katehete poprima svoj karakter unutar drugih službi koje već postoje u kršćanskoj zajednici. Kateheta je prvo pozvan svoju stručnost staviti u pastoralnu službu prenošenja vjere koja se razvija kroz različite faze: od prvoga navještaja koji uvodi u kerigmu, preko upućivanja koje podiže svijest o novom životu u Kristu, i posebno priprema za sakramente kršćanske inicijacije, sve do trajne formacije koja omogućuje krštenoj osobi da bude uvijek spremna »na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama« (1 Pt 3,15). Kateheta je istodobno svjedok vjere, učitelj i mistagog, pratitelj i pedagog, koji podučava u ime Crkve. Taj identitet može se razvijati dosljedno i odgovorno samo molitvom, proučavanjem i izravnim sudjelovanjem u životu zajednice (usp. Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije, *Direktorij za katehezu*, 113).

7. S dalekovidnošću je sveti Pavao VI. izdao apostolsko pismo *Ministeria quaedam* ne samo kako bi prilagodio službe lektorata i akolitata promijenjenim okolnostima (usp. Apostolsko pismo *Spiritus Domini*), već i kako bi potaknuo biskupske konferencije da promiču i druge službe, među kojima je i služba katehete. »Nema zapreke da osim zajedničkih službi u Latinskoj Crkvi biskupske konferencije zatraže od Svete Stolice i druge, za koje misle da bi ih u njihovu kraju bilo potrebno ili korisno ustanoviti. Tako npr. službe vratara, zaklinjača i katehista.« Isti se žurni poziv ponavlja i u Apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi* kada papa poziva na raspoznavanje aktualnih potreba kršćanske zajednice u vjernom kontinuitetu s njezinim izvorima, potičući da se pronađu novi oblici služenja za obnovljen pastoral: »Takve službe, nove samo prividno a zapravo duboko povezane sa životnim iskustvom koje je Crkva imala u svojoj prošlosti, primjerice, služba katehete... dragocjene su s obzirom na uspostavljanje, život i rast Crkve, s obzirom na njenu sposobnost da zrači oko sebe i prema onima koji su daleko« (Sveti Pavao VI., *Apostolska pobudnica Evangelii nuntiandi*, 73).

Ne može se stoga nijekati: »Svijest o identitetu i poslanju vjernika laika u Crkvi je porasla. Možemo računati na brojne laike, premda to još nije ni približno dovoljno, koji imaju duboko ukorijenjen osjećaj zajedništva i odlikuju se velikom vjernošću u ispunjavanju zadaća na polju karitasa, kateheze, slavljenja vjere« (*Evangelii gaudium*, 102). Iz toga slijedi da primanje neke

laičke službe kao što je služba katehete snažnije naglašuje misijsko zalaganje, svojstveno svakoj krštenoj osobi. Nju se ima izvršavati u potpuno laičkom obliku, ne upadajući u bilo kakav oblik klerikalizacije.

8. Ta služba ima snažne značajke poziva koji od biskupa zahtijeva odgovarajuće razlučivanje te će biti uzdignuta obredom uvođenja. Riječ je, naime, o trajnoj službi u mjesnoj Crkvi koja se obnaša u skladu s pastoralnim zahtjevima koje utvrđuje mjesni ordinarij, ali koja se ostvaruje na laički način, kako to zahtijeva sama priroda ove službe. Dobro je da se u službu katehete pozove muškarce i žene duboke vjere i ljudske zrelosti. Oni trebaju aktivno sudjelovati u životu kršćanske zajednice, moraju prihvaćati ljude, te su takvi da ih resi velikodušnost i sposobnost za bratsko zajedništvo. Oni moraju steći odgovarajuću biblijsku, teološku, pastoralnu i pedagošku naobrazbu kako bi bili pozorni komunikatori istinâ vjere te moraju imati prethodno iskustvo u katehezi (usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dekret o pastoralnoj službi biskupa u Crkvi Christus Dominus*, 14; CIC kan. 231 §1; CCEO kan. 409 §1). Zahtijeva se da budu vjerni suradnici svećenika i đakona, spremni služiti tamo gdje je potrebno te su vođeni istinskim apostolskim žarom.

Stoga, nakon pažljiva razmatranja i na temelju apostolske vlasti, ustanovljujem laičku službu katehete.

Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata uskoro će objaviti Red uvođenja u laičku službu kateheta.

9. Pozivam biskupske konferencije da, određujući potreban postupak formacije te norme i kriterije za pristup ovoj službi, služba katehete zaživi u praksi. Pritom, sukladno sadržaju ovoga apostolskoga pisma, neka se pronađu prikladni oblici službe, koju je kateheta pozvan izvršiti.

10. Sinode Istočnih Crkava ili skupštine hijerarha mogu usvojiti ono što je ovdje određeno za njihove Crkve sui iuris, u skladu s njihovim posebnim zakonima.

11. Pastiri neka uvijek imaju na umu ono na što potiču koncilski oci: »Sveti pastiri... znaju da ih Krist nije ustanovio kako bi sami na sebe preuzeli sveskoliko spasonosno poslanje Crkve prema svijetu, nego da je njihova izvrsna zadaća tako pastirski voditi vjernike i provjeravati njihove oblike služenja i milosne darove da svi na svoj način jednodušno surađuju u zajedničkom djelu« (*Lumen gentium*, 30). Razlučivanje darova koje Duh Sveti nikada ne uskraćuje svojoj Crkvi, neka im bude potrebna podrška kako bi služba katehete bila učinkovita za rast vlastite zajednice.

Nalažem da se sve ono što je određeno ovim apostolskim pismom, izdanom u obliku motuproprija, primjenjuje na čvrst i trajan način, bez obzira na sve suprotno, čak i ako je vrijedno posebna spominjanja, a objavom u *L'Osservatore Romano* stupa na snagu istoga dana, te će se potom tekst objaviti i u Acta Apostolicae Sedis.

Dano u Rimu, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 10. dana mjeseca svibnja 2021. godine, na liturgijski spomen svetog Ivana Avilskog, prezbitera i naučitelja Crkve, u devetoj godini mogega pontifikata.

FRANJO

PORUKA PAPE FRANJE ZA 1. SVJETSKI DAN DJEDOVA I BAKA I STARIJIH OSOBA**– 25. srpnja 2021. –****»JA SAM S TOBOM U SVE DANE«**

Drage bake i djedovi, drage starije osobe!

»Ja sam s tobom u sve dane« (usp. Mt 28, 20). Obećanje je to koje je Gospodin dao svojim učenicima prije svoga uzašašća na Nebo i koje danas ponavlja tebi, dragi djede i draga bako. Tebi. »Ja sam s tobom u sve dane« ujedno su riječi koje bih ti, kao rimski biskup i kao starija osoba kao i ti, uputio na ovaj prvi Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba: cijela Crkva ti je blizu, odnosno bolje rečeno: cijela Crkva nam je blizu. Brine se za tebe, voli te i ne želi te ostaviti samoga/samu!

Znam dobro da ova poruka do tebe stiže u teškome času: pandemija se pokazala neočekivanom i silovitom olujom, teškom kušnjom na kojoj se našao život svijetu, ali posebno nas starijih osoba. Mnogi od nas su se razboljeli i mnogi su umrli ili su svjedočili umiranju svojih suprugâ i svojih dragih; koliki su samo jako dugo bili prisiljeni na samoću i izolaciju.

Gospodinu su poznate sve patnje kroz koje smo prošli u tome vremenu. On je blizu svima koji doživljavaju bolno iskustvo onih koji su napušteni; nije ravnodušan na našu samoću koju je pandemije učinila još težom. Predaja govori da je i sv. Joakim, Isusov djed, bio udaljen iz svoje zajednice jer nije imao djece; njegov se život – kao i život njegove supruge Ane – smatrao beskorisnim. Ali Gospodin mu je poslao anđela da ga tješi. Dok je, žalostan, tavorio izvan gradskih vrata, ukazao mu se Božji glasnik i rekao mu: »Joakime, Joakime! Gospodin Bog je uslišio tvoju ustrajnu molitvu« [1]. Čini se da Giotto, na svojoj glasovitoj fresci [2], smješta taj prizor u noćne sate, u jednu od mnogih neprospavanih noći ispunjenih sjećanjima, brigama i željama na koje su mnogi od nas navikli.

Ali i kad se čini da posvuda vlada tama, kao tijekom ovih mjeseci pandemije, Gospodin nastavlja slati anđele da nas tješe u našoj samoći i da nam ponavljaju: »Ja sam s tobom u sve dane«. Kaže to tebi, kaže to meni, svima. I to je bît ovog Svjetskog dana za koji sam htio da se prvi put slavi ove godine, nakon dugotrajne izoliranosti i još uvijek sporog vraćanja uobičajenog društvenog života: neka svakog djeda, svaku baku, svaku stariju osobu – posebno one od nas koji su najusamljeniji – posjeti jedan anđeo!

Ponekad će on imati lica naših unuka, ponekad, opet, članova obitelji, starih prijatelja ili onih koje smo upoznali upravo u ovim teškim vremenima. Tijekom tog vremena naučili smo razumjeti koliko su zagrljaji i posjeti svakome od nas važni. Kako me samo žalosti činjenica što na nekim mjestima ovi još uvijek nisu mogući!

Gospodin nam, međutim, šalje također svoje glasnike preko Božje Riječi. On ne dopušta da u svojem životu ikad budemo prikraćeni za nju. Pročitajmo svaki dan jedan tekst iz Evanđelja, molimo s psalmima, čitajmo proroke! Ostat ćemo ganuti Gospodinovom vjernošću. Sveto pismo će nam također pomoći shvatiti što Gospodin želi od nas danas u našem životu. On šalje radnike u svoj vinograd u različite sate u danu (usp. Mt 20, 1-16) i u svakom životnom dobu. Ja sâm mogu posvjedočiti da sam poziv da postanem rimskim biskupom

primio kad sam, takoreći, navršio dob za umirovljenje i mislio već da neću moći učiniti mnogo novog. Gospodin nam je uvijek blizu – uvijek – s novim pozivima, s novim riječima, sa svojom utjehom, ali uvijek nam je blizu. Znete da je Gospodin vječan i da nikada ne ide u mirovinu. Nikada.

U Matejevu Evanđelju Isus kaže apostolima: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!« (28, 19-20). Te su riječi upućene i nama danas i pomažu nam bolje shvatiti da se naš poziv sastoji u tome da čuvamo svoje korijene, prenosimo vjeru mladima i brinemo se za malene. Slušajte ovo pažljivo: koji je naš poziv danas, u našoj dobi? Odgovor je: čuvati korijene, prenositi vjeru mladima i brinuti za malene. Ne zaboravite to.

Nije važno koliko godina imaš, radiš li još uvijek ili ne, jesi li ostao sam/sama ili imaš obitelj, jesi li postao/la djed/baka prije ili kasnije u životu, jesi li još uvijek neovisan/na ili trebaš pomoć, jer ne postoji dob za mirovinu u zadaći naviještanja evanđelja, u zadaći prenošenja tradicijâ unucima. Treba samo krenuti i, prije svega, izići iz sebe samih kako bi se poduzelo nešto novo.

U ovom ključnom povijesnom trenutku pred vama je, dakle, novi poziv. Pitat ćeš se: ali kako je to moguće? Snage mi malakšu i mislim da ne mogu mnogo učiniti. Kako se mogu početi ponašati na nov način kad je rutina postale pravilom mojega života? Kako da se posvetim najsiromašnijima kad sam već toliko zaokupljen/a mojom vlastitom obitelji? Kako mogu proširiti svoj pogled ako ne smijem napustiti ni kuću u kojoj živim? Nije li moja samoća preteški teret? Koliki od vas si postavljaju ovo pitanje: nije li moja samoća preteško breme? Sâm Isus je čuo slično pitanje iz Nikodemovih usta: »Kako se čovjek može roditi kad je star?« (Iv 3, 4). To je moguće, odgovara Gospodin, kad čovjek otvori svoje srce za djelovanje Duha Svetoga koji puše gdje hoće. Duh Sveti je slobodan – ide kud hoće i čini što hoće.

Kao što sam više puta ponovio, iz krize u kojoj se našao svijet nećemo izići isti: izići ćemo ili bolji ili gori. »Dao Bog [...] da to ne bude još jedan od nebrojenih ozbiljnih događaja u povijesti iz kojeg nismo bili kadri ništa naučiti – mi smo tako tvrdoglavi! –; [Dao Bog] da ne zaboravimo starije osobe koje su umrle jer nije bilo respiratora [...]; da tako velika bol ne bude uzaludna, da napravimo veliki iskorak u nov način života i jednom zauvijek otkrijemo da smo potrebni jedni drugima i da smo dužnici jedni drugih, kako bi se čovječanstvo ponovno rodilo« (Enc. *Fratelli tutti*, 35). Nitko se ne spašava sam. Dužnici smo jedni drugih. Svi smo mi braća.

U toj perspektivi, želim ti poručiti kako si i ti potreban/na da se, u bratstvu i socijalnom prijateljstvu, gradi svijet sutrašnjice: onaj u kojem ćemo živjeti – mi, zajedno sa svojom djecom i unucima – jednom kad ova oluja prođe. Svi »moramo aktivno sudjelovati u obnovi i pomaganju ranjenih društava« (ibid., 77). Među raznim stupovima koji moraju nositi tu novu građevinu postoje tri koja ti, bolje od svih drugih, možeš pomoći postaviti. Ovo su ta tri stupa: snovi, sjećanje i molitva. Gospodinova bliskost dat će snagu i najkrhkijima od nas da krenu tim novim putem: putovima snova, sjećanja i molitve.

Prorok Joel nekoć je dao ovo obećanje: »proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja« (Joel 3, 1). Budućnost svijeta je u tome savezu između mladih i starih. Tko drugi, ako ne mladi, može prihvatiti snove starijih i pronositi ih dalje? Ali

za to je potrebno nastaviti sanjati: u našim snovima o pravdi, miru i solidarnosti krije se mogućnost da naši mladi imaju nova viđenja i da zajedno možemo graditi budućnost. Prijeko je potrebno da ti također svjedočiš da je moguće izići obnovljeni iz iskustva kušnje. I uvjeren sam da to neće biti jedina, jer si u svome životu doživio/la mnoge i uspio/la si ih prebroditi. Neka vam to iskustvo pomogne prebroditi ovo kroz što prolazite danas.

Snovi su, zato, isprepleteni sa sjećanjem. Mislim na to koliko je dragocjeno ono bolno sjećanje na rat i koliko novi naraštaji iz njega mogu naučiti o vrijednosti mira. A ti koji si proživio/la ta ratna stradanja pozvan/a si o tome drugima govoriti. Sjećanje je istinsko i pravo poslanje svake starije osobe: biti čuvari sjećanja i prenositi ih drugima. Edith Bruck, koja je preživjela strahote holokausta, rekla je da je »prosvjetljivanje samo jedne savjesti vrijedno truda i boli čuvanja živog sjećanja na ono što se dogodilo«. I dodala je: »Za mene je sjećanje život« [3]. Pomislim također na moje pretke i one među vama koji su morali emigrirati i znaju koliko je teško napustiti vlastiti dom, kao što to danas čine mnogi s nadom u bolju budućnost. Neki su od njih možda uz nas i skrbe se za nas. To nam sjećanje može pomoći da stvorimo čovječniji i gostoljubiviji svijet. Ali bez sjećanja nije moguće graditi, bez temelja nikada nećeš sagraditi kuću. Nikada. A temelj života je sjećanje.

Na kraju: molitva. Kao što je jednom prilikom rekao moj predšasnik, papa Benedikt, taj sveti starac koji nastavlja moliti i raditi za Crkvu: »Molitva starijih osoba može zaštititi svijet pomažući mu na način koji je možda učinkovitiji od silnog truda i napora mnogih« [4]. Izjavio je to 2012. godine, gotovo na kraju svog pontifikata. Baš lijepo rečeno. Tvoja je molitva vrlo dragocjen izvor: to su pluća bez kojih Crkva i svijet naprosto ne mogu (usp. apost. pob. *Evangelii gaudium*, 262). Pogotovo u ova teška vremena za čovječanstvo dok, svi u istoj lađi, plovimo olujnim morem pandemije, tvoja molitva za svijet i Crkvu nije uzaludna, nego svima pokazuje vedro pouzdanje da ćemo sigurno doploviti do mirne luke.

Draga bako, dragi djede, zaključujući ovu svoju poruku, želim i tebi ukazati na primjer blaženog – a doskora i svetog – Charlesa de Foucaulda. Živio je kao pustinjač u Alžiru i ondje na periferiji svjedočio »želju osjećati se bratom svakog čovjeka« (enc. *Fratelli tutti*, 287). Sve ono kroz što je prošao u svome životu pokazuje da je, čak i u samoći pustinje, moguće zauzimati se za siromašne iz cijeloga svijeta i postati istinski brat i sestra svijetu.

Molim Gospodina da, zahvaljujući također njegovu primjeru, svaki od nas proširi svoje srce i učiniti ga osjetljivim na patnju posljednjih i kadrin zauzeti se za njih u molitvi. Neka svaki od nas nauči svima, a na poseban način najmlađima, ponavljati ove riječi utjehe koje smo danas čuli upućene nama: »Ja sam s tobom u sve dane«. Samo hrabro naprijed! Gospodin vas blagoslovio!

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 31. svibnja, blagdan Pohođenja Bl. Djevice Marije

FRANJO

[1] Ovaj je događaj opisan u Jakovljevu protoevanđelju.

[2] Riječ je o slici izabranoj kao logotip Svjetskog dana baka i djedova i starijih osoba.

[3] Sjećanje je život, pismo je dah. *L'Osservatore Romano*, 26. siječnja 2021.

[4] Posjet Domu za starije osobe »Viva gli anziani«, 2. studenoga 2012.

PORUKA PAPE FRANJE ZA 5. SVJETSKI DAN SIROMAHA**– 33. nedjelja kroz godinu, 14. studenoga 2021. –****»SIROMAHÂ SVAGDA IMATE UZA SE« (Mk 14, 7)**

1. »Siromahâ svagda imate uza se« (Mk 14, 7). Isus je te riječi izgovorio nekoliko dana prije Pashe, dok je blagovao u Betaniji, u kući nekog Šimuna zvanog »Gubavac«. Kako izvješćuje evanđelist, u prostoriju gdje se blagovalo ušla je neka žena držeći u rukama alabastrenu posudu punu dragocjene pomasti, kojom je Isusa polila po glavi. Ova je gesta izazvala veliko zaprepaštenje i pobudila dvije različite reakcije.

Prva je reakcija ogorčenost nekih prisutnih, uključujući i učenike, koji, s obzirom na cijenu pomasti – oko 300 denara, što odgovara godišnjoj plaći jednog radnika – misle da je bilo bolje prodati je i novac dati siromasima. Prema Ivanovu Evanđelju, Juda se našao tumačiti taj stav: »Zašto se ta pomast nije prodala za trista denara i razdala siromasima?«. Evanđelist napominje: »To ne reče zbog toga što mu bijaše stalo do siromaha, nego što bijaše kradljivac: kako je imao kesu, kradom je uzimao što se u nju stavljalo« (12, 5-6). Nije slučajno da ta teška kritika dolazi iz usta izdajice: to je dokaz da oni koji nemaju osjećaja za siromahe izdaju Isusovo učenje i ne mogu biti njegovim učenicima. Podsjećamo u vezi s tim na snažne Origenove riječi: »Judi je naizgled stalo do siromaha [...]. Ako još uvijek ima netko tko upravlja crkvenom riznicom i govori u korist siromahâ kako to čini Juda, a zatim grabi sebi ono što se u nju stavlja, doživjet će istu Judinu sudbinu« (*Tumačenje Matejeva Evanđelja*, 11, 9).

Drugo tumačenje daje sâm Isus i ono omogućuje shvatiti duboko značenje geste koju čini ta žena. On kaže: »Pustite je, što joj dodijavate? Dobro djelo učini na meni« (Mk 14, 6). Isus zna da će uskoro umrijeti i u toj gesti vidi pomazanje njegova tijela unaprijed, prije polaganja u grob. Taj pogled u budućnost potpuno je neočekivan za sustolnike. Isus ih podsjeća da je On sâm prvi siromah, najveći od svih siromaha, jer predstavlja sve njih zajedno. Upravo u ime siromašnih, usamljenih, marginaliziranih i diskriminiranih Sin Božji prihvaća gestu te žene. Svojom ženskom osjetljivošću ona pokazuje da je jedina koja razumije Gospodinovo duševno stanje. S tom bezimenom ženom – koja je možda stoga predodređena da predstavlja sve one žene tijekom stoljeća čiji se glas neće čuti i koje će biti žrtve nasilja – započinje značajna prisutnost ženâ koje sudjeluju u vrhuncu Kristova života: njegovu raspeću, smrti, ukopu i njegovu ukazanju kao Uskrsloga. Žene, koje su tako često diskriminirane i kojima je teško doći do odgovornih položaja, na stranicama Evanđelja su, naprotiv, protagonistice u povijesti objave. Rječite su zaključne Isusove riječi koje tu ženu povezuju s velikim poslanjem evangelizacije: »Zaista, kažem vam, gdje se god bude propovijedalo evanđelje, po svem svijetu, navješćivat će se i ovo što ona učini – njoj na spomen« (Mk 14, 9).

2. Ova snažna »empatija« između Isusa i žene i način na koji On tumači njezino pomazanje, koje je u silnoj opreci sa snobivanjem Jude i ostalih, otvaraju širom vrata plodnom promišljanju o neraskidivoj vezi između Isusa, siromahâ i propovijedanja evanđelja.

Lice Boga koje On objavljuje je, naime, lice Oca koji je na strani siromahâ, Oca koji je blizak siromasima. Cjelokupno Isusovo djelovanje potvrđuje da siromaštvo nije plod zle kobi, nego konkretan znak njegove prisutnosti među nama. Ne nalazimo ga kad i gdje želimo, već

ga prepoznamo u životima siromašnih, u njihovim patnjama i oskudicama i, u kadikad neljudskim, uvjetima u kojima su prisiljeni živjeti. Neću se umoriti ponavljati da su siromašni istinski evangelizatori jer su oni prvi bili evangelizirani i pozvani biti dionicima Gospodinova blaženstva i njegova Kraljevstva (usp. Mt 5, 3).

Siromasi, koji žive u različitim prilikama i na svim meridijanima, evangeliziraju nas jer nam omogućuju da na uvijek nov način otkrivamo najizvornije crte Očeva lica. »Oni nas mogu mnogo toga naučiti. Osim što imaju dioništvo u onom sensus fidei, oni također preko vlastitih patnji poznaju Krista patnika. Prijeko je potrebno da svi dopustimo da nas oni evangeliziraju. Nova je evangelizacija poziv na upoznavanje spasenjske snage koja je na djelu u njihovim životima i da ih Crkva stavi u središte svoga puta. Pozvani smo otkriti Krista u njima, posuditi im naš glas u njihovim traženjima, ali također biti njihovi prijatelji, slušati ih, razumjeti i prihvatiti tajanstvenu mudrost koju Bog želi preko njih podijeliti s nama. Naša se zauzetost ne sastoji isključivo u djelima ili planovima promicanja i pomoći; ono što Duh pokreće nije prekomjerni aktivizam, već prije svega pozornost prema drugom za kojeg se u stanovitom smislu smatra da je jedno s nama. Ta pozornost puna ljubavi je početak prave brige za njegovu osobu i, polazeći od nje, želim stvarno tražiti njegovo dobro« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 198-199).

3. Isus ne samo da je na strani siromašnih, već s njima dijeli istu sudbinu. To je snažna poruka i za njegove učenike svih vremena. Isusove riječi »siromahâ svagda imate uza se« znače također ovo: njihova prisutnost među nama je stalna, ali to ne smije dovesti do toga da se na to naviknemo tako da postanemo na to ravnodušni, već nas mora navesti na bezuvjetno dijeljenje života koje nam nije dopušteno prebacivati na druge. Siromašni nisu »autsajderi« u zajednici, već su braća i sestre s kojima se dijeli patnja kako bi se ublažilo njihovu nevoljnost i marginaliziranost, vratilo im se izgubljeno dostojanstvo i zajamčilo potrebnu socijalnu uključenost. Poznato je, uostalom, da svako dobro djelo pretpostavlja dobročinitelja i primatelja dobročinstva, dok dijeljenje s drugima rađa bratstvo. Milostinja je nešto što se čini s vremena na vrijeme, dok je dijeljenje trajno. Ova prva riskira da zadovolji one koji je daju i ponizi one koji je primaju; ovo potonje, pak, jača solidarnost i stvara nužne pretpostavke za postizanje pravde. Riječju, vjernici, kad žele osobno vidjeti Isusa i dotaći ga se rukom, znaju kome se uteći: siromašni su sakrament Krista, predstavljaju njegovu osobu i upućuju na nj.

Imamo mnogo primjera svetaca i svetica koji su dijeljenje sa siromašnima učinili svojim planom života. Tu mislim, između ostalih, na oca Damiana de Veustera, svetog apostola gubavaca. On je s velikom velikodušnošću odgovorio na poziv da ode na otok Molokai, koji je pretvoren u geto u koji su smjeli samo gubavci, da živi i umre s njima. Zasukao je rukave i dao sve od sebe da živote tih siromašnih bolesnika i marginaliziranih, koji su grcali u najvećoj bijedi, učini vrijednim življenja. Postao je liječnik i bolničar ujedno, ne mareći za opasnosti s kojima se suočavao i u toj »koloniji smrti«, kako se nazivalo taj otok, donio je svjetlo ljubavi. I sam je obolio od gube, što je jasan znak punog zajedništva s braćom i sestrama za koje je dao svoj život. Njegovo je svjedočanstvo veoma aktualno i u naše dane obilježene pandemijom koronavirusa: Božja milost zasigurno djeluje u srcima mnogih koji se samozatajno razdaju za najsiromašnije dijeleći konkretno i stvarno sve s njima.

4. Trebamo, dakle, s punim uvjerenjem prigrliti Gospodinov poziv: »Obratite se i vjerujte evanđelju!« (Mk 1, 15). To se obraćenje, prije svega, sastoji u tome da otvorimo svoja srca i prepoznamo mnoge oblike siromaštva te vidljivo pokazujemo Božje kraljevstvo načinom života koji je u skladu s vjerom koju ispovijedamo. Na siromašne se često gleda kao na one koji su odvojeni od nas, kao na kategoriju koja zahtijeva posebnu dobrotvornu službu. Slijediti Isusa, u tome pogledu, zahtijeva promjenu mentaliteta, odnosno prihvaćanje izazova sudjelovanja i dijeljenja. Postati njegovim učenicima znači odlučiti ne gomilati blaga na zemlji koja pružaju iluziju sigurnosti u krhkoj i prolaznoj stvarnosti. To, naprotiv, znači spremnost osloboditi se svakoga ropstva koje priječi postizanje istinske sreće i blagoslova, kako bi se prepoznalo ono trajno, što nitko i ništa ne može uništiti (usp. Mt 6,19-20).

Isusovo učenje i ovdje ide protiv struje, jer obećava ono što samo oči vjere mogu s potpunom sigurnošću vidjeti i iskusiti: »I tko god ostavi kuće, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja poradi imena mojega, stotruko će primiti i život vječni baštiniti« (Mt 19, 29). Ako ne odlučimo postati siromašni prolaznim bogatstvom, svjetovnom moći i ispraznom slavom, nikada nećemo moći darivati svoj život iz ljubavi; život će nam biti sav nekako rascjepkan, pun dobrih namjera, ali neučinkovit u preobrazbi svijeta. Riječ je, dakle, o tome da se odlučno otvorimo Kristovoj milosti, koja nas može učiniti svjedocima njegove bezgranične ljubavi i vratiti vjerodostojnost našoj prisutnosti u svijetu.

5. Kristovo evanđelje poziva nas da posvećujemo posebnu brigu siromašnima i traži da prepoznamo razne, pa i premnoge oblike moralnog i socijalnog poremećaja koji neprestano rađaju nove oblike siromaštva. Čini se da se sve više probija shvaćanje prema kojem siromašni ne samo da su krivi za svoje siromaštvo, nego predstavljaju nepodnošljiv teret gospodarskom sustavu koji u središte stavlja interes nekolicine privilegiranih skupina. Tržište koje ne mari za etička načela ili im pristupa selektivno stvara neljudske uvjete koji negativno utječu na ljude koji već žive u teškim uvjetima. Tako svjedočimo pojavljivanju novih zamki siromaštva i isključenosti koje stvaraju beskrupulozni ekonomski i financijski akteri, lišeni osjećaja za čovjeka i društvene odgovornosti.

Prošle se godine svemu tome pridružila nova pošast zbog kojeg se broj siromašnih dodatno povećao, a to je pandemija. Ona i dalje kuca na vrata milijuna ljudi, pa čak i kad sa sobom ne nosi patnju i smrt, ona donosi siromaštvo. Broj siromašnih raste preko svake mjere, a, nažalost, narednih mjeseci njihov će se broj još više povećati. Neke zemlje trpe vrlo teške posljedice pandemije, tako da najugroženiji nemaju ni ono osnovno za život. Dugi redovi pred pučkim kuhinjama vidljiv su pokazatelj toga pogoršanja. Briga za druge nalaže nam da pronađemo primjerenija rješenja za borbu protiv virusa na globalnoj razini, ne vodeći se u tome plitkim interesima. Posebno je prijeko potrebno pružiti konkretne odgovore onima koji trpe posljedice nezaposlenosti, koja dramatično pogađa mnoge očeve, žene i mlade. Društvena solidarnost i velikodušnost, za koju su se, hvala Bogu, mnogi pokazali spremnima, zajedno s dalekovidnim projektima usmjerenim na promicanje čovjeka, daju i davat će vrlo važan doprinos u ovome teškom času.

6. Ostaje, međutim, otvoreno jedno pitanje, koje nipošto nije samorazumljivo: kako dati opipljiv odgovor milijunima siromašnih koji često nailaze na ravnodušnost, pa čak i izazivaju nelagodu kod drugih? Kojim putem pravde valja ići kako bi se društvene nejednakosti moglo prevladati i vratiti ljudsko dostojanstvo, koje se tako često gazi? Individualistički način života

je sudionik u nastajanju siromaštva i često na siromašne svaljuje svu odgovornost za njihovo stanje. Ali siromaštvo nije plod slijepe sudbine, ono je posljedica egoizma. Zato je od ključne važnosti pokrenuti razvojne procese u kojima će se vrednovati sposobnosti svijui, tako da komplementarnost kompetencijâ i različitost ulogâ dovede do otkrivanja zajedničkog resursa sudjelovanja. Mnogo je siromaštava »bogatih« koja bi se dalo izliječiti bogatstvom »siromašnih«, samo kad bi se oni susreli i upoznali! Nitko nije toliko siromašan da ne može dati nešto od sebe drugome i od njega zauzvrat primiti. Siromašni ne mogu biti samo primatelji; mora ih se dovesti u položaj da mogu dati, jer jako dobro znaju kako uzvratiti. Koliki je samo primjera dijeljenja pred našim očima! Siromašni nas često uče solidarnosti i dijeljenju. Oni su, istina, ljudi kojima nešto nedostaje, često nemaju mnogo toga, pa čak i ono što im je prijeko potrebno, ali nisu bez svega, jer čuvaju dostojanstvo Božje djece koje im nitko i ništa ne može oduzeti.

7. Zato je potreban drugačiji pristup siromaštvu. To je izazov kojem bi vlade i svjetske institucije trebale pristupati dalekovidnim socijalnim modelom koji može odgovoriti na nove oblike siromaštva koji se javljaju u svijetu i koji će imati presudan utjecaj na desetljeća koja dolaze. Ako se siromašne marginalizira, kao da su sami krivi za stanje u kojem se nalaze, tada sama ideja demokracije zapada u krizu, a svaka socijalna politika osuđena je na neuspjeh. S velikom bismo poniznošću trebali priznati da smo često prave neznalice kad je riječ o siromasima. O njima se govori apstraktno, sve se svodi na statistike i ponekim se dokumentarnim filmom pokušava dirnuti srca ljudi. Siromaštvo bi, naprotiv, trebalo potaknuti kreativno planiranje projekata koje omogućuje veću učinkovitu slobodu kojom se svaka osoba može ostvariti u svome životu zahvaljujući vlastitim sposobnostima. Iluzija koje se svakako treba kloniti jest ta da mislimo da posjedovanje novca omogućuje čovjeku da bude slobodan i povećava njegovu slobodu. Učinkovito služenje siromašnima potiče na djelovanje i omogućuje pronalaženje najprikladnijih načina da se dovede u bolji položaj i unaprijedi taj dio čovječanstva koji je prečesto bezimen i bez glasa, ali na kojem je utisnuto lice Spasitelja koji moli za pomoć.

8. »Siromahâ svagda imate uza se« (Mk 14,7). To je poziv da se nikada ne propusti priliku činiti dobro kad se ona ukaže. U pozadini možemo nazrijeti drevnu biblijsku zapovijed: »Nađe li se kod tebe kakav siromah, netko od tvoje braće [...], ne budi tvrda srca niti zatvaraj svoje ruke prema svome siromašnome bratu, nego mu širom rastvori svoju ruku i spremno mu daj što mu nedostaje. [...] Daj mu rado, a ne da ti srce bude zlovoljno kad mu daješ, jer će te zbog toga blagoslivljati Jahve, Bog tvoj, u svakom poslu tvome i u svakom pothvatu ruku tvojih. [Jer] siromaha nikad neće nestati iz zemlje« (Pnz 15, 7-8, 10-11). Apostol Pavao u istom duhu poziva kršćane iz zajednicâ koje je osnovao da priskoče u pomoć siromašnima iz prve zajednice u Jeruzalemu i da to čine »ne sa žalošću ili na silu jer Bog ljubi vesela darivatelja« (2 Kor 9, 7). Nije riječ o umirivanju vlastite savjesti davanjem nekog milodara, već o suprotstavljanju kulturi ravnodušnosti i nepravde kojom se ljudi često postavljaju prema siromasima.

U vezi s tim dobro je prisjetiti se također riječi sv. Ivana Zlatoustog: »Oni koji su velikodušni ne smiju tražiti od siromahâ da im polažu račun za svoje ponašanje, nego samo poboljšati njihovo stanje siromaštva i zadovoljiti njihove potrebe. Siromah imaju samo jednu obranu: svoje siromaštvo i stanje potrebe u kojem se nalazi. Ne pitajte ga ni za što drugo. Pa

bio on najveći zlotvor na svijetu, a nema hrane koju treba, oslobodimo ga gladi. [...] Milosrdan je čovjek lúka potrebitih: lúka prima i oslobađa sve brodolomce opasnosti, bili oni zlotvori ili dobri ljudi ili koji god drugi, lúka im pruža zaštitu i utočište. Tako i ti, dakle, kada vidiš u svijetu čovjeka koji je doživio brodolom siromaštva, ne osuđuj, ne traži da polaže račun za svoje ponašanje, nego ga izbavi od nevolje koja ga je snašla» (*Razgovor o siromašnom Lazaru*, II, 5).

9. Od presudne je važnosti da poraste osjetljivost ljudi kako bi se razumjelo potrebe siromašnih, koje se, jednako kao i životni uvjeti, neprestano mijenjaju. Danas su, naime, u ekonomski razvijenijim dijelovima svijeta ljudi manje spremni nego u prošlosti boriti se protiv siromaštva. Stanje relativnog blagostanja na koje su se navikli otežava prihvaćanje žrtvi i odricanja. Čovjek je spreman na sve samo da mu se ne oduzme ono što je lako stekao. Tako se upada u razne oblike pritajene mržnje, grčevite razdražljivosti i zahtjeva koji dovode do straha i tjeskobe, a u nekim slučajevima i nasilja. To nije kriterij na kojem treba graditi budućnost; štoviše, to su također oblici siromaštva od kojih ne smijemo skretati svoj pogled. Moramo biti otvoreni za čitanje znakova vremena koji od nas traže da pronađemo nove načine da budemo evangelizatori u suvremenom svijetu. Izravna pomoć kojom se izlazi ususret potrebama siromašnih ne smije nas spriječiti da budemo dalekovidni u odjelotvorivanju novih znakova kršćanske ljubavi i milosrđa, kao odgovor na nove oblike siromaštva koje čovječanstvo danas doživljava.

Nadam se da će Svjetski dan siromaha, koji obilježavamo peti puta, sve snažnije zaživjeti u našim mjesnim Crkvama i prerasti u pokret evangelizacije u kojem će se susretati siromašne ponajprije tamo gdje se nalaze. Ne smijemo čekati da oni pokucaju na naša vrata, nego mi moramo pohitati njima u njihovim vlastitim domovima, u bolnicama i staračkim domovima, na ulicama i u mračnim zakutcima gdje se ponekad skrivaju, u skloništima i prihvatnim centrima... Važno je razumjeti kako se osjećaju, kroz što prolaze i kakve želje nose u svome srcu. Neka potresne riječi don Prima Matzzolarija postanu naše vlastite: »Ne pitajte me, molim vas, postoje li siromasi, tko su i koliko ih je, jer se bojim da takva pitanja služe tome da odvrate pažnju ili predstavljaju izgovor za izbjegavanje jasnog zova savjesti i srca. [...] Ja nikada nisam brojao siromašne, jer se ne mogu nabrojati: siromahe se grli, a ne broji« (*Adesso* br. 7, 15. travnja 1949.). Siromasi su među nama. Kako bi to bilo evanđeoski kad bismo s punom istinom mogli reći: i mi smo siromašni, jer ćemo ih samo tako moći zbiljski prepoznati i učiniti dijelom našega života i oruđem spasenja.

Rim, pri Sv. Ivana Lateranskom, 13. lipnja 2021. godine,
Na spomen sv. Antuna Padovanskog

FRANJO

**APOSTOLSKO PISMO U OBLIKU MOTUPROPRIJA VRHOVNOG SVEĆENIKA FRANJE
O UPORABI RIMSKE LITURGIJE KOJA JE PRETHODILA OBNOVI IZ 1970. GODINE****TRADITIONIS CUSTODES**

Čuvari predaje, biskupi, u zajedništvu s rimskim biskupom, tvore vidljivo načelo i temelj jedinstva u svojim partikularnim Crkvama.[1] Vođeni Duhom Svetim oni, naviještanjem evanđelja i slavljenjem euharistije, ravnaju partikularnim Crkvama koje su im povjerene.[2]

Da bi se postigla sloga i jedinstvo Crkve, moji časni prethodnici, sveti Ivan Pavao II. i Benedikt XVI., očinskom brigom za one koji su u nekim krajevima ostali privrženi liturgijskim oblicima koji su prethodili obnovi zahtijevanoj od Drugoga vatikanskog koncila, dopustili su i uredili pravo korištenja *Rimskoga misala* koji je 1962. godine objavio papa Ivan XXIII.[3] Na taj su način namjeravali »olakšati življenje crkvenoga zajedništva onim katolicima koji se osjećaju navezanima na neke prethodne liturgijske oblike«, a ne na druge.[4]

Na tragu nakane mojega časnog prethodnika Benedikta XVI. da se, tri godine nakon objavljenja motuproprija *Summorum Pontificum*, biskupe pozove da provjere njegovu primjenu, Kongregacija za nauk vjere provela je 2020. godine temeljito savjetovanje s biskupima, a rezultati su pomno razmatrani u svjetlu iskustva koje je sazrijevalo tijekom ovih godina.

Razmotrivši želje nikhule među biskupima i saslušavši mišljenje Kongregacije za nauk vjere, ovim apostolskim pismom želim ići korak dalje u trajnome nastojanju oko crkvenoga zajedništva. Stoga sam smatrao prikladnim odrediti sljedeće:

Čl. 1. Liturgijske knjige koje su proglasili sveti Pavao VI. i sveti Ivan Pavao II., u skladu s odlukama Drugoga vatikanskoga koncila, jedincati su izraz *lex orandi* rimskoga obreda.

Čl. 2. Dijecezanskomu biskupu kao upravitelju, promicatelju i čuvaru cjelokupnoga liturgijskog života u povjerenoj mu partikularnoj Crkvi,[5] pripada uređivati liturgijska slavlja u vlastitoj mu biskupiji.[6] Stoga je isključivo u njegovoj mjerodavnosti odobriti *uporabu Rimskoga misala* iz 1962. godine u svojoj biskupiji, slijedeći smjernice Apostolske Stolice.

Čl. 3. Biskup, u biskupijama u kojima već postoji jedna ili više skupina koje slave prema misalu koji je prethodio obnovi iz 1970. godine:

§ 1. neka utvrdi da te skupine ne isključuju valjanost i zakonitost liturgijske obnove, odredaba Drugoga vatikanskog koncila i Učiteljstva vrhovnih svećenika;

§ 2. neka naznači jedno ili više mjesta na kojima će se vjernici koji pripadaju tim skupinama moći okupljati na euharistijsko slavlje (ali ne u župnim crkvama, i bez ustanovljivanja novih personalnih župa);

§ 3. neka za mjesto koje je naznačio odredi dane u koje su dopuštena liturgijska slavlja s uporabom *Rimskoga misala* koji je proglasio sveti Ivan XXIII. 1962. godine;[1] na tim slavljinama neka se čitanja naviještaju na narodnome jeziku, rabeći prijevode Svetoga pisma za liturgijsku uporabu, potvrđene od dotičnih biskupskih konferencija;

§ 4. neka imenuje svećenika koji će, kao biskupov delegat, preuzeti brigu za slavlja i za pastoralnu skrb u tim skupinama vjernika. Svećenik neka bude prikladan za tu službu, sposoban rabiti *Missale Romanum* koji je prethodio obnovi iz 1970. godine, neka posjeduje znanje latinskoga jezika koje mu omogućuje potpuno razumijevanje rubrika i liturgijskih tekstova i neka bude prodahnut gorljivom pastoralnom ljubavlju i osjećajem crkvenoga zajedništva. Nužno je, doista, da svećenik kojemu je povjerena ta služba ima na srcu ne samo dostojanstveno slavljenje liturgije, već i pastoralnu i duhovnu skrb za vjernike;

§ 5. neka u personalnim župama, koje su kanonski osnovane na dobrobit tih vjernika, pristupi prikladnoj provjeri jesu li one uistinu korisne za duhovni rast te procijeni hoće li ih zadržati ili ne;

§ 6. pobrinut će se da ne bude odobreno osnivanje novih skupina.

Čl. 4. Svećenici koji će biti zaređeni nakon objavljenja ovoga motuproprija, a žele slaviti liturgiju prema *Missale Romanum* iz 1962. godine, trebaju podnijeti zamolbu dijecezanskomu biskupu, koji će se prije davanja te ovlasti posavjetovati s Apostolskom stolicom.

Čl. 5. Svećenici koji već slave prema *Missale Romanum* iz 1962. trebaju od dijecezanskoga biskupa zatražiti ovlaštenje da bi se i dalje mogli koristiti tom mogućnošću.

Čl. 6. Ustanove posvećenoga života i društva apostolskoga života, koje je svojedobno osnovalo Papinsko vijeće *Ecclesia Dei*, prelaze u mjerodavnost Kongregacije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života.

Čl. 7. Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata i Kongregacija za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života, za pitanja iz svoje mjerodavnosti, vršit će vlast Svete Stolice, bdijući nad poštivanjem ovih odredaba.

Čl. 8. Dosadašnje odredbe, naputci, dopuštenja i običaji, koji nisu u skladu s iznesenim u ovome motupropriju, stavljeni su izvan snage.

Nalažem da se sve što sam odlučio ovim apostolskim pismom u obliku motuproprija, opslužuje u svim njegovim dijelovima, unatoč svemu protivnom, čak i ako je vrijedno posebnoga spominjanja, i određujem da ono bude proglašeno objavljenjem u *dnevniku L'Osservatore Romano* te, stupivši na snagu odmah, bude potom objavljeno u službenome glasilu Svete Stolice, *Acta Apostolicae Sedis*.

Dano u Rimu, pri Svetome Ivanu Lateranskom, 16. srpnja 2021., na spomendan Gospe od Karmela, godine devete našega pontifikata.

Franjo

[1] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen Gentium*, 21. studenoga 1964., br. 23, AAS 57 (1965.), 27.

[2] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen Gentium*, 21. studenoga 1964., br. 23, AAS 57 (1965.), 32; Drugi vatikanski koncil, *Dekret o pastirskoj službi biskupa u Crkvi Christus Dominus*, 28. listopada 1965., br. 11, u: AAS 58 (1966.), 677-678; Katekizam Katoličke Crkve, br. 833.

[3] Usp. Ivan Pavao II., *Apostolsko pismo u obliku motuproprija Ecclesia Dei*, 2. srpnja 1988., u: AAS 80 (1988.) 1495-1498; Benedikt XVI., *Apostolsko pismo u obliku motu proprija Summorum Pontificum*, 7. srpnja 2007., u:

- AAS 99 (2007.), 777-781; *Apostolsko pismo u obliku motuproprija Ecclesiae unitatem*, 2. srpnja 2009., u: AAS 101 (2009.), 710-711.
- [4] Ivan Pavao II., *Apostolsko pismo u obliku motuproprija Ecclesia Dei*, 2. srpnja 1988., u: AAS 80 (1988.), 1498.
- [5] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum Concilium*, 4. prosinca 1963., br. 41, u: AAS 56 (1964.), 111; *Caeremoniale Episcoporum*, br. 9; Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, Uputa o nekim stvarima vezanima uz presvetu euharistiju koje valja obdržavati odnosno izbjegavati, *Redemptionis Sacramentum*, 25. ožujka 2004., br. 19-25, u: AAS 96 (2004.), 555-557.
- [6] Usp. ZKP, kan. 375, § 1; kan. 392.
- [7] Usp. Kongregacija za nauk vjere, *Dekret Quo magis* kojim se odobrava sedam euharistijskih predslavlja za izvanredni oblik Rimskoga obreda, 22. veljače 2020., i *Dekret Cum sanctissima* o liturgijski slavljima u čast svetih po izvanrednome obliku Rimskoga obreda, 22. veljače 2020., u: *L'Osservatore Romano*, 26. ožujka 2020., str. 6.

**PISMO SVETOGA OCA FRANJE BISKUPIMA CIJELOGA SVIJETA KOJIM PREDSTAVLJA
MOTUPROPRIJ »TRADITIONIS CUSTODES« O UPORABI RIMSKE LITURGIJE
KOJA JE PRETHODILA OBNOVI IZ 1970. GODINE**

– Rim, 16. srpnja 2021. –

Draga braćo u biskupstvu,

kao što je to učinio moj prethodnik Benedikt XVI. s apostolskim pismom *Summorum pontificum*, i ja želim motupropriju *Traditionis custodes* pridružiti pismo u kojemu objašnjavam razloge koji su me naveli na tu odluku. Obraćam vam se s povjerenjem i parezijom, u ime zajedničke »skrbi za čitavu Crkvu [...] koja mnogo pridonosi razvitku sveopće Crkve«, kao što nas podsjeća Drugi vatikanski koncil.[1]

Svima su očite nakane koje su potaknule sv. Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. da za slavljene euharistijske žrtve dopuste mogućnost uporabe *Rimskoga misala* koji je proglasio sv. Pio V., a izdao sv. Ivan XXIII. Ta ovlast, udijeljena povlasticom Kongregacije za bogoštovlje iz 1984. godine[2] i potvrđena od svetoga Ivana Pavla II. u motupropriju *Ecclesia Dei* iz 1988.,[3] bila je vođena prije svega željom da se potakne zacjeljenje raskola s pokretom koji je predvodio mons. Lefebvre. Zamolba, upućena biskupima da velikodušno prihvate »ispravne težnje« vjernika koji su tražili uporabu toga misala, imala je dakle eklezijalnu nakanu ponovne uspostave jedinstva Crkve.

Tu su ovlast mnogi u Crkvi tumačili kao mogućnost za slobodnu uporabu *Rimskoga misala* koji je proglasio sveti Pio V., a što je prouzročilo da ga se rabi jednako kao i *Rimski misal* koji je proglasio sv. Pavao VI. Da bi uredio takvo stanje, niz godina kasnije Benedikt XVI. poduzeo je korake prema rješavanju ovoga unutarcrkvenoga pitanja jer su se mnogi svećenici i mnoge zajednice »sa zahvalnošću koristili mogućnošću koju nudi taj motuproprij« sv. Ivana Pavla II. Naglašavajući da se takav razvoj događaja nije mogao predvidjeti 1988. godine, motuproprij *Summorum pontificum* iz 2007. godine imao je za cilj uvesti »jasniju pravnu regulativu«[4] glede tih pitanja. Da bi se omogućio pristup svima onima – također mladima – koji »otkrivaju ovaj liturgijski oblik, osjećaju njegovu privlačnost te ga smatraju osobito prikladnim oblikom za susret s Otajstvom Presvete Euharistije«[5], Benedikt XVI. proglasio je »Misal proglašen od sv. Pio V. i ponovno izdan od bl. Ivana XXIII., izvanrednim izrazom istoga lex orandi«, dopuštajući »širu mogućnost uporabe Misala iz 1962. godine«[6].

Omogućavanje takvoga izbora bilo je poduprto i uvjerenjem da ta odredba ne će dovesti u sumnju jednu od ključnih odluka Drugoga vatikanskog koncila i tako okrnjiti njegov autoritet: motuproprij, naime, potpuno jasno ističe da je »Misal koji je proglasio Pavao VI. redoviti izraz pravila molitve (lex orandi) Katoličke Crkve latinskoga obreda«[7]. Priznavanjem Misala koji je proglasio sv. Pio V. »izvanrednim izrazom istoga pravila molitve« ni na koji se način nije htjelo osporiti liturgijsku obnovu, nego je ono bilo nadahnuto željom da se iziđe ususret »ustrajnim molbama ovih vjernika«, dopuštajući im »slaviti misnu žrtvu prema tipskome izdanju *Rimskoga misala* koji je objavio blaženi Ivan XXIII. godine 1962. i koji nikada nije dokinut, kao izvanrednome obliku liturgije Crkve«[8]. U rasuđivanju o tome Benedikta XVI. ohrabivala je činjenica da su oni koji su željeli »pronaći toliko im drag oblik svete liturgije«, »jasno prihvaćali obvezujući značaj Drugoga vatikanskog koncila i bili vjerni Papi i biskupima«[9]. Smatrao je, k tome, neutemeljenim strah od podjela u župnim zajednicama, uvjeren da se »dva oblika uporabe rimskoga obreda mogu uzajamno obogaćivati«[10]. Stoga je pozvao biskupe da nadiđu sumnje i strahove i prihvate te odredbe, »budno pazeći da se sve odvija u miru i staloženosti«, uz obećanje da će se, »ukoliko se jave ozbiljne teškoće« u primjeni toga prava, a »nakon što Motuproprij stupi na snagu«, »tražiti načini za njihovo rješavanje«[11].

Trinaest godina kasnije zadužio sam Kongregaciju za nauk vjere da vam pošalje upitnik u vezi s provedbom motuproprija *Summorum pontificum*. Pristigli odgovori otkrivaju stanje koje me žalosti i zabrinjava, potvrđujući mi potrebu za poduzimanjem daljnjih koraka. Nažalost, pastoralni cilj mojih predšasnika, koji su bili spremni »uložiti sve napore kako bi svima onima koji u sebi doista nose želju za jedinstvom, bilo moguće ostati u tome jedinstvu ili ga iznova pronaći«[12], bio je često puta ozbiljno zanemaren. Mogućnost koju je pružio Ivan Pavao II. i s još većom velikodušnošću Benedikt XVI., s ciljem ponovne uspostave jedinstva tijela Crkve uz poštovanje različitih liturgijskih osjetljivosti, iskorištena je za još veća udaljavanja, za isticanje razlika i za stvaranje suprotstavljenosti koje ranjavaju Crkvu i kočje je u njezinu hodu, izlažući ju pogibelji podjelâ.

Rastužuju me na jednak način zloporabe i jedne i druge strane u slavljenju liturgije. Kao i Benedikt XVI., prekoravam što se »na mnogim mjestima Misa ne slavi vjerno propisima novoga Misala, nego se, štoviše, smatra da on ovlašćuje ili čak obvezuje na kreativnost, koja često vodi u izobličenje do granica podnošljivoga«[13]. Ništa manje žalosti me i instrumentalizacija *Rimskog misala* iz 1962., koju sve više karakterizira rastuće odbacivanje ne samo liturgijske obnove, već i Drugoga vatikanskog koncila, s neutemeljenim i neodrživim tvrdnjama da je izdao predaju i »pravu Crkvu«. Ako je točno da se put Crkve mora razumijevati u dinamici predaje, »koja potječe od apostolâ i u Crkvi napreduje uz pomoć Duha Svetoga« (DV 8), Drugi vatikanski koncil predstavlja najnoviju etapu toga dinamizma, u kojoj je katolički episkopat prionuo osluškivanju kako bi razaznao put koji Duh Sveti pokazuje Crkvi. Sumnjati u Koncil znači sumnjati u namjere samih otaca koji su svoju kolegijalnu vlast na ekumenskome koncilu vršili na svečan način cum Petro et sub Petro[14] i, na kraju krajeva, znači sumnjati u samog Duha Svetoga koji vodi Crkvu.

Upravo Drugi vatikanski koncil rasvjetljuje smisao odluke reviziji dopuštenja koje su dali moji predšasnici. Među željama koje su biskupi najsnažnije naznačili ističe se ona o punome, svjesnome i djelatnome udioništvu svega Božjega naroda u liturgiji,[15] na tragu onoga što

je već Pio XII. u enciklici *Mediator Dei* ustvrdio o obnovi liturgije[16]. Konstitucija *Sacrosanctum concilium* potvrdila je taj zahtjev, odlučujući se za »obnovu i njegovanje liturgije«[17] i naznačujući načela kojima se trebala voditi obnova[18]. Na poseban je način određeno da se ta načela tiču rimskoga obreda, dok se za druge zakonito priznate obrede tražilo da se »oprezno iznova u duhu zdrave predaje prerade te im se dade nova snaga za današnje prilike i potrebe«[19]. Na temelju tih načela provedena je liturgijska obnova, koja svoj najviši izraz ima u *Rimskom misalu*, koji je u tipskome izdanju objavio sv. Pavao VI.[20] i revidirao sv. Ivan Pavao II.[21] Stoga se treba smatrati da je rimski obred, tijekom stoljeća više puta prilagođavan zahtjevima vremena, ne samo sačuvan, nego i obnavljan »slijedeći vjerno predaju«[22]. Onaj tko želi pobožno slaviti prema prethodnome obliku liturgije bez posebnoga truda pronaći će u *Rimskom misalu*, obnovljenu u duhu Drugog vatikanskog koncila, sve elemente rimskoga obreda, posebice rimski kanon koji je jedan od njegovih najprepoznatljivijih sastavnica.

Posljednji razlog koji želim navesti kao potkrjepu mojoj odluci jest činjenica da je u riječima i stavovima mnogih sve vidljivija tijesna povezanost opredjeljenja za slavljenje prema liturgijskim knjigama koje prethode Drugomu vatikanskom koncilu i odbacivanja Crkve i njezinih ustanova u ime onoga što oni drže »pravom Crkvom«. Riječ je o stavu koji proturječi zajedništvu, jačajući onaj poticaj na razdijeljenost – »Ja sam Pavlov; a ja Apolonov; a ja Kefin; a ja Kristov« – protiv koje je apostol Pavao tako odlučno ustao[23]. Radi obrane jedinstva Kristova tijela smatram se primoranim opozvati dopuštenje koje su dali moji predšasnici. Očitovane zloporabe toga dopuštenja kose se s ciljevima koji su njih bili naveli da daju slobodu slavljenja mise po *Missale Romanum* iz 1962. godine. Budući da »liturgijski čini nisu privatni čini, nego su slavlja Crkve koja je 'sakrament jedinstva'«[24], moraju se vršiti u zajedništvu s Crkvom. Drugi vatikanski koncil, naglašavajući izvanjske sveze priteljovljenosti Crkvi – ispovijedanje vjere, sakramenata, zajedništva – ustvrdio je sa svetim Augustinom da je uvjet za spasenje ostati u Crkvi ne samo »tijelom«, već i »srcem«.[25]

Draga braćo u biskupstvu, *Sacrosanctum concilium* objasnio je da Crkva, »sakrament jedinstva«, to jest zato što je »sveti puk okupljen i uređen pod biskupom«[26]. U *Lumen gentium*, podsjećajući da je Rimski biskup »trajno i vidljivo počelo i temelj jedinstva kako biskupâ tako i mnoštva vjernikâ«, kaže se da ste vi biskupi »vidljivo počelo i temelj jedinstva u svojim partikularnim Crkvama [...] u kojima i za koje postoji jedna i jedina katolička Crkva«[27].

Odgovarajući na vaše molbe, donosim čvrstu odluku da se ukinu sve odredbe, naputci, dopuštenja i običaji koji prethode ovom motupropriju, te da su liturgijske knjige koje su proglasili sveti pape Pavao VI. i Ivan Pavao II., u skladu s odredbama Drugoga vatikanskog koncila, jedincati izričaj lex orandi rimskoga obreda. U toj me odluci učvršćuje činjenica da je, nakon Tridentskoga koncila, sveti Pio V. također dokinuo sve obrede koji se nisu mogli podičiti dokazanom starinom, određivši za cijelu Latinsku Crkvu jedan jedini *Rimski misal*. Kroz četiri stoljeća taj *Rimski misal*, koji je proglasio sveti Pio V., bio je tako osnovni izričaj lex orandi rimskoga obreda, vršeći ulogu ujedinjavanja Crkve. Ne poričući vrijednost i veličanstvenost toga obreda, biskupi okupljeni na ekumenskome koncilu zatražili su njegovu obnovu; nakana im je bila da »vjernici ne prisustvuju tom otajstvu vjere poput tuđinaca ili nijemih gledatelja, nego da time što to po obredima i molitvama dobro shvaćaju, svjesno, pobožno i djelatno sudjeluju u svetome činu«[28]. Sveti Pavao VI., podsjećajući da je posao

prilagodbe *Rimskoga misala* započeo već Pio XII., izjavio je da je revizija Rimskoga misala, koja je provedena u svjetlu najstarijih liturgijskih izvora, imala za cilj dopustiti Crkvi da u raznolikosti jezika uzdiže »jednu te istu molitvu« koja će izražavati njezino jedinstvo[29]. Želim da se to jedinstvo ponovno uspostavi u cijeloj Crkvi rimskoga obreda.

Drugi vatikanski koncil, opisujući katolicitet Božjega naroda, podsjeća da su »u crkvenom zajedništvu zakonito prisutne partikularne Crkve koje raspolažu vlastitim predajama, dok ostaje netaknut primat Petrove Stolice koja predsjedava sveukupnom skupu ljubavi, štiti zakonite različitosti te ujedno bdije nad time da ono što je partikularno ne samo da ne šteti jedinstvu nego mu, štoviše, služi«[30]. Dok, u vršenju svoje službe u svrhu jedinstva, donosim odluku o dokidanju mogućnosti koju su dali moji predšasnici, molim vas da podijelite sa mnom ovaj teret kao oblik sudjelovanja u brizi za čitavu Crkvu. U motupropriju sam potvrdio da biskupu, kao voditelju, promicatelju i čuvaru liturgijskoga života u Crkvi, kojoj je počelo jedinstva, pripada uređivati liturgijska slavlja. Stoga vama pripada da, kao mjesni ordinariji, u svojim Crkvama odobrite uporabu *Rimskoga misala* iz 1962., primjenjujući odredbe ovoga motuproprija. Poglavitito je vaša zadaća nastojati oko povratka jedinstvenomu obliku slavljenja, provjeravajući u svakomu pojedinom slučaju stvarnost skupina koje slave po tom Rimskom misalu.

Upute o tome kako postupati u biskupijama nadahnute su ponajprije dvama načelima: pobrinuti se, s jedne strane, za dobro onih koji su ukorijenjeni u prethodni oblik slavljenja u kojima treba vremena da se vrate rimskom obredu koji su proglasili sveti Pavao VI. i Ivan Pavao II.; s druge strane, prekinuti s ustanovljivanjem novih personalnih župa, vezanih više uz želju i htijenja pojedinih prezbitera nego uz stvarnu potrebu »svetoga Božjeg vjerničkog naroda«. Istodobno vas molim da budno pazite da se svako bogoslužje slavi dolično i vjerno liturgijskim knjigama proglašenim nakon Drugoga vatikanskog koncila, bez zastranjivanja koja lako mogu prerasti u zlorabe. Neka se sjemeništarcе, bogoslove i nove prezbitere odgoji za vjerno poštivanje propisa Misala i liturgijskih knjiga, u kojima se zrcali liturgijska obnova koju je zahtijevao Drugi vatikanski koncil.

Od Uskrsloga Gospodina zazivam Duha za vas da vas učini snažnima i postojanima u vašem služenju Božjemu narodu kojeg vam je Gospodin povjerio, kako bi vaša briga i budnost izražavale zajedništvo također u jedinstvu samo jednoga obreda, u kojemu je sačuvano veliko bogatstvo rimske liturgijske tradicije. Molim za vas. Molite za mene.

Franjo

-
- [1] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 23: AAS 57 (1965.) 27.
- [2] Usp. Kongregacija za bogoštovlje, *Pismo predsjednicima biskupskih konferencija Quattuor abhinc annos*, 3. listopada 1984.: AAS 76 (1984.) 1088-1089.
- [3] Ivan Pavao II., *Apostolsko pismo u obliku motuproprija Ecclesia Dei*, 2. srpnja 1988.: AAS 80 (1998.) 1495-1498.
- [4] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 796.
- [5] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 796.
- [6] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 797.
- [7] Benedikt XVI., Litt. Ap. motu proprio datae *Summorum pontificum*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 779.
- [8] Benedikt XVI., Litt. Ap. motu proprio datae *Summorum pontificum*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 779.
- [9] Benedikt XVI. XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 796.
- [10] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 797.

- [11] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 798.
- [12] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 797-798.
- [13] Benedikt XVI., *Epistula ad Episcopos Catholicae Ecclesiae Ritus Romani*, 7. srpnja 2007.: AAS 99 (2007.) 796.
- [14] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 23: AAS 57 (1965.) 27.
- [15] Usp. *Acta et documenta Concilio oecumenico vaticano II apparando*, Series I, Volumen II, 1960.
- [16] Pio XII., *Enciklika o svetoj liturgiji Mediator Dei*, 20. studenoga 1947.: AAS 39 (1949.) 521-595.
- [17] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 1, 14: AAS 56 (1964.) 97.104.
- [18] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 3: AAS 56 (1964.) 98.
- [19] Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 4: AAS 56 (1964.) 98.
- [20] *Missale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum*, editio typica, 1970.
- [21] *Missale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum Ioannis Pauli PP. II cura recognitum*, editio typica altera, 1975; editio typica tertia, 2002; (re-impresio emendata, 2008).
- [22] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 4: AAS 56 (1964.) 98.
- [23] 1 Kor 1, 12-13.
- [24] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 26: AAS 56 (1964.) 107.
- [25] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 14: AAS 57 (1965.) 19.
- [26] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 26: AAS 56 (1964.) 100.
- [27] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 23: AAS 57 (1965.) 27.
- [28] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji Sacrosanctum concilium*, 4. prosinca 1963., br. 48: AAS 56 (1964.) 113.
- [29] Pavao VI., *Apostolska konstitucija Missale Romanum*, 3. travnja 1969., AAS 61 (1969.) 222.
- [30] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 13: AAS 57 (1965.) 18.

Pismo Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata o slavljenju liturgije za vrijeme i nakon pandemije koronavirusne bolesti predsjednicima biskupskih konferencija Katoličke Crkve

VRATIMO SE EUHARISTIJI S RADOŠĆU!

Pandemija prouzrokovana koronavirusom narušila je redoviti tijek ne samo društvenih, ekonomskih, odgojno-obrazovnih i poslovnih zbivanja, nego i život kršćanske zajednice, uključujući njezino bogoslužje. Kako bi se onemogućilo razmnožavanje virusa nužno je bilo društveno distanciranje, što je ostavilo posljedice na temeljnu značajku kršćanskog života: »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima.« (Mt 18, 20). »Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko« (Dj 2, 42.44).

Dimenzija zajedništva ima teološko značenje: Bog je odnos osobâ u Presvetom Trojstvu; stvara čovjeka u komplementarnosti odnosa između muškarca i žene, jer »nije dobro da čovjek bude sam« (Post 2, 18), stavlja se u odnos sa čovjekom i ženom te ih poziva da i oni sa svoje strane uđu u odnos s njime, kako je dobro naslutio sv. Augustin: naše je srce nemirno dok se ne smiri u Bogu (usp. Ispovijesti, I, 1). Gospodin Isus započeo je svoje javno djelovanje pozivajući k sebi skupinu učenika da s njime dijele život i naviještanje Kraljevstva; iz toga malog stada rođena je Crkva. Da opiše vječni život, Sveto Pismo se služi slikom grada: nebeskog Jeruzalema (usp. Otk 21); grad je zajednica osobâ koje međusobno dijele vrijednosti, temeljne ljudske i duhovne stvarnosti, mjestâ, vremenâ i organizirana djelovanja, i koje se udružuju u izgradnji općeg dobra. Dok su pogani gradili hramove samo za svoje bogove, u koje ljudi nisu imali pristup, kršćani su odmah, čim su dobili slobodu vršiti svoje bogoštovlje, izgradili mjesta da budu domus Dei et domus Ecclesiae, gdje su se vjernici mogli prepoznati kao Božja zajednica, narod sabran na bogoslužje i uspostavljen kao sveti zbor. Bog dakle može proglasiti: »Ja sam tvoj Bog, ti ćeš biti moj narod« (Izl 6, 7; Pnz 14, 2). Gospodin ostaje vjeran svome Savezu (usp. Pnz 7, 9), a Izrael samim time postaje Božje prebivalište, sveto mjesto njegove prisutnosti u svijetu (usp. Izl 29, 45; Lev 26, 11-12). Zbog toga dom Gospodnji pretpostavlja nazočnost obitelji djece Božje. I danas, u molitvi posvete nove crkve, biskup moli da ona bude ono što po svojoj naravi treba biti:

»[...] Neka uvijek bude sveto ovo mjesto [...] Ovdje neka val tvoje milosti potopi grijeha ljudi, da tvoji sinovi Oče, umru grijehu, a na život se ozgor rode nanovo. Ovdje nek tvoji vjernici oko žrtvenog stola slave vazmeni spomen Kristov i hrane se na gozbi njegove riječi i tijela. Ovdje nek odzvanja radosni prinos hvale, s anđeoskim pjevom nek ljudski glas se stopi i trajno se k tebi diže molitva za spasenje svijeta. Ovdje nek siromasi milosrđe nađu, potlačeni pravu slobodu, a svi ljudi nek obuku dostojanstvo tvojih sinova, dok s radosnim klicanjem ne prispiju u nebeski Jeruzalem.«

Kršćanska zajednica nikad nije pribjegli izoliranosti i nikad nije od crkve učinila grad zatvorenih vrata. Odgojeni za vrijednost zajedničkog života i za traženje općeg dobra, kršćani su se uvijek nastojali uključiti u društvo, svjesni svoje posebnosti: biti u svijetu a ne pripadati mu i ne biti svedeni na svijet (usp. *Poslanica Diognetu*, br. 5 – 6). I u ugrozi pandemijom očitovan je veliki smisao odgovornosti: u dosluhu i suradnji s građanskim vlastima i sa stručnjacima, biskupi i njihove područne konferencije bili su spremni donositi teške i bolne odluke, sve do dužeg obustavljanja sudjelovanja vjernika u slavlju Euharistije. Ova Kongregacija duboko je zahvalna biskupima za iskazanu predanost i učinjeni napor u nastojanju da se na najbolji mogući način odgovori na nepredvidljivost i složenost ove pandemije.

Međutim, čim to okolnosti dopuste, nužno je što prije vratiti se u normalni kršćanski život, kojemu je građevina crkve poput doma a slavljenje bogoslužja, osobito Euharistije,

»vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proističe sva njezina snaga« (Sacrosanctum concilium, br. 10).

Svjesni činjenice da Bog nikada ne napušta čovječanstvo koje je stvorio, i da najteže kušnje mogu uroditi plodovima milosti, prihvatili smo udaljavanje od Gospodinova oltara kao vrijeme euharistijskog posta, korisnog da ponovno otkrijemo njegovu životnu važnost, ljepotu i neprocjenjivu vrijednost. No, čim to bude moguće, treba se vratiti k Euharistiji pročišćenim srcem, obnovljenim divljenjem, većom željom za susretom s Gospodinom, da budemo s njime, da ga primimo te poneseo braći i sestrama svjedočanstvo života ispunjenog vjerom, ljubavlju i nadom. To vrijeme uskraćivanja može nam dati milost da razumijemo srce naše braće mučenika iz Abitene (početak 4. st.), koji su, premda suočeni sa sigurnom osudom na smrt, s vedrom odlučnošću svojim sucima odgovorili: »Sine Dominico non possumus«. Apsolut non possumus (ne možemo) i bogatstvo značenja imenice srednjeg roda Dominicum (ono što je Gospodnje) ne mogu se prevesti jednom jedinom riječju. Ova kratka rečenica sažima u sebi veliko bogatstvo nijansi i značenja koja se nama danas nude na razmatranje:

– Ne možemo živjeti, biti kršćani, u potpunosti ostvariti naše čovječstvo i čežnje srca za dobrotom i srećom bez Riječi Gospodnje, koja u euharistijskom slavlju postaje tijelo i biva živa riječ, koju Bog izgovara onome koji danas otvara srce za njezino slušanje;

– Ne možemo živjeti kao kršćani bez sudjelovanja u žrtvi s križa, u kojoj se Gospodin Isus potpuno predaje, da svojom smrću spasi čovjeka koji bijaše mrtav zbog grijeha; Otkupitelj sebi pridružuje čovječanstvo i ponovno ga privodi k Ocu; u zagrljaju Raspetoga svako ljudsko trpljenje nalazi svjetlo i utjehu;

– Ne možemo bez Euharistijske gozbe, stola Gospodnjega za koji smo pozvani kao sinovi i braća, da primimo samog Krista Uskrsloga, koji je tijelom, krvlju, dušom i božanstvom prisutan u onom Kruhu s neba koji nas podupire u radostima i naporima zemaljskog hodočašća;

– Ne možemo bez kršćanske zajednice, obitelji Gospodnje: imamo potrebu susresti se s braćom i sestrama koji s nama dijele Božje posinstvo, Kristovo bratstvo, poziv, želju za svetošću i spasenjem njihovih duša u bogatstvu različitih životnih dobi, osobnih povijesti, karijama i pozivâ;

– Ne možemo bez doma Gospodnjeg, koji je naš dom; ne možemo bez svetih mjesta gdje smo rođeni za vjeru, gdje smo otkrili providnosnu prisutnost Gospodina i njegov milosrdni zagrljaj koji podiže paloga, gdje smo posvetili naš poziv u duhovni stalež ili u brak, gdje smo molili i zahvaljivali, radovali se i plakali, gdje smo povjerali Ocu naše drage osobe koje su završile zemaljsko hodočašće;

– Ne možemo bez dana Gospodnjeg, bez nedjelje koja daje svjetlo i smisao izmjenjivanju radnih dana, te osobnih i društvenih odgovornosti.

Koliko god sredstva društvenog priopćavanja pružaju dragocjeno služenje bolesnicima i onima koji nisu u mogućnosti dolaziti u crkvu, i koliko god je bilo veliko njihovo služenje u prijenosu Svete Mise u vrijeme kad nije bilo moguće okupljati se na liturgijska slavlja, nijedan prijenos ne može se izjednačiti s osobnim sudjelovanjem, niti ga može zamijeniti. Štoviše, ti prijenosi sami po sebi predstavljaju opasnost da nas udalje od osobnog i bliskog susreta s utjelovljenim Bogom, koji nam se predao, ne na virtualni, nego stvarni način, kad je rekao:

»Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu« (Iv 6, 56). Taj fizički kontakt s Gospodinom od životne je važnosti, apsolutno je nužan i nezamjenjiv. Kad su jednom naznačene i usvojene mjere predostrožnosti koje su se pokazale učinkovitima u svođenju opasnosti od zaraze na najmanju moguću mjeru, nužno je da svi ponovno zauzmu svoje mjesto u zajednici braće i sestara, iznova otkriju nezamjenjivu dragocjenost i ljepotu misnog slavlja, ponovno pozovu i zaraznim oduševljenjem privuku braću i sestre, koji su obeshrabreni, preplašeni ili izgubljeni predugom odsutnošću.

Ovaj dikasterij želi utvrditi neka načela i predložiti neke smjernice za djelovanje u promicanju brzog i sigurnog povratka k slavljenju Euharistije.

Dužna pozornost na pridržavanje higijenskih i sigurnosnih mjera ne smije dovesti do sterilizacije gestâ i obredâ, te u vjernicima, pa i na nesvjesni način, pobuđivati strah i nesigurnost.

Povjerava se razboritom ali odlučnom djelovanju biskupâ da sudjelovanje vjernika u slavljenju Euharistije od strane javnih vlasti ne bude označeno tek nekim »okupljanjem«, i da ono ne bude izjednačeno ili čak smatrano manje važnim od okupljanja u rekreativne svrhe.

Liturgijski propisi nisu područje na kojem građanske vlasti mogu vršiti svoju zakonodavnu vlast, već samo nadležne crkvene vlasti (usp. *Sacrosanctum concilium*, br. 22)

Neka se olakša sudjelovanje vjernika u slavljenjima, ali bez improviziranih obrednih eksperimentiranja i u punom pridržavanju propisa navedenih u liturgijskim knjigama, koji uređuju njihovo odvijanje. U liturgijskom iskustvu sakralnosti, svetosti i ljepote koja preobražava, stječe se predokus sklada vječnog blaženstva: neka se, dakle, vodi briga za dostojanstvo sakralnog prostora i opreme, te načinâ slavljenja, prema važnoj uputi Drugoga vatikanskog sabora: »Neka se obredi odlikuju plemenitom jednostavnošću« (*Sacrosanctum concilium*, br. 34).

Vjernicima neka se prizna pravo primiti Tijelo Kristovo i klanjati se Gospodinu prisutnom u Presvetom Oltarskom Sakramentu na predviđene načine, bez ograničavanja koja bi čak išla i iznad onoga što je predviđeno higijenskim mjerama koje su propisale javne vlasti ili biskupi.

U euharistijskom slavlju vjernici se klanjaju prisutnom Uskrsnom Isusu. Primjećujemo pak da se olako gubi smisao klanjanja, molitva klanjanja. Tražimo od pastirâ da u svojoj službi naučavanja uporno naglašavaju potrebu klanjanja.

Sigurno načelo da se ne pogriješi jest poslušnost. Poslušnost propisima Crkve, poslušnost biskupima. U vremenima nevolja (kao što su, primjerice, ratovi i pandemije) biskupi i biskupske konferencije mogu donositi privremene propise kojih se mora pridržavati. Poslušnost čuva Crkvi povjereno blago. Mjere koje propišu biskupi i biskupske konferencije prestaju važiti kad se situacija vrati u normalno stanje.

Crkva će nastaviti čuvati ljudsku osobu u njezinoj cjelovitosti. Ona svjedoči nadu, poziva na pouzdanje u Boga, podsjeća da je zemaljski život važan, ali da je mnogo važniji život vječni: dijeliti isti život s Bogom za svu vječnost naš je cilj i naš poziv. To je vjera Crkve koju su tijekom stoljećâ posvjedočile čete mučenika i svetaca, radosni navještaj koji oslobađa od jednostranih redukcionizama i od ideologija: dužnoj zabrinutosti za javno zdravlje Crkva pridodaje navještaj spasenja i praćenje duša na putu prema vječnom spasenju. Nastavimo

se, dakle, s pouzdanjem povjeravati Božjem milosrđu, zazivati Blaženu Djevicu Mariju, *salus infirmorum et auxilium christianorum*, i moliti njezin zagovor za sve one koji su teško iskušavani pandemijom i svakom drugom nevoljom. Ustrajmo u molitvi za one koji su napustili ovaj život, i ujedno se obnovimo u odluci da ćemo biti svjedoci Uskrsloga i navjestitelji sigurne nade koja nadilazi granice ovoga svijeta.

U Vatikanu, 15. kolovoza 2020., Svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije

Vrhovni svećenik Franjo u audijenciji koju je udijelio potpisanom kardinalu prefektu Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, 3. rujna 2020., odobrio je ovo pismo i odredio njegovo objavljivanje.

Robert kardinal Sarah, prefekt

ZAJEDNIČKA IZJAVA PREDSDJEDNIKÂ CCEE-A I CEC-A POVODOM VREMENA STVORENOGA SVIJETA 2021.

DOM ZA SVE? OBNOVITI BOŽJI *OIKOS*

»Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoići svoga sluge« (Post 18, 3). U pustinji, dok je sjedio na ulazu u svoj šator u najtoplije doba dana, Abraham se pokazao gostoljubivim i velikodušnim i, zahvaljujući malo vode i komadu kruha podijeljenih s drugima, otkrilo mu se Božje obećanje. Starac, pun vjere, shvatio je da se siromaštvo duha sastoji u napuštanju svake preuzetne težnje da se pronađe rješenja za sve probleme, stavlajući ponizno i strpljivo svaku nadu u Boga.

Biblijski znak Abrahamova šatora ove je godine izabran da predstavlja naše predano zalaganje oko skrbi za naš »zajednički dom«, skrbi za stvoreni svijet, u duhu prihvaćanja i dijaloga.

Mudrost tog biblijskog teksta baca svjetlo na put i djelovanje Crkava u Europi, koje žele osnažiti svoje predano zalaganje oko očuvanja stvorenoga svijeta, da bi se tako mogao obnoviti Božji *oikos*, kako glasi tema izabrana za ovogodišnju proslavu Vremena stvorenoga svijeta, kako bi svijet mogao postati domom za svu Božju djecu, bez isključivanja bilo koje vrste.

Oikos, na grčkom, znači 'dom', ono što je domaće i poznato, ono čemu se posvećuje brigu, što predstavlja zajednički interes, ali i zajedničku odgovornost. Zato obnoviti Božji *oikos*, zajednički dom koji dijelimo, pretpostavlja prije svega činiti sve što je u našoj moći kako bi se cijelu ljudsku obitelj ujedini u traženju cjelovitog i održivog razvojem koji će svi pravično dijeliti.

Takav razvoj zahtijeva da se poboljša kvaliteta našega odnosa sa Stvoriteljem, našega ljudskog života, naših odnosa s drugima i s prirodom. Duh nesebičnog prihvaćanja i iskrenog dijaloga koji je pokazao Abraham želi biti i za nas, europske kršćane, izraz ljubavi koja se

daruje, rađajući ljudska i duhovna iskustva prožeta sviješću da svi, zajedno i bez isključivanja, nastanjujemo Božji oikos, zajednički dom koji je Bog povjerio nama, našoj zajedničkoj odgovornosti.

S pravim duhom prihvaćanja i dijaloga, želimo svojim razmišljanjima i svojom molitvom pridonijeti dvama važnim predstojećim sastancima na vrhu koje su ove godine priredili Ujedinjeni narodi: to su Konferencija o bioraznolikosti, koja će se održati u Kunmingu u Kini, kao i 26. Konferencija stranaka o promjeni klime (COP 26), koja će se održati u Glasgowu, u Ujedinjenom Kraljevstvu. Mnogo od onoga što naše kršćanske Crkve u Europi mogu ponuditi kao doprinos međunarodnoj zajednici potječe od hrabrih inicijativa i dobrih praksi kojih je sve više u našim crkvenim zajednicama.

S istinskim osjećajem pripadnosti Kristovoj Crkvi, nastojimo biti velikodušni graditelji civilizacije koja cijeni i čuva sve što je ljudsko i koja zna dati pravu vrijednost onome što je Božji dar u životu ljudi.

Kada se nađemo pred pitanjem: »Dom za sve?«, to želi biti naš odgovor, utkan u dobru volju i konkretno zalaganje oko svakodnevnog obnavljanja Božjeg oikosa. Samo ako budemo znali provoditi u djelo pravdu i govoriti istinu koju nosimo u srcu, ako ne budemo nanosili štetu svome bližnjemu, tada ćemo biti dostojni »prebivati u šatoru Gospodnjem« (Ps 15 [14]) i njegov će *oikos* doista biti dom za sve.

Pozivamo sve kršćane u Crkvama u Europi, u župama, crkvenim zajednicama i svaku osobu dobre volje da poštuju Vrijeme stvorenoga svijeta, koje traje od 1. rujna do 4. listopada, i da to smatraju prigodom da se slavi dar stvaranja u ekumenskom duhu, ujedinjeni u molitvi i djelovanju. Pozivamo, k tome, sve na molitvu za svjetske sastanke na vrhu koji će se održati ove jeseni, to jest za Konferenciju Ujedinjenih naroda o bioraznolikosti i COP 26, kako bi bili povoljna prigoda da se poduzme potrebne korake koje zahtijeva klimatska izvanredna situacija.

26. kolovoza 2021.

Christian Krieger, predsjednik CEC-a
Kardinal Angelo Bagnasco, predsjednik CCEE-a

PORUKA DIKASTERIJA ZA PROMICANJE CJELOVITOG LJUDSKOG RAZVOJA POVODOM SVJETSKOG DANA TURIZMA 2021.

– 27. rujna 2021. –

TURIZAM ZA UKLJUČIVI RAST. OSOBA ONKRAJ STATISTIKA

Prigodom Svjetskog dana turizma 2021., Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja prepoznaje ozbiljan utjecaj pandemije Covida-19 na poduzeća i radnike koji rade u tom sektoru, posebno na radnike s nepunim radnim vremenom i nisko plaćene radnike koji primaju državne potpore, kao i na radnike lišene svake financijske pomoći. Stoga posebnu pozornost posvećujemo temi koju je Svjetska turistička organizacija odabrala za ovu godinu:

Turizam za uključivi rast, te poticaju te Organizacije da se prepozna kako je to »prilika da se pogled izdigne iznad statistika vezanih uz turizam i prepozna da iza svakog broja stoji osoba« [1].

Tijekom svog pontifikata papa Franjo često je pozivao vjernike katolike i sve ljude dobre volje da »nadiđu« ekonomske podatke kako bi »susreli osobu u teškoćama; vježbali se u kreativnosti koja nam omogućuje pronalaženje izlaza kad se nađemo u slijepoj ulici; dozivati u pamet ljudsko dostojanstvo pred krutošću birokracije« i »promicati društvenu i ekonomsku dobrobit cijelog čovječanstva, nudeći svakoj osobi mogućnost da slijedi vlastiti razvoj« [2].

Pred pandemijom Covida-19, Sveti Otac apelirao je na cijelu ljudsku obitelj jer se »ne možemo vratiti lažnoj sigurnosti političkih i ekonomskih struktura koje smo imali prije krize« [3]. Potrebni su nam gospodarski sustavi koji svima omogućuju pristup plodovima stvaranja, osnovnim životnim potrebama: zemlji, domu i poslu. To je, naime, vrsta uključivog rasta ili, jezikom socijalnog nauka Crkve, cjelovitog ljudskog razvoja koji Dikasterij želi promicati prigodom ovog Svjetskog dana turizma. Razvoj koji je za svaku osobu, za sve njezine dimenzije, koji poštuje zemlju, odnosno naš »zajednički dom«. Pandemija nam je dala do znanja da smo povezani jedni s drugima. I turizam u pojedinoj zemlji pati ako ljudi u ostalim zemljama ne mogu putovati zbog epidemioloških ograničenja.

»Moramo obnoviti svijest da, kao narod, imamo zajedničku sudbinu« [4]. Stoga je potrebno usredotočiti se na cjeloviti pristup turizmu i othrvati se napastima individualizma i nacionalizma koji previše prevladavaju u suvremenom društvu. Samo na taj način moći ćemo izbjeći »varijantu« virusa koji se širi kada potičemo bolesnu ekonomiju koja dopušta nekolicini vrlo bogatih ljudi da posjeduju više nego što ima ostatak čovječanstva, te kada modeli proizvodnje i potrošnje uništavaju planet.

Stoga, povodom ovogodišnjeg Svjetskog dana turizma, Dikasterij potiče sve da se zalažu za turizam koji omogućuje susret među ljudima i s različitim teritorijima, gdje divljenje ljepoti može otvoriti načinima života koji poštuje druge ljude i planet.

Apeliramo na biskupe i odgovorne za očuvanje turizma, kako bi se uspostavila bliska suradnja s mjesnim vlastima u promicanju turizma koji poštuje ljude i prirodu, te promiče pravednu i uključivu ekonomiju. Samo takav turizam može postati činitelj od primarne važnosti u izgradnji svijeta u kojem se svako ljudsko biće potpuno ostvaruje [5].

Izražavamo našu iskrenu zahvalnost svima onima koji se zalažu podržati, bilo materijalno ili duhovno, one koji su još uvijek u ekonomskim teškoćama zbog prekida turističkih aktivnosti. U mnogim mjesnim Crkvama pastiri su, zajedno sa svojim suradnicima, uz podršku nacionalnih i lokalnih skupina Caritas, povećali svoje napore u pronalaženju najboljih rješenja za rješavanje društvenih teškoća. To je konkretan primjer uključivog razvoja: onog »novog bratstva sposobnog za uzajamnu pomoć i uzajamno poštivanje« koje nam je prijeko potrebno. [6]

Peter K. A. kardinal TURKSON, Prefekt

[1] UNWTO, *World Tourism Day 2021 – Background Note*, <https://www.unwto.org/world-tourism-day-2021>

[2] FRANJO, Govor sudionicima Svjetskog kongresa komercijalista (Discorso ai Partecipanti al Congresso Mondiale dei Commercialisti), 14. studenoga 2014.,

https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/november/documents/papa-francesco_20141114_congresso-mondiale-commercialisti.html

[3] FRANJO, *The COVID-19 Crisis Reveals What is in our Hearts*, Op-Ed article u New York Times, Thanksgiving Day, 26. studenoga 2020, u: Papa Franjo, Ritornare a sognare. La strada verso un futuro migliore, Piemme, Casale Monferrato, 2020., str.6

[4] FRANJO, *The COVID-19 Crisis Reveals What is in our Hearts*, Op-Ed article u New York Times, Thanksgiving Day, 26. studenoga 2020.

[5] Usp. FRANJO, Enciklika *Laudato si'*, 84.

[6] FRANJO, *Poruka za 43. Svjetski dan siromaha*, 15. studenoga 2020., br. 7.

IZJAVA KOMISIJE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE IUSTITIA ET PAX

ZDRAVLJE ŽENA NE MOŽE SE POISTOVJETITI S NEPOSTOJEĆIM PRAVOM NA POBAČAJ

1. Iustitia et Pax zalaže se za pravdu, pravo i mir, a unutar toga teži za etičkom prosudbom društvenih događanja i donošenja pravnih akata kako bi se zaštitilo ljudsko dostojanstvo, ljudska prava i prava najugroženijih skupina. U skladu s time, analiza Izvješća i na njemu utemeljene i predložene rezolucije pod naslovom *The situation of sexual and reproductive health and rights in the EU, in the framework of women's health (2020/22 15(INI))* nazvanog Matičevo izvješće, sadrži brojne uznemirujuće elemente, a ne temelji se ni na jednom međunarodnom dokumentu, štoviše suprotno je svim postojećim kako globalnim, tako i europskim. Ono nema nikakve pravom obvezujuće osnove na kojoj bi bilo sazdano i zbog te činjenice predstavlja tešku povredu zaštićenih ljudskih prava, posebice prava djeteta i vladavine prava.

Dodatno brine što se hvalevrijedna briga za zdravlje populacije, osobito žena, koristi za promidžbu ideoloških i svjetonazorskih pitanja, svrstavajući pobačaj u nepostojeća ljudska prava. Kako bi se promijenio europski pravni okvir, mimo svih regula, ovo Izvješće bez ikakvih pravnih uporišta stvara neka nova ljudska prava (pravo na pobačaj), neka već postojeća ljudska prava amputira (pravo roditelja na odgoj djece), neka minimizira i relativizira (pravo na priziv savjesti) te nadilazi ovlasti koje Europskoj uniji pripadaju temeljem osnivačkih ugovora, a predstavlja direktno kršenje i Povelje EU-a o temeljnim pravima (OJ C 202). Zdravstvena i obrazovna prava su tzv. *domaine réservée*, odnosno područja u kojima su nacionalna zakonodavstva isključivo nadležna urediti ih kako žele (u tome je smislu doneseno i nekoliko presuda Europskoga suda za ljudska prava).

2. Zdravlje žena ne može se poistovjetiti s nepostojećim pravom na pobačaj (osim u ekscenim situacijama kad trudnoća ugrožava život ili zdravlje žene) iz jednostavnog razloga što trudnoća nije bolest. U tome smislu neprimjerena je tvrdnja o potrebi jamstva pristupa svim zdravstvenim uslugama radi ostvarenja ljudskog prava na zdravlje, jer u slučaju pobačaja nije riječ o pravu na zdravlje, pa time ni zdravstvenoj, već medicinskoj usluzi. U ovome se Izvješću mijesha pravo na zdravlje kao ljudsko pravo s pobačajem, kojega se zagovara bez ikakvih ograničenja što je u suprotnosti i sa standardima Europskog suda za ljudska prava prema kojima pobačaj u svakom slučaju mora imati razvidan i objektivan motiv. Zabranu, odnosno, ograničenja pobačaja Izvješće naziva oblikom rodno uvjetovanog nasilja što je u

suprotnosti i sa standardima Europskog suda za ljudska prava prema kojima pobačaj u svakom slučaju mora imati razvidan i objektivni motiv.

3. Iustitia et Pax je zabrinuta otvorenošću Izvješća spram pobačaja, stavljajući ga u kontekst »prava na slobodu i privatnost«. Naime, pravo na slobodu ovdje je aplicirano neograničeno i individualistički, propuštajući primijetiti da se pravo na slobodu ne može ticati samo jednog čovjeka (u ovom slučaju žene), već obuhvaća i pravo nerođenog djeteta roditi se, njegovo pravo na život. Sloboda svakog ljudskog bića ograničena je slobodom drugog ljudskog bića, pa tako i nerođenog djeteta. Ovdje valja podsjetiti i na Rezoluciju 1607 (2008.) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe u kojoj se navodi da je pobačaj potrebno izbjegavati i da on ni u kojem slučaju ne može biti smatran metodom planiranja obitelji. Čini se da predložena Rezolucija to u potpunosti zanemaruje što je istodobno zabrinjavajuće i opasno po zaštićena ljudska prava, posebice prava djeteta i vladavinu prava.

4. Zahtjev za jamstvom »univerzalnog pristupa u obrazovanju i točne, znanstvene informacije o seksualnosti, bez predrasuda i cjelovito u svim osnovnim i srednjim školama« istaknutom u Izvješću, predstavlja kršenje već spomenute nacionalne ingerencije, jer obrazovni sustav nije u nadležnosti EU-a. Međutim, riječ je i o kršenju: Konvencije o pravima djeteta koja roditelje prepoznaje kao primarne odgojitelje svoje djece, Opće deklaracije o ljudskim pravima i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji roditeljima priznaju pravo prvenstva u izboru vrste obrazovanja. Od europskih dokumenata osobito je važan i eksplicitan Prvi Protokol Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te Povelja EU-a o temeljnim pravima – u oba dokumenta roditeljima se priznaje pravo da djeci osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim, filozofskim i pedagoškim uvjerenjima, i što dodatno naglašavamo »u skladu s nacionalnim zakonima koji uređuju ostvarenje takve slobode i prava«. Radi se o području u kojem države imaju iznimno široku marginu prosudbe na koje EU nema pravnu osnovu/nadležnost utjecati ni na koji način, a posebice ne nedomišljenim ideološkim pamfletima kojima se daje privid pravnog legitimiteta.

5. Zahtjev iz Izvješća da sve osobe imaju pristup uslugama u vezi s »plodnošću« podrazumijeva i potpunu slobodu maloljetnica pobačaju. To predstavlja otvoreni napad na pravo djeteta na zdravlje i obvezu odraslih i države da djetetovo zdravlje očuvaju, jer, valja ponoviti, pobačaj nije zdravstvena usluga.

6. U odnosu na priziv savjesti u Izvješću se na nj osvrće relativizacijom njegova značenja. Priziv savjesti proizlazi iz slobode savjesti kao ljudskoga prava zajamčenog mnogim međunarodnim dokumentima, uključujući i europsku Povelju. Osim toga, priziv savjesti je i jedno od prirodnih prava koje postoji prije i neovisno o svakom pisanom pozitivnom zakonodavstvu. Pozitivno zakonodavstvo ne smije neosnovano ograničiti priziv savjesti jer bi time dokinuo pretpostavku samoga zakona, a to je čovjeka kao moralnog subjekta koji ima apsolutno nepovredivo ljudsko dostojanstvo koje se proteže i na dostojanstvo osobne savjesti.

7. Ovo je Izvješće, uz podosta ponavljanja, nastojalo obuhvatiti što više sadržaja i pojmova koje bi se moglo svesti na zajednički nazivnik apsolutnih sloboda svih u svemu, osobito u okviru zdravstvenih i reproduktivnih prava. Vjerojatno svjesno supsidijarnosti, ono poziva na »otvorene metode koordinacije između država članica« (toč. D, toč. 1), ali usprkos tomu proširuje svoj doseg izvan i mimo zdravstvenih prava, osobito žena. U njemu se zagovaraju:

neograničene slobode (u pristupu svim zdravstvenim uslugama pa tako i medicinski potpomognutoj oplodnji od strane LGBTI osoba, pravo na sklapanje istospolnog braka, neograničena kontracepcija, toč. I), seksualne aktivnosti bez obzira na dob (toč. B), neograničena autonomija djece (toč. C), rodna ideologija (toč. E, uključujući primjerice pravo na trudnoću transrodnih muškaraca i nebinarnih osoba, toč. N, pravo transrodnih osoba na roditeljstvo, toč. 9, protivno navodnim »stereotipima i pristranostima«, toč. 29). U mnogo točaka se naglašava kako je pobačaj ljudsko pravo, a kršenje reproduktivnih i seksualnih prava je »kršenje ljudskih prava, osobito prava na život« (toč. F) što Iustitia et Pax smatra začudnim kad znamo da se pobačajem prekida jedan ljudski život.

8. Neuvjerljivim se doima pozivanje na »europske vrijednosti« (toč. Y), zaboravljajući ili namjerno se odmičući od kršćanskih korijena te iste Europe naglašanih u riječima jednog od utemeljitelja Roberta Schumana da Stari kontinent nije samo tehnička i ekonomska zajednica, već je to zajednica čija se duša ogleda u njezinim kršćanskim temeljima.

Vrlo je opasno kad Izvješće napada na »nacionalne interese« država članica (toč. X) stavljajući ispred njih »osobne slobode i načela demokracije«. Antidiskriminacija se koristi za podupiranje apsolutnih sloboda bez ikakvih ograničenja i odgovornosti pojedinca zaobilazeći zlatni standard vladavine prava. U ovome je Izvješću potpuno zanemaren i zaobiđen i pravni standard najbolji interes djeteta koji je okosnica i kriterij svih postupanja odraslih osoba i institucija u odnosu na djecu, a koji je eksplicite naveden u svim međunarodnim dokumentima od Konvencije o pravima djeteta nadalje.

Iz svega iznesenoga Iustitia et Pax smatra da Izvješće i Rezoluciju zastupnici u Europskome parlamentu trebaju odbaciti, jer ne samo što ne postoji pravna osnova za njihovo usvajanje, već su suprotni europskim i globalnim dokumentima. Brigu za zdravlje žena i djece treba usmjeriti prema stvarnim zdravstvenim problemima, a ne prema pobačaju i svjetonazorskim pitanjima.

U Zagrebu, 23. lipnja 2021.

✠ Đuro Hranić,
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK Iustitia et pax

IZJAVA VIJEĆA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA ŽIVOT I OBITELJ O PRIJEDLOGU REZOLUCIJE O STANJU U POGLEDU SEKSUALNOG I REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA I PRAVA U EU-U U KONTEKSTU ZDRAVLJA ŽENA

Vijeće HBK za život i obitelj na sjednici 11. svibnja dotaknulo se i *Izješća o stanju u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u kontekstu zdravlja žena* izvještitelja Freda Matića, eurozastupnika iz Hrvatske, koje je toga dana usvojeno na Odboru za prava žena i rodnu ravnopravnost Europskog parlamenta (FEMM) te upućeno u daljnju proceduru.

Vijeće izražava krajnju zabrinutost uoči predstojećeg glasovanja u Europskom parlamentu (23. i 24. lipnja 2021.) o Prijedlogu rezolucije (2020/2215(INI)) koji se temelji na spomenutom Izvješću, te ovim putem želi sažeto obrazložiti razloge svoje zabrinutosti.

Iako prijedlog ove Rezolucije razmatra vrlo važno pitanje zaštite zdravlja i prava žena treba skrenuti pozornost kako ona:

- definira pobačaj kao temeljno ljudsko pravo i »osnovnu zdravstvenu uslugu« koja bi trebala biti svima, gotovo bezuvjetno, dostupna;
- ograničava pravo na priziv savjesti zaboravljajući da ono proizlazi iz univerzalnog temeljnog ljudskog prava na slobodu savjesti;
- nalaže izmjenu obrazovnih kurikula uvrštavanjem promicanja rodne ideologije i prava na pobačaj te pristupa maloljetnika uslugama zaštite spolnog i reproduktivnog zdravlja pod koje svrstava pobačaj i promjenu spola;
- zadire u nacionalnu nadležnost država članica namećući rješenja u pitanjima o kojima su one ovlaštene odlučivati samostalno.

Zbog toga je prijedlog ove Rezolucije izazvao brojne reakcije, među ostalima i Vijeća biskupskih konferencija Europske unije (COMECE) koje u svom osvrtnu (Position Paper) ističe kako Katolička Crkva promiče i brine o pitanjima ljudskog zdravlja naglašavajući da je pravo na zdravlje temeljno ljudsko pravo te osnova dostojanstvenog života. Međutim, u osvrtnu se navodi kako se prijedlog ove Rezolucije, a osobito pitanje pobačaja, analizira isključivo iz jednostrane perspektive zanemarujući sva prava i širinu zaštite svih uključenih osoba i životnih situacija.

Crkva promiče zaštitu života nerođenog djeteta stvorenog na Božju sliku i Njegovom voljom te promiče i štiti njegovo temeljno ljudsko pravo na život. Zaštita dostojanstva nerođenog djeteta te pravo država da štite život nerođenog djeteta potvrđeni su odlukama i Europskog suda za ljudska prava ECtHR (GC) 16. 12. 2010, A, B. C v. Ireland, Br. 25579/05) i Europskog suda pravde (18. listopada 2011., Oliver Brüstle v Greenpeace eV).

Zaštita ljudskih prava svoj smisao ima u promicanju prava i slobode svake osobe, osobito onih koje se ne mogu same skrbiti o svojim pravima. Vijeće HBK za život i obitelj pozdravlja svaku inicijativu kojom se na takav sveobuhvatan način štite i promiču ljudska prava te podsjeća da smo svi odgovorni u sukreiranju društva utemeljenog na poštivanju prava svake osobe. Ukazujemo na to da se život nerođenog djeteta ne može štiti nasuprot zaštiti majke već samo zajedno s njom. Važno je naći ona rješenja koja će zaštititi i majku i nerođeno dijete te pravo na život i dostojanstvo svih uključenih osoba.

Upozoravamo na opasnosti koje mogu izazvati ideološki nametnute politike, osobito one koje su usmjerene i uključuju maloljetnu djecu. Obrazovni sustavi mogu poslužiti kao instrument za promicanje ljudskih prava, ali je neprihvatljiva njihova instrumentalizacija za provođenje ideološki utemeljenih politika. Predložena Rezolucija, pak, umjesto zaštite zdravlja i prava žena nameće provedbu jednostranih, ideološki utemeljenih stavova i politika koji su neprihvatljivi moralno, pravno, ali i politički sa stajališta poštivanja suživota u pluralističkom društvu.

Vijeće poziva na nužnost zaštite prava na život i dostojanstvo svakog ljudskog bića od začeca do naravne smrti te pozdravlja promicanje i zaštitu ljudskih prava uz razumnu i odgovornu sveobuhvatnost svih uključenih osoba i prava. Prijedlog Rezolucije je neprihvatljiv i njezino usvajanje izazvalo bi nesagledive štetne posljedice u području poimanja i zaštite ljudskih prava.

Naposljetku, Vijeće poziva uključene u procese donošenja odluka, kao i cjelokupnu javnost, da uvažavajući navedene činjenice odgovorno pristupe vrednovanju ove složene i delikatne problematike i svoja nastojanja usmjere na dobrobit svijeta na koje se Rezolucija odnosi, a ponajviše ženâ i djece, bilo rođene bilo nerođene.

U Zagrebu, 22. lipnja 2021.

mons. Mate Uzinić,
predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

**PORUKA PREDsjedNIKA VIJEĆA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA
KATEHIZACIJU I NOVU EVANGELIZACIJU ĐAKOVAČKO-OSJEČKOG NADBISKUPA
ĐURE HRANIĆA NA POČETKU ŠKOLSKE I KATEHETSKE GODINE 2021./2022.**

ZAR OBNAVLJATI NAPUKLE JARBOLE?

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, katehete i vjeroučitelji, draga djeca i mladi, dragi roditelji!

U stalnoj potrazi za Bogom

Rado u ovom trenutku prizivam u sjećanje pedesetu godišnjicu prvoga katehetskog dokumenta Katoličke Crkve nakon Drugoga vatikanskog sabora. Bio je to Opći katehetski direktorij (1971.), koji je – kao novo i dragocjeno sredstvo Crkve – započeo hod koncilске obnove kateheze i evangelizacijskoga nastojanja suvremene Crkve. Prisjećajući se toga jubileja, koristim ovu izvanrednu prigodu izraziti zahvalnost za tolike darove i navjestiteljsko oduševljenje, što su nam ih u baštinu ostavili katehete onoga vremena, čije je svjedočanstvo vjere mnoge od nas vodilo do ljepote susreta s Kristom. Ti čuvari Božje riječi, često i vjernici laici, dozivali su u svima nama sjećanje na povijest spasenja, te su nas – uzimajući nas za ruku – uvodili u tu povijest, čiji smo živi dio postali i ostali sve do danas. Ne treba posebno naglašavati da se sve to, kad je riječ o našim prostorima, događalo i u vremenu komunizma, koji će neki nazvati »nikada dovršenom zimom«.

U međuvremenu se mnogo toga promijenilo i još se mijenja. Politike su crtale nove granice država, društva su mijenjala svoja lica, a različite su kulture koračale za novim opisima i definicijama čovjeka. I pandemija, nastala pojavom koronavirusa, upućuje na granice svekolikoga planiranja i proračunatosti budućnosti čovječanstva. Sve to pokazuje da je jedina sigurnost u nesigurnosti, te da je jedino što je stalno trajna promjenjivost na različitim područjima života. Crkva ne prestaje govoriti ni u tim vremenima. Snažno je to činila i čini sve do danas, neprestano tragajući za onim putovima naviještanja, koji će »na vidjelo iznijeti Božju

otkupljujuću ljubav, koja prethodi svakoj moralnoj i religijskoj obvezi« (Franjo, *Govor suradnicima ureda za katehezu Talijanske biskupske konferencije*, 30. siječnja 2021.) i koja je jedina sigurnost u svakoj promjenjivosti i nesigurnosti života. Svjesna činjenice da »čovjek biva otkupljen ljubavlju« (Benedikt XVI., *Spe salvi*, 26), Crkva, kako opća tako i naša, i u svojim najnovijim dokumentima traga za iskustvom onoga evanđeoskog okusa, koji će imati utjecaja na život konkretnih ljudi (usp. Kongregacija za kler, Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve, 17). Kateheza u tom smislu, shvaćena kao odjek riječi Božje, svjedoči i naučava onu vjeru koja ima moć mijenjati čovjeka tek onda kad mu dotakne srce. To znači, kad govori i svjedoči iz srca evanđelja, jezikom koji čovjek razumije od svoga rođenja. Ne jezikom i dijalektom naše svakodnevice, nego govorom »blizine, dijalektom koji se razumije, dijalektom povjerenja« (Franjo, *Govor suradnicima...*). U stalnoj, dakle, potrazi za Bogom, Crkva želi biti suputnica suvremenom čovjeku, kojemu želi poručiti riječima B. Pascala: »Utješi se! Ne bi me tražio da me nisi našao« (*Misli*, str. 16.).

Zar obnavljati napukle jarbole?

Vrijeme u kojemu se nalazimo vrijeme je velikoga preispitivanja svega učinjenog, ali i onoga što nam predstoji činiti u naviještanju Riječi Božje. Kao rijetko kada, vrijeme pandemije, koju najčešće shvaćamo kao bolnu izranjenost čovjeka, iznova nas je poučilo da se Riječ Božju, srce evanđelja – samog Isusa Krista, ne može tražiti jezikom prošlosti niti tumačiti samo tradicionalnim govorom Crkve. Pritom nam neproduktivna i neplodna nostalgija za prošlim vremenima, koja bi nas tjerala na obnavljanje napuklih jarbola, neće pomoći u olujama ovoga vremena. Izgradnja nove lađe, sigurnoga utočišta riječi Božje, djelo je čitave Crkve. Zbog toga papa Franjo, u apostolskom pismu Antiquum ministerium kojim uspostavlja službu katehete za vjernike laike, s jedne strane, kaže: »Vjernost prošlosti i odgovornost za sadašnjost neophodni su uvjeti da Crkva ispuni svoje poslanje u svijetu« (br. 5), no, s druge strane, da Crkva neće prestati pozivati na veći angažman vjernika laika, te pritom na još veću otvorenost svećenika (isto, 7). Papa Franjo, koji navještaj kraljevstva Božjeg ne izvodi samo iz službe, nego ga usmjerava prema njoj, pazeći pritom da se vjernici laici u službi katehete ne klerikaliziraju, a da se svećenici kao pastiri ne laiciziraju, upozorava da dosadašnja župna zajednica, ne smije biti mjesto pukog ponavljanja određenih radnji, niti »ostati jalovi pokušaj preživljavanja, koji često nailazi na opću ravnodušnost« (usp. *Pastoralno obraćenje župne zajednice...*, 17). Upravo stoga poziva na misijsku prodornost čitave Crkve, u kojoj »nije vrijeme za elitističke strategije«, privlačne malim skupinama, već za oživljavanje zajedništva kao obitelji u kojoj se jedni brinu za druge: »... mladi za stare, stari za mlade, a mi danas za one, koji će doći sutra« (Franjo, Isto). Sve nam to pokazuje da je danas vrijeme stvaranja takvih zajednica u kojima će talenti i karizme svakoga pojedinca biti priznate i prihvaćene. To su zajednice koje mogu i moraju pogledati u oči razočaranoj mladosti, buditi nadu u onima koji su bez nje ostali, i biti blizu onima koji su ranjeni različitim životnim ranama. Za izgradnju takve lađe, nove Crkve, Crkve milosrdnoga Samaritanca, potrebne su ruke svakoga vjernika. To traži hrabrost, imati povjerenja prema novome, prema drukčijem. To traži »izgradnju novih jarbola« koji će uhvatiti vjetar Duha Svetoga u vremenu u kojemu se nalazimo. I kao što nova služba katehete nije zamišljena kao vremenski određena zadaća, nego shvaćena kao životni poziv, tako je i izgradnja novoga lica župne zajednice trajni poziv, u kojemu svatko od nas može pronaći, u bilo koje vrijeme, svoje mjesto i svoj smisao.

Vjera nije pitanje strategije, ona je svjedočanstvo iskustva

Danas ne smijemo zatvarati oči pred mnogim pitanjima vjere i pred činjenicom kako ju se doživljava. Često se o njoj govori kao o nekoj subjektivnoj, osobnoj veličini. Još ju se češće promatra kao potrebu emocionalne stabilnosti pojedinca. Nerijetko ju se doživljava kao ezoteričku dimenziju nečega univerzalnog. No, ona je daleko više. Vjera je početak vječnoga života u nama. Ona je pitanje odnosa Boga i čovjeka, čovjeka i Crkve. Vjera je milosni dar. U Crkvi je potrebno stoga stvarati mjesta na kojima će ljudi smjeti postavljati pitanja te tražiti odgovore koje može ponuditi samo vjera. To nije toliko pitanje (samo) strategije, koliko osobnoga svjedočanstva vjere, koju mogu pružiti muž i žena, otac i majka, svećenik i kateheta. Za to je potreban susret. Susret pravi odmak od brige samo za sebe. Susret, obogaćen sadržajem, izbjegava svaku autoreferencijalnost. On je nužno upućen na drugoga. I premda se čini da se i Crkva treba mijenjati, u skladu s potrebama čovjeka, bitno je uvijek imati na umu da »križ stoji dok se svijet okreće« (kardinal Robert Sarah, *Bog ili ništa. Razgovor o vjeri*, str. 32.). Ne mijenja se nauk vjere! Potrebno je stvarati nove prispodobe o kraljevstvu Božjem! Tko to može bolje od onih koji su u to Kraljevstvo već zakoračili?!

Draga braćo i sestre! Na početku još jedne katehetske, pastoralne i školske godine, pred nama je budućnost koju ne možemo predvidjeti. No, to ne znači da smo joj prepušteni! Kao vjernici, vjerujemo da nismo »bačeni« u ovaj svijet, već da smo poslani u njega da bismo ga svakim danom izgrađivali kao mjesto bratske i prijateljske zajednice. »Besadržajni individualizam«, koji nam se nudi na svakom koraku ovoga svijeta (Franjo, *Fratelli tutti*, 13), sigurno nije naš poziv. Naš je poziv biti kršćani. To je svakodnevna »profesija« koja svoje korijene pronalazi u dubokom, unutarnjem susretu s Isusom Kristom, čija je stalna prisutnost jamstvo mirne plovidbe Crkve i čovječanstva i u vremenu koje je pred nama. Pripadnost Crkvi pomaže nam svima – dragi učenici i roditelji, katehete i vjeroučitelji – da u vjeri rastemo iz dana u dan (usp. Papinsko vijeće za promociju nove evangelizacije, *Direktorij za katehezu /2020./*, 218).

Neka nas na toj »plovidbi« prati Božji blagoslov, po zagovoru sv. Josipa, zaštitnika Crkve i naše domovine, i Marije, Kristove majke, odvjetnice i braniteljice naše!

Đakovo, 28. kolovoza 2021.

✠ Đuro Hranić
predsjednik Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju

PORUKA MONS. IVICE PETANJKA ZA SVJETSKI DAN MISIJA 2021.**– 24. LISTOPADA 2021. –**

Draga braćo i sestre!

Kad sam uzeo u ruke ovogodišnju poruku pape Franje za Svjetski dan misija 2021. zapelo mi je za oko da je poruka napisana već 6. siječnja, na svetkovinu Bogojavljenja, a da je tema ovogodišnjeg Svjetskog dana misija svjedočenje apostola nakon Isusova uskrsnuća: »Ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čujemo« (Dj 4, 20).

Kad je riječ o vidjeti i čuti, Isusovi apostoli imaju preteče. Ima netko tko ne pripada Izabranom narodu, a davno prije njih je vidio i čuo za Isusa Krista. Bili su to upravo Mudraci s Istoka, koji su ušli u kuću i ugledali dijete s Marijom, majkom njegovom, pali ničice pred njim, poklonili mu se i prinijeli svoje darove (usp. Mt 2, 11). Očito da oni koji su prevalili toliki put kako bi vidjeli novorođenog kralja, nisu mogli ne govoriti o onom što su vidjeli i čuli.

U tim Mudracima možemo vidjeti sve one narode koji nemaju biblijsku i kršćansku Objavu, koji nisu čuli za Mesiju i Spasitelja svijeta, ali negdje u dnu svoje duše i svoga bića imaju jednu iskonsku želju i potrebu da upoznaju onu vječnu Istinu koja se zove Isus Krist.

Vjerujem da bi ovo mogli potvrditi i posvjedočiti mnogi naši misionari i misionarke, koji diljem svijeta nailaze na plodno tlo koje željno iščekuje rosu i kišu evanđeoske poruke.

Misionari i misionarke su oni koji ne mogu šutjeti, nego moraju govoriti ono što su u svome redovničkom i svećeničkom životu iskustveno doživjeli i tko je Onaj koji ih iznutra potiče i goni da ostave sve i poput praoca naše vjere, Abrahama, pođu u nepoznato, vođeni i poslušni jedino Božjem glasu i njegovu nadahnuću.

U duhu sveopće evangelizacije i sve veće svijesti da je cijela Crkva pozvana i poslana, tj. da svaki od nas po sakramentu krštenja dobiva i poslanje svjedočenja za Isusa Krista veoma se radujemo što se posljednjih godina osobito među mlađim vjernicima javlja želja i potreba da kao volonteri pođu u misijska područja, i da po završetku svoga studija ili nakon već određenih godina radnog iskustva stave svoje znanje i sposobnosti na dobrobit tamošnjeg svijeta, te i kroz taj određeni vremenski period i sami iskuse kako se Bog u svojoj ljubavi i dobroti ni od koga ne da nadvisiti, jer su misionari i misionarke najpovlašteniji među vjervjesnicima, jer prije svih drugih vide opipljive plodove svoga rada.

Misionarski bi se rad mogao usporediti s radom zemljoradnika koji svednevice uživaju u svome radu jer gledaju kako njihov trud i znoj nisu bili uzaludni, nego ono što su posijali i što obrađuju, svaki dan sve više raste, razvija se i plod donosi.

Vjerujem da će se svaki od naših volontera i volonterki vratiti svome domu s jednim bogatim iskustvom, i da neće moći ne govoriti o onome što su vidjeli i čuli, što su živjeli i proživjeli, jer su se uvjerali kako Gospodin velikodušno nagrađuje njihovu nesebičnost i daje da već ovdje na zemlji ubiru plodove svoga rada.

Svjetski misijski dan je osobito pogodan trenutak kojeg treba iskoristiti cijela naša domovinska Crkva kako bi na iskustvu naših misionara, misionarki i kršćanskih volontera, ponovno otkrila vrijednost i snagu molitve, rada, odricanja i žrtve, kao najprikladnijih načina i sredstava koji ispunjavaju, obogaćuju i osmišljavaju život svakome čovjeku.

Neka nas na putu izgradnje Kraljevstva Božjega u svijetu ne pokoleba ni ovaj nesretni virus, koji sigurno nije s neba pao, nego je plod mnogih mračnih sila ovog svijeta, i koji je i mnoge od naših misionara i misionarki omeo u njihovom dolasku u domovinu gdje bi nas svojom prisutnošću i iskustvom misionarskog rada osvježili i obogatili i unijeli novi žar i polet među nas i naše zajednice koje su možda već pomalo klonule i predale se letargiji životarenja.

U ovogodišnjoj poruci za Svjetski dan misija papa Franjo govori kako su nam »u sadašnjim okolnostima prijeko potrebni misionari nade.«

Ne tako davano, papa Benedikt XVI. je jednu cijelu svoju encikliku posvetio nadi: *Spe salvi* (*U nadi spašeni*).

Svojim pronicavim duhom i umom papa Benedikt pristupa nadi s mnogo različitih stajališta, ali nakon svega, uvjerenost tvrdi: »Istina je da je onaj tko ne pozna Boga, pa gajio on mnoge nade, zapravo bez nade, lišen one velike nade koja je glavni oslonac u životu (usp. Ef 2,12). Prava, velika čovjekova nada, koja opstaje unatoč svim razočaranjima, može biti samo Bog – Bog koji nas je ljubio i ljubi nas „do kraja“, sve dotle „dok se sve ne ispuni“ (usp. Iv 13,1 i 19,30). Onaj koga ljubav dotakne počinje shvaćati što „život“ stvarno jest.« (*Spe salvi*, br. 27.).

»Zajedništvo s Isusom Kristom za sobom povlači zajedništvo s drugima, sa svima. On nas obvezuje da živimo za druge, ali samo u zajedništvu s njim moguće je doista živjeti za druge, za sve ljude. [...] Živjeti za njega znači dopustiti da nas on privuče da živimo „za druge“« (*Spe salvi*, br. 28.).

Iz ovih nekoliko misli koje smo istrgnuli iz ove prebogate enciklike o nadi pape Benedikta XVI. jasno se zrcali misionarski duh svih onih koji se i danas odazivaju pozivu Isusa Krista i spremno napuštaju svoj dom i zavičaj i odlaze onima kojima će služiti poput Milosrdnog Samaritanca, vođeni i oboružani jedino vjerom i ljubavlju prema Bogu i bližnjemu.

I dok smo ove misijske nedjelje na osobiti način u duhu, molitvama i dobrim djelima povezani s našim misionarima i misionarkama, kao i s našim misijskim volonterima i svim dobročiniteljima i prijateljima misija, molimo Gospodara žetve da istim misionarskim žarom i zanosom prožme cijelu našu Crkvu i sav svijet kako bi evanđeoska poruka i kršćanske vrijednosti zaživjele na dobrim i zdravim kršćanskim korijenima, jedinama na kojima se može graditi siguran i postojan život pojedinca, obitelji, naroda i svega stvorenoga.

Krk, 19. rujna 2021.

✠ Ivica Petanjak
biskup krčki
predsjednik vijeća HBK za Misije

➤ Izvještaji**PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG ZASJEDANJA HBK****– Zagreb, 8. lipnja 2021. –**

Izvanredno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije održano je u utorak 8. lipnja 2021., pod predsjedanjem zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića, predsjednika HBK.

Pozdravljajući na početku nazočne nadbiskup Puljić izrazio je dobrodošlicu hvarskom biskupu Ranku Vidoviću koji je u međuvremenu zaređen za biskupa, a na ovom zasjedanju imenovan je predsjednikom Vijeća HBK za pastoral pomoraca i turista. Osvrnuvši se na zajedničko hodočašće članova HBK i Hrvatske redovničke konferencije dan prije, 7. lipnja 2021., u Nacionalno svetište sv. Josipa u Karlovcu, predsjednik HBK zahvalio je svima koji su sudjelovali u uspješnoj organizaciji toga događaja.

U radnom dijelu zasjedanja biskupi su razgovarali o organiziranom djelovanju laikata preko udruga, pokreta i zajednica. Istaknuto je kako crkveni dokumenti potiču vjernike laike na djelovanje u suvremenom društvu putem vjerničkih udruga te podupiru različite oblike njihova djelovanja uz poticaj da se putem udruživanja aktivno uključe u društveni život kako bi dali doprinos kulturnom, gospodarskom, društvenom i političkom životu zajednice kojoj pripadaju. Katolički laikat, neovisno o svojoj autonomnosti u području djelovanja, ima veliki evangelizacijsko-pastoralni potencijal koji bi trebalo usmjeravati i kroz međusobno umrežavanje dodatno osnažiti. Nakon što su razmotreni neki izazovi s kojima se organizirani laikat kod nas suočava naglašena je važnost ponovnog iščitavanja i provođenja u djelo dokumenta HBK *Za život svijeta* iz 2012. koji sadrži pastoralne smjernice za apostolat vjernika laika u Crkvi i društvu.

Dio zasjedanja biskupi su posvetili temi sinodalnosti u Crkvi što će biti i glavna tema nedavno najavljene Biskupske sinode koja će se održati u Rimu 2023. godine. Sinodalnost je bitna oznaka Katoličke Crkve i prati je od samoga početka njezinoga postojanja, s većim ili manjim očitovanjem u pojedinim razdobljima povijesti. Drugi vatikanski sabor istaknuo je biskupske konferencije kao posebno važne ustanove sinodalnosti u Crkvi, u kojima se ostvaruje suradnja među biskupima na zajedničko dobro mjesnih Crkava. Biskupi su istaknuli iznimnu važnost sinodalnosti i u našem hrvatskom kontekstu u duhu poticaja pape Benedikta XVI. koje je uputio hrvatskim biskupima za svojeg pohoda Hrvatskoj prije deset godina. Tada je naime rekao: »Što budete više djelovali u plodnom suglasju među sobom i u zajedništvu s Petrovim nasljednikom, to ćete se više moći suočavati s teškoćama našega vremena.«

Budući da je Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u doba pandemije morao biti odgođen, biskupi su na ovom zasjedanju odlučili da se održi 21. i 22. svibnja 2022. u Ludbregu.

Iduće zasjedanje HBK održat će se od 19. do 21. listopada 2021., kojemu će uslijediti Šesti hrvatski socijalni tjedan 22. i 23. listopada 2021., priopćio je Tiskovni ured HBK.

Broj: 419/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

BISKUPIJSKO HODOČAŠĆE NA TRSAT

– 10. LISTOPADA 2021. –

Tradicionalno zavjetno hodočašće Krčke biskupije Majci Božjoj Trsatskoj ove će se godine održati u nedjelju 10. listopada. Misno slavlje započet će u 11 sati.

Pjevanje na svetoj misi animirat će pjevači zborova rapskog dekanata. Ostale službe bit će podijeljene vjernicima laicima, predstavnicima otokâ naše biskupije.

Ceremonijaru vlč. Josipu Karabajiću asistirat će naši bogoslovi i ministranti, prema tada podijeljenim zaduženjima.

Svećenici pojedinih otoka, na čelu s dekanima, organizirat će prijevoz vjernika. Animirajte ih da sudjeluju na misnom slavlju.

Pozivam svećenike da se u što većem broju, uz trsatsku braću franjevce, daju na raspolaganje za ispovijed naših hodočasnika.

✠ Ivica, biskup

Broj: 420/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

PLENARNI SVEĆENIČKI SASTANAK

– KRK, 13. LISTOPADA 2021. –

Ovogodišnji jesenski plenarni svećenički sastanak održat će se u srijedu 13. listopada, u Biskupskom dvoru u Krku.

Pozivam sve svećenike, redovnike s boravištem na području biskupije te naše bogoslove, s dozvolom mjerodavnih poglavara, na sudjelovanje.

DNEVNI RED

09.30 sati: u katedrali pokorničko bogoslužje sa svetom ispovijedi. Za vrijeme ispovijedi bit će izloženo Presveto sa zajedničkim zaključkom klanjanja;

10.30 sati: odmor uz osvježenje;

10.45 sati: u dvorani Biskupije predavanje dr. sc. Josipa Grbca: »Sinodalno djelovanje Crkve i papinski dokument o ustrojstvu župe«;

11.45 sati: rasprava;

12.30 sati: obraćanje o. Biskupa, izvještaji povjerenikâ i obavijesti;

13.30 sati: ručak i završetak sastanka

✠ Ivica, biskup

Broj: 421/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

KATEKUMENAT

Odrasli kandidati za primanje sakramenata kršćanske inicijacije pripremaju se zajednički na pojedinim područjima naše biskupije: u Krku za otok Krk, u Malom Lošinju za Lošinjski dekanat, u Cresu za Creski dekanat te u Rabu za otok Rab. Zainteresirani se javljaju svojim župnicima koji, u razgovoru s njima, trebaju ustanoviti imaju li te osobe potrebne preduvjete za primanje sakramenata te ih zatim prijavljuju u dekanatsko središte.

Priprava kandidata treba započeti u listopadu, održavati se barem jedanput tjedno i neprekidno trajati do Vazmenog bdijenja ili Duhova.

Priprava odraslih na sakramente kršćanske inicijacije **za područje otoka Krka** započinje u Krku, u ponedjeljak, 4. listopada u dvorani župnog stana u 20.00 sati.

Za zainteresirane **s područja Lošinja** katekumenat će započeti u ponedjeljak 18. listopada i odvijat će se u dvorani Župnog ureda.

Za područje otoka Raba katekumenat će započeti u petak 1. listopada i odvijat će se u prostoru župnog ureda.

Za kandidate **s otoka Cresa** katekumenat će se od mjeseca listopada, ukoliko bude zainteresiranih, održavati u Cresu.

Sve odredbe i upute o odvijanju katekumenata mogu se pronaći u *Službenom vjesniku Biskupije Krk, 4/2011.*, str. 156.

✠ Ivica, biskup

Broj: 422/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

TEČAJEVI PRIPRAVE ZA BRAK

Tečaj pripreve za brak **za područje otoka Krka** nudi se u dva termina: od 27. rujna do 1. listopada 2021. te od 22. do 26. studenoga 2021. Tečaj se održava od 18.30 do 20.30 sati u dvorani Biskupskog dvora u Krku. Prijavnicu za tečaj kandidati trebaju preuzeti na stranici biskupijakrk.hr i ispunjenu poslati na e-mail Ureda za obitelj: ured.obitelj@ri.t-com.hr

Tečaj pripreve za brak **za područje otoka Raba** održat će se 3. do 7. listopada 2021.

Tečaj pripreve za brak **za područje otoka Lošinja** održat će se od 2. do 8. studenoga 2021. u vjeronaučnoj dvorani.

Tečaj pripreve za brak **na otoku Cresu** neće se održati u jesenskom terminu.

Neka župnici o Tečaju obavijeste sve zaručnike i mlađe bračne parove te ih potaknu na sudjelovanje. Na Tečaju mogu sudjelovati ne samo oni zaručnici koji se namjeravaju vjenčati tijekom sljedećih mjeseci nego i oni koji to planiraju učiniti kasnije; dapače i oni mlađi bračni parovi koji to nisu mogli učiniti prije ženidbe. Dobro je neprestano podsjećati mlade na potrebu dobre i pravovremene pripreve na sakrament ženidbe.

✠ Ivica, biskup

Broj: 423/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

PERMANENTNA FORMACIJA MLADIH SVEĆENIKA

– LOVRAN, 15. I 16. STUDENOGA 2021. –

Metropolitanski institut u Rijeci javio nam je da će se, ako to epidemiološka situacija bude dopustila, permanentna formacija mladih svećenika do 10 godina službe održati 15. i 16. studenog 2021. u Domus Laurana u Lovranu. Detaljnije informacije o temi i programu susreta primit ćete naknadno. Pozivam svećenike na koje se to odnosi da neizostavno sudjeluju na cjelokupnom programu.

✘ Ivica, biskup

Broj: 424/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

NAŠI SVEĆENIČKI KANDIDATI

Svećenički kandidati Krčke biskupije u akademskoj godini 2021./2022. jesu sljedeći:

1) u Bogoslovnom sjemeništu »Ivan Pavao II.« u Rijeci, odn. na filozofsko – teološkom studiju na Teologiji u Rijeci nalazi se Zoran Maričević (IV. godina);

2) Na filozofsko teološkom studiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu nalazi se Marko Mikić (II. godina).

✘ Ivica, biskup

Broj: 425/2021.

Krk, 22. rujna 2021.

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE SVEĆENIKA, MIROVINE I SUSTAV NAGRADA

Svećenicima je poznato da se za sve one koji nisu osigurani po nekoj drugoj osnovi (vjeroučitelji, profesori na fakultetu, HZMO i sl.) mjesečna obaveza za redovno zdravstveno osiguranje plaća iz Biskupije. Međutim, svećenik koji inače ne predaje u školi ponekad mora zamijeniti nekog vjeroučitelja i za tu zamjenu, makar ona trajala i samo jedan dan, škola ga ima obavezu prijaviti, čime se automatski odjavljuje sa HZZO-a kao svećenik. Čim prestane zamjenjivati biva odjavljen i ostaje odjavljen, jer prijave se, nažalost, ne obavljaju automatski. U tom slučaju, nužno je da se svećenik javi Ekonomatu da bi ga se ponovno prijavilo preko Biskupije.

Sa svakom promjenom u zdravstvenom osiguranju izdaje se novo Rješenje od strane Porezne uprave koje ista dostavlja svećenicima na privatne adrese. Naime, Biskupija je preuzela obvezu plaćanja ZO za svećenike, ali pred državom, oni se vode kao samostalni obveznici koji prema vlastitom OIB-u podmiruju svoje mjesečne obveze, pa im se, isto tako prema OIB-u, Rješenja i uplatnice dostavljaju na kućne adrese. Neka svećenici takva Rješenja dostavljaju Ekonomatu radi evidencije, a uplatnice za ZO koje svećenici dobiju na svoju adresu

ne trebaju slati. Potrebno je samo obavijestiti Ekonomat za slučaj da se na uplatnici, osim redovne obveze koja za tekuću godinu iznosi 261,65 kn mjesečno, pojavljuje dug ili preplata.

Osim spomenutog neka se svećenici koji ostvaruju plaću u školi početkom nove školske godine, tj. polovicom listopada, nakon što od škole prime plaću za rujan, jave Ekonomatu radi usklađenja nagrada.

Isto tako, neka svi ostali svećenici koji ostvaruju primanja po bilo kojoj drugoj osnovi, to prijave Ekonomatu, radi usklađenja s njihovom mjesečnom nagradom kako to propisuje financijski sustav u našoj biskupiji. To se osobito odnosi na svećenike koji su radom u školi, ili nekoj drugoj ustanovi bilo u RH ili u inozemstvu, gdje su, osim zdravstvenog imali i mirovinsko osiguranje te su nakon što su navršili životnu dob za odlazak u mirovinu, stekli pravo na istu i to pravo potpuno opravdano iskoristili, a možda se to nisu sjetili javiti Ekonomatu. Na taj način će se ujednačiti sustav nagrada za sve, ali i spriječiti nepotrebno dvostruko plaćanje zdravstvenog osiguranja za te osobe.

✠ Ivica, biskup

IZ KATEHETSKOG UREDA

DRŽAVNI STRUČNI SKUP ZA VJEROUČITELJE VODITELJE ŽSV-a MENTORE I SAVJETNIKE

Državni stručni skup za vjeroučitelje voditelje ŽSV-a, mentore i savjetnike održat će se na platformi Zoom, 23.-24. rujna 2021.

Tema: Vjeroučitelj kao motivator, moderator i animator - kvalitetnom komunikacijom do ostvarivanja ishoda učenja u nastavnom procesu.

BISKUPIJSKI SUSRET VJEROUČITELJA I ODGOJITELJICA U VJERI

Biskupijski susret vjeroučitelja i odgojiteljica u vjeri naše Biskupije održat će se u subotu 2. listopada 2021. u Krku.

Anton Peranić, voditelj

IZ POVJERENSTAVA

➤ POVJERENSTVO ZA MLADE

Banjol, 13. rujna 2021.

ADVENTSKA DUHOVNA OBNOVA ZA MLADE

– »Betanija«, 19. – 21. studenoga 2021. –

Povjerenstvo za pastoral mladih će od 19.11. do 21.11. ove godine održati adventsku duhovnu obnovu za mlade u Betaniji na Lošinju. S obzirom da 21.11. slavimo nedjelju Krista Kralja, duhovna obnova biti će na temu Krista Kralja, a voditi će je pavlin pater Mato Kolak. O detaljnijim informacijama, kako glede ove duhovne obnove tako i glede još tri predviđena susreta za mlade tijekom ove pastoralne godine bit ćete pravovremeno obavješteni.

Kako su u protekle dvije godine zbog ograničenog broja okupljanja bili onemogućeni gotovo svi susreti, ukoliko i ove godine dođe do slične situacije, molio bih dekane da na razini dekanata ili župa održe duhovne susrete za mlade kako bi se mladima dala prilika za međusobno susretanje te kako se u potpunosti ne bi izgubio kontinuitet događanja.

Marin Hendrih, povjerenik

IZ APOSTOLATA ZA DUHOVNO MAJČINSTVO ŽENA

GODIŠNJICA SMRTI SL. BOŽJE MARICE STANKOVIĆ

– Zagreb, 8. listopada 2021. –

Svakoga 8. listopada, već dulji niz godina, žene uključene u Apostolat za duhovno majčinstvo, organizirano su hodočastile u Zagreb na svečano obilježavanje godišnjice smrti službenice Božje Marice Stanković. Običavalo je na hodočašće poći više svećenika, pa i biskupa. Nakon što, zbog epidemioloških razloga, prošle godine nije bilo moguće hodočastiti, u nadi da će po tom pitanju ove godine prilike biti bolje, najavljuje se hodočašće za petak, 8. listopada 2021.

Polazak će biti s autobusne stanice u Krku u jutarnjim satima. Put će obuhvatiti posjet nacionalnom svetištu sv. Josipa u Karlovcu, te sudjelovanje na sv. misi u Zagrebu, na Jordanovcu u 18,30 sati koju ove godine predvodi nadbiskup Giorgio Lingua, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj.

Sve prijave primaju se od ponedjeljka do petka od 10,00 do 12,00 sati (Župni ured Krk) ili na e-mail: mir.zuzic@gmail.com do 26. rujna. Kod prijave je potrebno navesti svoj broj telefona kako bismo povratno mogli zainteresirane informirati o detaljima hodočašća.

Mirjana Žužić

➤ **Najave:****PROJEKT »72 SATA BEZ KOMPROMISA«****- Otok Krk, 14.-17. listopada 2021. -**

Ovo je najveći nacionalni volonterski projekta za mlade u Hrvatskoj, a organizaciju na otoku Krku i ove godine vodi biskupijski Caritas s organizacijskim timom mladih volontera. U hrvatskoj o. g. sudjeluje 17 gradova, a projekt će se održavati od 14. do 17. listopada.

Sam projekt započinje u četvrtak navečer, svečanom misom u katedrali koju će predvoditi krčki biskup Ivica Petanjak, nakon koje volonteri saznaju koja im je volonterska akcija dodijeljena i dobivaju majice. U petak i subotu slijede volonterske akcije diljem otoka u različitim ustanovama i udrugama, a koje završavaju u subotu zajedničkim ručkom u Oazi Kraljice mira za sve sudionike. Održat će se 20-ak akcija, koje će biti radnog, ekološkog i socijalnog karaktera. Projekt završava svečanom nedjeljnom misom koju će predvoditi krčki župnik Anton Valković u katedrali.

Slogan ovogodišnjeg projekta je »Zagrli srcem«. Prijaviti se mogu svi mladi od 15 do 35 godina, samostalno ili u grupi do 5 članova, a mogu izabrati žele li volontirati samo u petak, samo u subotu ili oba dana. Prijave su moguće putem web stranice projekta: www.72sata.hr ispunjavanjem obrasca. Mladi budući volonteri nakon prijave ne znaju na kojoj volonterskoj akciji će volontirati čime beskompromisno daruju svoje vrijeme, znanje i talente za dobrobit svoje zajednice.

»PLAMEN ZA DVOSTRUKO DOBRO« – LAMPION LJUBAVI

U organizaciji biskupijskog Caritasa i ove godine uoči svetkovine Svih svetih provodi se akcija »Plamen za dvostruko dobro«. Dvostruko je to dobro, jer uz brigu za naše umrle činimo djelo milosrđa i za one žive. U tridesetak župa naše biskupije župljani imaju mogućnost nabaviti lampione za grobove svojih dragih pokojnika i time pomoći onima u potrebi. Sav prihod od lampiona namijenjen je za obitelji naše biskupije koje su slabijeg imovinskog stanja i školuju djecu te za ostale potrebite u župnim Caritasima. Prigodni crveni lampioni oblikom srca označeni ambblemom Caritasa mogu se nabaviti po cijeni od 10 kuna. Biskupijska knjižara Sveti Kvirin lampione ima u ponudi tijekom cijele godine.

U prošlogodišnjoj akciji sudjelovale su 34 župe te je podijeljeno preko 7.700 lampiona, čime je uprihođeno preko 85.000,00 kuna za potrebite naše biskupije. Hvala na Vašoj dobroti za one koji nas trebaju. Neka plamen ljubavi ovom svijećom i ove godine gori na grobovima naših najmilijih i u domovima potrebitih koji nas okružuju.

AKCIJA »ZAJEDNO MOŽEMO VIŠE«

Akcija »Zajedno možemo više« u organizaciji biskupijskog Caritasa provodi se u suradnji s Trgovinom Krk d.d., s ciljem prikupljanja hrane i higijenskih potrepština za one koji su u potrebi s područja otoka Krka. Provest će se u došašću u većini poslovnica Trgovine Krk na otoku Krku, njih tridesetak, na način da će biti postavljene i označene košare/kutije u koje će kupci moći odložiti kupljene proizvode. Vrijedni volonteri župnih Caritasa brinut će o evidenciji i preuzimanju proizvoda. Primarni cilj je prikupljene proizvode u mjestu gdje je dućan distribuirati do krajnjih korisnika iz toga mjesta, a u slučaju da nema takvih potreba ili ako je prikupljeno više od potrebnog, biskupijski Caritas proslijediti će onima koji su u potrebi u drugim mjestima. Neka ovo vrijeme došašća, vrijeme darivanja i posebne osjetljivosti za one najugroženije, bude svima prilika učiniti konkretno djelo milosrđa.

SUSRET VODITELJA ŽUPNIH CARITASA

Uoči Nedjelje Caritasa, početkom prosinca, redovito se održava susret voditelja svih župnih Caritasa s područja biskupije i djelatnika biskupijskog Caritasa. Biskupijski Caritas pruža trajnu potporu djelovanju župnih Caritasa, a jedan od njegovih ciljeva djelovanja je organizirano karitativno djelovanje u župama biskupije, te kako bi ostvario te ciljeve organizira tijekom godine više susreta od kojih je ovaj recimo operativni, jedan od njih. Voditelji župnih Caritasa imaju priliku upoznati se s izvješćem o djelovanju biskupijskog Caritasa, te upoznati djelovanja, aktivnosti i rad ostalih župnih caritasa. Razgovara se o aktualnim temama, izazovima na koje nailaze, njihovim rješenjima te planovima za godinu koja predstoji. Svi voditelji biti će na vrijeme obaviješteni o terminu održavanja sastanka, koji će biti u Krku.

AKCIJA »NEDJELJA CARITASA«

Prema odluci HBK treća nedjelja Došašća u Hrvatskoj je određena Nedjeljom Caritasa. Cilj Nedjelje Caritasa je senzibilizirati javnost za prikupljanje sredstava kako bi se tijekom cijele godine moglo preko Caritasa pomagati najpotrebnijima. U našoj se biskupiji tih dana prikuplja kolekta koja ide za Caritas i to 45% župnom Caritasu, 45% Biskupijskom Caritasu i 10% Hrvatskom Caritasu. Župe dio za Biskupijski i Nacionalni Caritas, tj. 55% prikupljenoga uplaćuju Biskupskome ordinarijatu.

➤ **Izvještaji:****CARITAS PRIMIO I PODIJELIO VRIJEDNU DONACIJU ELEKTRIČNIH
BOLESNIČKIH KREVETA I NAMJEŠTAJA IZ BELGIJE****– 21. svibnja 2021. –**

U Hrvatsku je u petak 21. svibnja stigao prvi od četiri tegljača kojima se ovih dana u organizaciji Hrvatskog Caritasa korisnicima pomoći Caritasove mreže u Hrvatskoj doprema donacija bolničkih kreveta s električnim upravljanjem s ormarićima, stolicama i stolovima.

Istoga dana, Caritas Biskupije Krk glavninu donacije koju je primio usmjerio je prema Domu za starije osobe »Mali kartec« u Krku.

Ovom donacijom 9 električnih kreveta, 15 bolničkih ormarića te preko 60 stolova i stolica/fotelja biskupijski Caritas doprinosi lokalnoj zajednici u vidu podizanja kvalitete života korisnika Doma za starije osobe »Mali kartec«.

Donacije su omogućene u organizaciji Hrvatskog Caritasa, zalaganjem g. Ferdinanda Verdoncka i posredovanjem voditelja Katoličke misije u Bruxellesu fra Tomislava Anđića, iz nekoliko socijalno-zdravstvenih ustanova u Gentu. Ova donacija obuhvaća sedamdesetpet setova, a – osim korisnicima institucionalne skrbi – poslužit će ponajprije pojedinačnim Caritasovim korisnicima za koje u njihovim domovima skrbe članovi njihovih obitelji dok se oporavljaju od operativnih zahvata, čekaju na odlazak na rehabilitaciju ili institucionalni smještaj ili su pak, kao kronični ili terminalni bolesnici, otpušteni iz zdravstvenih ustanova na kućno liječenje i njegu.

Prva je pošiljka bila namijenjena korisnicima Caritasa Krčke biskupije i Riječke nadbiskupije i sastojala se od dvadesetak setova opreme, dok će ostale tri pošiljke ovih dana stići Caritasu Požeške i Gospičko-senjske biskupije te Splitsko-makarske nadbiskupije i Caritasu Đakovačko-osječke nadbiskupije. Ovakvom raspodjelom donirane opreme Hrvatski Caritas želi što primjerenije pomoći nad/biskupijskim Caritasima diljem Hrvatske koji sa svojim programima privremene posudbe opreme nastoje odgovoriti na velike potrebe korisnika, napose za električnim bolesničkim krevetima koji znatno olakšavaju članovima obitelji ili stručnim djelatnicima skrb za bolesnike u vlastitom domu.

Ovom vrijednom donacijom sedamdeset i pet kreveta i ostale opreme iz Belgije, u posljednjih šest mjeseci Hrvatski je Caritas korisnicima Caritasove mreže, socijalnih i medicinskih ustanova dostavio uz pomoć inozemnih donatora – a zauzetošću i posredovanjem don Zrinka Brkovića i Hrvatske katoličke misije iz Dortmunda teg. Ivana Grofa i gđe Maria Eckert-Riegler u sklopu lokalne inicijative iz Rednitzhembacha – ukupno dvjesto šezdeset pet električnih kreveta te ostale opreme i pomagala.

PROJEKT »PRIJATELJI S MORA«

Tijekom ljetnih mjeseci o. g. Caritas Biskupije Krk u suradnji s Caritasima Sisačke biskupije i Đakovačko-osječke nadbiskupije uspješno je proveo treću sezonu projekta »Prijatelji s mora«. Projekt je to kojim se obiteljima s djecom slabijeg imovinskog stanja, koje dolaze s

područja navedenih Caritasa, omogućuje besplatan smještaj kod iznajmljivača privatnog smještaja. Ove godine stavio se naglasak na obitelji koje su pretrpile neku štetu/traumu potresa. Uz donatore smještaja projekt uključuje i donatore usluga, različite obrtnike koji su ponudili ovim obiteljima besplatne usluge kao što su obroci i slastice u restoranima, vožnje polupodmornicama, karting i dr.

Kroz projekt je prošlo 10 obitelji, 43 osobe, od čega 27 djece. Obitelji su bile smještene kod donatora u Krku, Puntu, Vrbniku, Polju i Malom Lošinju, a ukupno se prijavilo 17 donatora smještaja s područja otoka Krka, Cresa i Lošinja. Donatora usluga bilo je 8, koji su ostvarili 12 donacija u vrijednosti oko 9.000 kn. Također je sudjelovalo 9 donatora s novčanim donacijama u iznosu od 5.800 kn za putne troškove dolaska obitelji i provedbu projekta. Također je u sklopu projekta omogućeno ljetovanje Caritasovim volonterima iz Siska koji su dali značajan doprinos u Caritasovim aktivnostima nakon potresa na njihovom području. Tako je za njih u suradnji s župom Krk omogućeno ljetovanje u Oazi Kraljice mira za 38 volontera, od kojih su većina bili mladi. Ukupno kroz projekt ostvareno je 568 noćenja u vrijednosti od oko 30.000 kn. Neki donatori smještaja koji su sudjelovali prijašnjih godina ostali su povezani s obiteljima koje su onda primili, te su ih primili i ove godine mimo projekta, što su lijepi plodovi stvaranja prijateljstva i povezanosti ovih obitelji. Predviđeno je u listopadu okupiti sve donatore i organizatore projekta kako bi se međusobno upoznali, izmijenili iskustva i s novim idejama krenuli u planiranje iduće sezone.

Treća godina projekta ponovno opravdava svoje ime i pomaže u stvaranju novih prijateljstava i lijepih uspomena za život. Ljepote primorja, plaže i priroda, more i krajolik te prije svega dobri ljudi velikoga srca i toploga osmjeha ovim su obiteljima darovali zaista mnogo, a zahvalnost, susret, prijateljstvo i pokoji dar ono je što je i donatore obogatilo.

PROJEKT »KUĆA ZA ODMOR« U DOMU EMAUS

Dom Emaus nazvana je župna kuća u Martinšćici na otoku Cresu koju je biskupijski Caritas 2005. godine obnovio, a koju koristi za projekt »Kuća za odmor«. Ove je sezone 16-tu godinu uspješno proveden ovaj projekt kojim se omogućuje besplatno ljetovanje obiteljima slabijeg imovinskog stanja s naglaskom na obitelji s više djece. Projekt se od svojih početaka provodi u dobroj suradnji s Caritasom Đakovačko-osječke nadbiskupije te primarno u projektu sudjeluju obitelji s njihovoga područja djelovanja.

Ovoga ljeta kroz kuću je prošlo 21 obitelj, ukupno 111 osoba od čega je 71 dijete, a ostvareno je 1.038 noćenja. Nakon obitelji u kući je boravilo 10 volonterki iz Županje, koje su ostvarile još 80 noćenja, a prije povratka kući očistile su kuću prije zatvaranje pred zimu. Vrijedni volonteri našega Caritasa iz župe Poljica i župe Linardići, svake godine na početku i na kraju sezone uredi i očiste kuću i okućnicu dok obitelji same ostavljaju uredno iza sebe za iduću obitelj. U projekt je uključen i župnik Martinšćice fra Tomislav Kero, kao produžena ruka biskupijskog Caritasa. Različite su životne priče obitelji koje dolaze te nam je drago biti ruka podrške i omogućiti im nekoliko dana idile koju pruža kuća uz more u Martinšćici.

Robert Brozić, voditelj projekata

KRONIKA BISKUPA IVICE PETANJKA

Krčki biskup mons. Ivica Petanjak, OFM Cap., je:

Svibanj

- 21. u biskupskom dvoru primio u posjet g. Ivana Malenicu, ministra pravosuđa i uprave RH, prigodom povrata crkvenih matičnih knjiga;
 - sudjelovao u Hvaru na svečanoj akademiji uoči biskupskog ređenja mons. Ranka Vidovića;
- 22. sudjelovao na biskupskom ređenju novog biskupa hvarskog, mons. Ranka Vidovića;
- 23. na svetkovinu Pedesetnice slavio sakrament svete potvrde u Krku;
- 27. posjetio vlč. Ivana Turčića;
 - u biskupskom dvoru prihvatio ispovijest vjere vlč. Andrije Živkovića, đakona;
- 29. slavio sakrament svete potvrde u HKM u Beču, Austrija;
 - krstio Ivana Grahovca, peto dijete u obitelji Grahovac;

Lipanj

- 1. u Osoru za svećenika zaredio vlč. Andriju Živkovića;
 - posjetio u Malom Lošinj u vlč. Tomislava Debelića;
- 3. u Krku predvodio svetu misu i procesiju s Presvetim oltarskim sakramentom o svetkovini Tijelova;
- 4. u Krku sudjelovao na svečanom misnom slavlju o svetkovini svetog Kvirina, zaštitnika Biskupije Krk;
- 5. slavio sakrament svete potvrde u Cresu;
 - susreo se s krizmanicima, roditeljima i kumovima u Malom Lošinj;
- 6. slavio sakrament svete potvrde u Malom Lošinj;
- 7. u Nacionalnom svetištu sv. Josipa u Karlovcu sudjelovao na zajedničkom hodočašću biskupa HBK i redovničkih viših poglavara HRK;
 - u Apostolskoj nuncijaturi u Zagrebu sudjelovao na svečanom obilježavanju Papinog dana;
- 8. u Zagrebu sudjelovao na izvanrednom zasjedanju HBK;
- 11. u Krku o svetkovini Presvetog Srca Isusovog predslavio misu posvete ulja;
- 12. slavio sakramente svete potvrde u Orlecu i Martinšćici;
- 15. u Rijeci sudjelovao na svečanom misnom slavlju o proslavi svetoga Vida;
- 19. slavio sakrament svete potvrde u Korniću;
- 20. slavio sakrament svete potvrde u Puntu;
- 26. slavio sakramente svete potvrde u HKM Darmstadt i Kelkheim u Njemačkoj;
- 27. slavio sakramente svete potvrde u HKŽ Frankfurt u Njemačkoj;
- 28. posjetio franjeve trećoredce u Portu i blagoslovio novoobnovljeni samostan.

Srpanj

8. u Varaždinu predvodio misno slavlje i sudjelovao na susretu generacije svećenika po svećeničkom ređenju;
16. predvodio slavlje Gospe Karmelske u župi Gospe od Pojišana u Splitu.

Kolovoz

4. u zgradi HBK-e u Zagrebu prisustvovao preuzimanju službe nove nacionalne ravnateljice Papinskih misijskih djela u Republici Hrvatskoj, s. Ivane Margarin, FDC;
5. predvodio u svetištu Majke Božje Goričke misno slavlje o blagdanu Gospe snježne te državnom blagdanu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja;
9. u Oazi Kraljice Mira posjetio volontere Caritasa Sisačke biskupije i susreo se s biskupom sisačkim, mons. Vladom Košićem;
14. u svetištu Majke Božje Goričke predvodio svetu misu bdijenja od svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije;
15. u krčkoj katedrali predvodio svečanu svetu misu svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije;
23. – 27. sudjelovao na duhovnim vježbama svećenika na Košljunu;
24. suslavio svetu misu u Svetvinčentu o blagdanu bl. Miroslava Bulešića;
30. posjetio i pozdravio svećenike na duhovnim vježbama kod Karmelićana u Krku.

Rujan

1. kod kapucina u Dubrovniku predslavio svetu misu te predstavio svoju knjigu *Mihael Anđeo Božidarević iz Dubrovnika, OFM Cap.*;
4. slavio sakrament svete potvrde u HKM u Zürichu, Švicarska;
5. slavio sakrament svete potvrde u HKM u Zugu, Švicarska;
8. u biskupskom dvoru primio u posjet novog i bivšeg gvardijana franjevac trećoredaca u Krku, fra Petra Grubišića i fra Antona Badurinu;
9. susreo se u biskupskom dvoru s predstavnicima Staroslavenskog instituta iz Zagreba;
11. koncelebrirao na svetoj misi u Zrinu o obljetnici stradanja stanovnika Zrina;
12. na Košljunu koncelebrirao na svetoj misi i susreo se s apostolskim nuncijem u RH, mons. Giorgiom Lingua;
14. u krčkoj katedrali predslavio svetu misu o blagdanu Uzvišenja svetog Križa i o godišnjici rođendana sluga Božjega biskupa Antuna Mahnića te primio među kandidate za svete redove bogoslova Zorana Maričevića;

➤ SVEĆENICI**IMENOVANJA I PREMJEŠTAJI U BISKUPIJI KRK**

Odlukom krčkog biskupa mons. Ivice Petanjka došlo je do sljedećih razrješenja i imenovanja u Krčkoj biskupiji:

- **vlč. FRANE BROZIĆ** razrješuje se službe župnog pomoćnika u Malom Lošinju i stavlja se u stanje mira.

- **vlč. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ**, mladomisnik, imenuje se župnim vikarom u Malom Lošinj.
- **vlč. TOMISLAV DEBELIĆ** razrješuje se službe župnika na Susku i stavlja se u stanje mira.
- **mons. FRANJO VELČIĆ**, generalni vikar, imenuje se župnim upraviteljem Suska.
- **vlč. MARIJAN KOSIĆ**, župnik i dekan u Cresu, razrješuje se službe župnika u Valunu.
- **vlč. DENIS ŽUŠKIN**, župni upravitelj Orleca, Vrane i Lubenica, imenuje se župnim upraviteljem Valuna.
- **vlč. IVAN TURČIĆ** zbog zdravstvenih razloga razrješuje se službe župnika u Svetom Vidu.
- **vlč. PATRIK TVOREK** imenuje se župnim upraviteljem u Svetom Vidu.

➤ IZVJEŠTAJI

NAKON 72 GODINE VRAĆENE ŽUPNE MATIČNE KNJIGE KRČKOJ BISKUPIJI

– Krk, 21. svibnja 2021. –

U petak 21. svibnja 2021. ministar pravosuđa i uprave Republike Hrvatske dr. sc. Ivan Malenica i krčki biskup mons. dr. Ivica Petanjak, u dvorani Biskupskog doma u Krku supotpisali su zapisnik o primopredaji crkvenih matičnih knjiga Biskupiji Krk na temelju članka 13. stavka 5. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture i članka 2. Sporazuma o povratu crkvenih Matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih, stanja duša, ljetopisa i drugih knjiga koje su u vrijeme komunističkog režima nezakonito oduzete Katoličkoj crkvi, sklopljenog 13. listopada 2005. između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije. Ministar Malenica je, u pratnji Matije Paljuge, savjetnika u Kabinetu ministra, nakon što su u srijedu 19. siječnja dostavljene crkvene matične knjige iz državnih matičnih ureda u Krku, Malinskoj, Malom Lošinj i Cresu, a u četvrtak 20. siječnja iz Matičnog ureda u Novalji za župe Lun i Novalja, izmijenili potpisane obrasce zapisnika. Predmet ove primopredaja uključuje ukupno 172 crkvene matične knjige i dvije ostale evidencije.

Još se očekuje u prvoj polovici lipnja povrat matica koje se nalaze u Matičnom uredu Rab, koje iz tehničkih razloga nisu mogle biti sada isporučene.

Ove su knjige prestale vrijediti na civilnom planu odredbom Zakona o maticama objavljenom u Službenom listu FNRJ od 9. travnja 1946, broj 29, a koji je stupio na snagu danom 9. svibnja 1946. te je u župnim uredima prestalo vođenje matica za državno područje. Od toga dana nadalje vode se u župnim uredima matice samo za crkveno područje.

Unatoč tome zakonu, tadašnja komunistička vlast zakonom od 12. siječnja 1949. godine naredila je da se oduzmu sve matice jer su župnici i dalje nastavljali upisivati matične slučajeve u te knjige prema odredbama crkvenih propisa. Ove su bilješke vlastima poslužile kao izlika da mogu, ako treba i nasilno, oduzeti matične knjige. Pri tomu su uzimali negdje i Stališ duša, matice krizmanih a negdje čak i Župne kronike. Najveći otpor toj državnoj otimačini pružili su vjernici u Novalji na otoku Pagu, time što su, uglavnom žene, upale u Matični ured i vratile slavodobitno te knjige u župni ured, ali, zakratko, jer je opet upala jugoslavenska

milicija u župni ured i odnijela knjige nazad, a najglasniji u tome protestu osuđeni za zatvorske kazne.

Franjo Velčić

VLČ. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ ZAREĐEN ZA SVEĆENIKA KRČKE BISKUPIJE

– Osor, 1. lipnja 2021. –

Tijekom svečanog misnog slavlja, na svetkovinu sv. Gaudencija, suzaštitnika Krčke biskupije, 1. lipnja, u ex-katedrali Uznesenja B. D. Marije u Osoru, polaganjem ruku i posvetnom molitvom krčkog biskupa mons. Ivica Petanjka, đakon vlč. Andrija Živković iz Nerezina zaređen je za svećenika Krčke biskupije.

Koncelebrirao je biskup u miru mons. Valter Župan te tridesetak svećenika i redovnika.

U misno slavlje i obred ređenja vjernike je uveo bogoslov Zoran Maričević koji je ukratko i predstavio ređenika. Prvo čitanje pročitao je Josip Ivčić, psalam su otpjevale Gabriela Maglievaz i Nada Sokolić, drugo čitanje Zoran Maričević, a Evanđelje vlč. Ivica Katunar, župnik Baške. Pjevanje su animirali članovi župnih zborova Malog Lošinja i Nerezina, uz orguljašku pratnju Josipa Strčića.

Biskup Ivica održao je prigodnu homiliju:

»Naša biskupija danas slavi svetog Gaudencija, biskupa ove Crkve i osorske biskupije koji je živio i djelovao u ovoj biskupiji prije tisuću godina. Ako je i nakon tisuću godina uspomena na njega još uvijek živa onda je to znak kako svetost ne stari i kako ju svaka generacija koja dolazi pomlađuje, jer se na njoj nadahnjuje i pronalazi smisao i značenje za svoj život. To je zato jer se svaki kršćanski svetac ostvario i posvetio nasljedujući Isusa Krista i živeći po njegovom evanđelju koje je sjevremensko, kao što je i on za sva vremena.

Sveti je Gaudencije bio svjestan da kao pastir svoje biskupije mora biti dosljedan Riječi Božjoj i mora braniti Isusova načela i evanđeoske vrednote i po cijenu progonstva, pa ako treba i života. Odlučnost u stavovima i jasnoća izbora pojedince stavljaju ispred drugih i postavljaju ih na istaknuta mjesta kako bi bili znak i svjetionik ostalima. Ako to čine iz viših, evanđeoskih pobuda, onda takve osobe postaju sveci. To jasno pokazuje da se nitko ne rađa kao svetac, nego stvarni i konkretni život stvara svece od onih koji se odlučno stave u službu evanđelja.

Dok Isusovi učenici, apostoli, budu drugima donosili Kristovo evanđelje i druge poučavali i svjedočili vjeru koja se u obraćenicima rađa i búdi u srcima onih kojima oni govore, to će i njih učvršćivati u vjeri i polako ih iznutra oblikovati sve dotle da se osjete toliko izgrađeni da će moći za Isusa Krista svjedočiti i onda kad taj navještaj bude nailazio na zapreke, na odbijanje, pa i otvoreno progonstvo.

Sve je to ostvarivo pod jednim uvjetom: na početku postaviti jasne ciljeve i uložiti dodatni napor kako bi se zacrtano ostvarilo, jer onaj koji uistinu želi biti Isusov učenik i želi ga vjerno nasljedovati, na samom početku svoga odabira mora znati što hoće od svoga života učiniti.«

Mladomisniku je biskup Ivica poručio: »Dragi Andrija! U svojoj Molbi za primanje u Red prezbitera, kažeš: 'Nakon što sam proveo pripravničko vrijeme kroz molitvu i pastoral, svjesno i slobodno se odlučujem za svećenički poziv. Želim biti sveti, Božji svećenik, jer jedino takve Bog i Crkva trebaju. U svećeništvo ulazim bez ikakvih uvjeta, već jedino sa željom služiti Bogu i ljudima, te donositi rod ondje gdje me On postavi. Svjestan sam da je svećeništvo žrtva života ukoliko se živi po srcu Isusovu i Božjoj riječi.' Dok si ovo pisao možda i nisi mislio, da si sav svoj budući život sažeo u ovih nekoliko rečenica, u kojima si najprije postavio jasan cilj: želim biti sveti, Božji svećenik. Zašto? Zato jer jedino takve Bog i Crkva trebaju.

Znaš što hoćeš. Znadeš zašto to hoćeš. I znadeš kako se do toga dolazi: 'Svjestan sam da je svećeništvo žrtva života ukoliko se živi po srcu Isusovu i Božjoj riječi.' Na to tvoje, Isus bi ti rekao samo jedno: 'Idi, neka ti bude po riječi tvojoj!'«

Svoju propovijed Biskup je zaključio riječima: »Draga braćo i sestre! Mladi imaju velike ideale i spremni su za te ideale živjeti, a to su ideali koje bi poželio svatko od nas. Ako bude u nama spremnosti da svojim primjerom života i svojom molitvom podupremo ove ideale i ove visoko postavljene ciljeve, pomoći ćemo da se oni ostvaruju u drugima, ali će u isto vrijeme i nas posvećivati, jer će nas neprestano držati na putu Božjem, a to je put svetosti. Amen.«

Nakon homilije, na đakona, prostrtog pred oltarom, zazan je zagovor Svih svetih. Litanije je otpjevao bogoslov Marko Mikić. Uslijedilo je polaganje ruku, prvo biskupa ordinarija Ivica, zatim biskupa u miru Valtera te potom svih prisutnih svećenika, izricanje molitve ređenja, odijevanje novozaređenog svećenika u misno ruho, pomazivanje njegovih dlanova te predaja euharistijskih darova. Potom se novozaređeni svećenik pridružio biskupu i ostalim koncelebrantima u slavljenju euharistije.

Pozdravni govor izrekao je župnik Osora vlč. Ivan Katunar. Uime župe Nerezine i obitelji, biskupu i ređeniku čestitku je izrekla Sara Satalić, a u ime župe Osor dar je uručio Dario Kučić.

Vlč. Andrija zahvalio je Bogu koji ga je pozvao u ovu službu, svojim roditeljima i cijeloj obitelji koji su ga odgajali u vjeri i podupirali na putu prema svećeništvu. Zahvalio je biskupu Ivici i biskupu Valteru sa željom da bude na izgradnju mjesne i sveopće Crkve. Zahvalio je i svojim župnicima i svim svećenicima koji su ga približili oltaru i učinili da zavoli ovu službu i ustraje u svojoj odluci, te svima koji su pripremali i sudjelovali u ovom slavlju.

Na kraju misnog slavlja biskup Ivica prisjetio se svog prvog susreta s Andrijom. Također je zahvalio svima koji su sudjelovali i poduprijeli Andriju u njegovoj formaciji za svećeničku službu te svima koji su organizirali i uveličali ovo slavlje. Potaknuo je i ohrabrio mlade da otvorenog srca osluškuju Božju volju za svoj život i odlučno prihvate njegov poziv.

Andrija Živković je rođen 20. veljače 1996. godine u Rijeci od oca Elvisa i majke Lorne r. Zorović. Sakramente krštenja, pričesti i krizme primio je u župi Prikazanja Blažene Djevice Marije u Nerezinama. Osnovnu školu pohađao je od 1. do 4. razreda u Nerezinama, a od 5. do 8. razreda u Malom Lošinj. Srednjoškolsko obrazovanje završio je također u Malom Lošinj i to ugostiteljsku školu, smjer hotelijersko – turistički tehničar. Godine 2015. postao je bogoslov Krčke biskupije i započeo filozofsko – teološki studij na Teologiji u Rijeci. Dana

29. studenog prošle godine zaređen je u Nerezinama za đakona, a kao đakon služio je u župi Sv. Ivana Krstitelja – Baška.

Irena Žužić

PROSLAVLJENA SVETKOVINA SV. KVIRINA, ZAŠTITNIKA KRČKE BISKUPIJE

– Krk, 4. lipnja 2021. –

U petak 4. lipnja, svečanim misnim slavljem u krčkoj katedrali proslavljena je svetkovina sv. Kvirina, zaštitnika Krčke biskupije. Misnom slavlju predsjedao je pomoćni biskup đakovačko-osječki mons. Ivan Ćurić, a koncelebrirali su domaći biskup mons. Ivica Petanjak, nadbiskup koadjutor splitsko-makarski i apostolski upravitelj porečki i pulski mons. Dražen Kutleša, riječki biskup koadjutor i apostolski upravitelj dubrovački mons. Mate Uzinić, gospićko-senjski biskup mons. Zdenko Križić i biskup u miru mons. Ivan Milovan te tridesetak svećenika i redovnika Krčke biskupije. Sudjelovao je i krčki biskup u miru mons. Valter Župan.

Slavlje je svojim pjevanjem animirao krčki katedralni zbor.

U pozdravnom govoru biskup domaćin mons. Ivica Petanjak rekao je: »Vjerujemo da su i ova naša vremena prije svega Božja vremena i da je Isus Krist početak i svršetak i da nam je upravo on udijelio milost da danas slavimo blagdan sv. Kvirina.« Zahvalio je nazočnim biskupima, posebno predvoditelju slavlja mons. Ivanu Ćuriću te pozdravio sve svećenike, redovnike i redovnice te sve vjernike i hodočasnike u krčku katedrali. Dan Grada Krka čestitao je gradonačelniku Dariju Vasiliću i žiteljima Krka te pozdravio prisutne načelnike općina.

Mons. Ćurić održao je prigodnu propovijed, oslanjajući se na pročitana čitanja ali i na svjedočanstvo Kvirinove mučeničke smrti. Mučenici koji svoj život stave na kocku poradi Isusa Krista sve izriču, izriču sve svoje ideale, svoje vrijednosti i to na najrječitiji način. U njihovom životu i svjedočenju do kraja događa se otajstvo zajedništva Boga i čovjeka. I mi se želimo prepoznavati u zajednici onih koji ispovijedaju pravu vjeru, koji pred sobom imaju Boga, stvoritelja svega, Oca, Sina i Duha Svetoga, a ne nekih idola stvorenih od ljudskih ruku. Sveti Kvirin podnio je mučeništvo jer je odbacio lažne bogove i u svojoj mucu hrabrio druge da se ne boje. Do Kvirinova srca doprla je Božja objava, mudrost koja i danas nadahnjuje i krijepi. Kvirinovo svjetlo i danas prepoznajemo. Njegovo mučeništvo bilo je znak vjerodostojnosti, iskrenosti, dosljednosti na koje smo i mi pozvani. Događaju se i u našim životima trenuci provjere da se u nas nije uvuklo nešto lažno, nešto što nema veze s istinom, s osobom Isusa Krista i njegovim djelom spasenja. Često poželimo jasnije iskustvo vjere, bez nesigurnosti i izazova, ali Isus nas uči drugačije. Životni put vjere ne krije nas u nekoj zavjetrini, već smo izloženi i iskustvu vjere i iskustvu tame. Nekada Isusovu riječ slušamo s oduševljenjem, ali nekad i sa sumnjom, s kolebljivošću, teškoćom. Moramo si posvijestiti da će se naše ispovijedanje vjere, u većoj ili manjoj mjeri uvijek odvijati u ozračju neprijateljstva i uvijek u suprotstavljanju s vrednotama svijeta u kojem živimo. Ali u srcu osjećamo snagu blažene nade dolaska Božje pravednosti. Svim našim svjedočanstvima prethodi ono Isusovo. Mučenik se suobličava Isusu Kristu i uspostavlja jedan novi Kristov sustav vrednota, koje su ostvarive samo u zajedništvu s njime. Slijediti Krista iz tradicije, nasljeđa ne traži od nas promjenu i

obraćenje te se razvija u puku ideologiju, a ideologija ne uprisutnjuje Isusa, njegovu vjernost, blagost, ljubav, a tako ni od nas ne traži ljubav. Isusa se može slijediti samo iz ljubavi, Tada svjedočanstvo ljubavi ostaje uvijek suvremeno kako to vidimo iz života mučenika i svetaca, i od nas čini živu sliku, ogledalo Krista rassetoga i uskrsloga koji nam daje zajedništvo sa sobom sada i u vijeke.

Na kraju misnog slavlja mons. Ćurić izrazio je radost što je bio dionikom ovog slavlja i zajedništva. Pozdravio je sve svećenike, posebno one koje poznaje još iz studentskih dana. Pozvao je sve da se nikada ne umore svjedočiti za onoga za koga je životom posvjedočio sv. Kvirin. »Pozvani smo svjedočiti da nas Bog ljubi i da nam je to trajna i vječna nagrada.«

Irena Žužić

NA SVETKOVINU SRCA ISUSOVA PROSLAVLJENA MISA POSVETE ULJA

– Krk, 11. lipnja 2021. –

Baš kao i prošle godine, Misa posvete ulja koja se koda nas tradicionalno slavi na Veliki četvrtak ujutro, ove je godine bila odgođena zbog mjera uslijed pandemije koronavirusa pa se proslavila na svetkovinu Srca Isusova, u petak 11. lipnja, u Krčkoj katedrali.

Koncelebrirano misno slavlje u kojem je sudjelovalo 40-tak svećenika i redovnika Krčke biskupije te biskup u miru mons. Valter Župan, predslavio je krčki biskup mons. Ivica Petanjak.

Biskup Petanjak uputio je okupljenima i homiliju u kojoj je rekao:

»Pozvani smo zaustaviti se pred probodenim srcem Isusovim. Ondje gdje je Isus dovršio svoje poslanje, započinje naš vjernički i misijski hod. Iz njegova probodenog srca izlazi krv i voda koji čiste svijet od grijeha i zalijevaju ga kako bi donosio plodove obraćenja. Srce Isusovo, koje je simbol cijele Isusove osobe, pravo je svetište iz kojeg izvire velika rijeka milosti. Krv koja izlazi iz Isusova srca znak je njegove sveukupne egzistencije kao Sina Božjeg koji se razdaje za svoju braću i sestre.

Otvoreni Isusov bok može se usporediti s hramskom zavjesom koja se u trenutku Isusove smrti razdire na dvoje i uklanja bilo koji oblik podijela, a uspostavlja zajedništvo između Boga i čovjeka. Voda je živi izvor koji izvire iz njegova života koji se prinosi za život svijeta.

Vojnikovo koplje otvara vrata velikog prolaza i prijelaza po kojem Bog silazi čovjeku i čovjek uzlazi k Bogu. To je početak konačne Pashe i novog Saveza, novog stvaranja i izlivanja Duha Svetoga, iz kojeg se rađa Crkva. Ono što se u Isusu ispunilo do kraja, nagovještuje našu budućnost i naše poslanje.

Kao što Sin izlazi od Oca, tako iz Sinovljeva otvorenog boka odmah potekoše krv i voda, kako bi se naglasilo kakvom nas je žarkom ljubavlju Isus ljubio i kako je iz njegova probodenog srca nahrupila božanska ljubav poput erupcije vulkana.

Na križu se dovršava utjelovljenje Vječne Riječi. Isusovo je tijelo poistovječeno s tjelesima drugih razapetih zajedno s njim. Ali to uništeno tijelo je utjelovljena Riječ, pravo svetište i Božja prisutnost među nama.

K tomu, Ivan evanđelist naglašava jedan potpuno drugačiji značaj, po njemu Isusova Pasha pada u dan subotnji: stvaranje i oslobođenje se podudaraju. Subota – kao dovršetak stvaranja neba i zemlje i Pasha – kao ispunjenje konačnog oslobođenja. Oboje dobivaju svoju puninu u Isusu Kristu.«

Svećenicima biskup Petanjak poručuje:

»Draga braćo svećenici! Danas je naš svećenički Dan. Ivan evanđelist nas poziva da se zagledamo u Srce Isusovo koje je probodeno i koje je podnijelo svaki oblik poniženja i torture i u psihičkom i u fizičkom smislu. A ipak je iz tog srca izišlo samo milosrđe i dobrota Božja koja se očitovala po njegovu Sinu na najuzvišeniji mogući način: ljubeći i praštajući, umirući zato da mi živimo.

Kao službenici Crkve i oltara svaki dan posređujemo Isusovu vidljivu prisutnost u svijetu i hranimo sebe i svijet samim tijelom Isusa Krista. Kad god primimo tijelo Kristovo kao da smo napravili transplantaciju srca. Ali tada u nama očito započinje jedna žestoka borba: hoćemo li toga Krista koga smo u sebe transplantirali prihvatiti ili odbaciti? Nakon toliko transplantacija je li se promijenio naš karakter i naša narav? Je li se prihvatilo što na nas od Isusovog karaktera? Koliko dugo još moramo gledati to probodeno srce, kako bi i iz našeg srca potekle rijeke žive vode?«

Usljediła je obnova svećeničkih obećanja kao izraz trajne želje povezanosti s Kristom i čvrste opredijeljenosti za Krista i čovjeka. Biskup Ivica blagoslovio je ulje bolesničkog pomazanja te posvetio ulje krizme.

U ovoj prigodi, biskup Ivica spomenuo se svećenika koji su u protekloj gosini preminuli, a zatim istaknuo naše ovogodišnje jubilarce od kojih čak četvorica: Ivan Brnić st, Nikola Iljić, Ivan Plješa i mons Nikola Radić, slave dijamantni jubilej, fra Josip Vrdoljak TOR zlatni jubilej, a mons. Enco Rodinis srebrni svećenički jubilej, te im čestitao.

Pjevanje su animirali članovi katedralnog zbora uz glazbenu pratnju vlč. mo. Josipa Vidasa.

Irena Žužić

VLČ. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ U NEREZINAMA SLAVIO MLADU MISU

– 20. lipnja 2021. –

Na dvanaestu nedjelju kroz godinu 20. lipnja, vlč. Andrija Živković slavio je svoju mladu misu u Nerezinama na otoku Lošinju. Zadnju mladu misu tu je slavio prije osamdeset i četiri godine (1937. g.) vlč. Flaminio Rocchi.

Za ovaj radostan i velik događaj, intenzivno se pripremala cijela župa, od svega 350 ljudi. Uoči mlade mise, u Nerezinama je održana trodnevnica, na kojoj su bili gosti propovjednici. Prvi dan trodnevnice vodio je fra Diego Deklić, drugi dan dekan vlč. Robert Zubović, a mladomisniku se u homiliji na poseban način obratio biskup u miru mons. Valter Župan. Treći dan trodnevnice misno slavije i homiliju održao je vlč. Kristijan Perović.

Slavlje mlade mise je započelo roditeljskim blagoslovom u obiteljskoj kući. Nakon blagoslova vlč. Andrija je u procesiji ispraćen do praga oltara, uz glazbenu pratnju puhačkog orkestra i crkvenog zbora. Ulice su ukrasili vjernici župe. Na svakom koraku bilo je cvijeće, crkveni nakit, plahte ukrašene simbolima Euharistije, svete slike, zastave sa zaštitnicima župe.

Prije nego što će započeti Euharistiju, župnik vlč. Silvio Španjić obratio se vlč. Andriji: »Sada se nalaziš na pragu oltara, gdje ćeš Bogu prinijeti žrtvu Njegova Sina, pred okupljenom zajednicom svećenika, bogoslova, pred svojom obitelji i vjernicima iz svih krajeva naše biskupije, Hrvatske i svijeta. Od danas se vlč. Andrija upućuješ prema drugom pragu, ka drugačijem putu, putu kojim te vodi Crkva. Od danas na dalje, glavni prag koji prelaziš je prag crkve, prag mjesne zajednice kojoj ćeš biti poslan.« Andrija je za ovu prigodu dobio poseban blagoslov Pape Franje, na hrvatskom jeziku, kojeg je pročitao vlč. Siniša Vujčić. Nakon toga, župnik je pozvao mladomisnika da započne misno slavlje.

Na svetoj misi je uz mladomisnika i župnika koncelebriralo još pet svećenika. Pjevao je udruženi zbor Nerezina i Malog Lošinja, predvođen dirigenticom Brunom Vlakančić i orguljašem Josipom Strčićem. Pjevala se misa Milosrđu Božjem koju je skladao župnik.

Prvo čitanje iz knjige o Jobu čitao je vjeroučitelj Dragan Zrnić. Prigodni psalam *Gospodin je pastir moj* pjevale su Nadia Sokolić i Gabriela Maglievaz. Drugo čitanje iz Pavlove poslanice čitao je bogoslov Marko Mikić. Evanđelje o oluji u kojoj su se našli apostoli i Isus, navijestio je dekan vlč. Robert Zubović.

Propovjednik na mladoj misi bio je vlč. Mate Žic, koji je bio mladomisnikov dugogodišnji župnik. U svojoj propovjedi na poseban se način obratio narodu Božjem govoreći o knjizi sv. Ivana Pavla II. *Dar i otajstvo*, o identitetu svećenika, sakramentalnom životu i župnoj zajednici. Propovjednik otkriva veličinu dara svećeništva citirajući sv. Ivana Pavla II: »U svojem najdubljem sloju, svako je svećeničko zvanje veliko otajstvo, dar koji beskrajno nadilazi čovjeka. Svaki od nas svećenika jasno to doživljava u cijelom svom životu. Pred veličinom toga dara osjećamo koliko smo za nj neprikladni«. Potakao je vjernike da budu podrška svećeniku na župi, da zajedno rastu u spoznaji Boga u slavlju sakramenta.

Molitvu vjernika za mladomisnika, župu i cijelu Crkvu čitale su i molile župljanke Sara Satalić i Mirjam Zrnić. Na prikazanju, darove su nosili roditelji i rodbina mladomisnika.

Na koncu misnog slavlja vlč. Andrija dobio je za poklon zlatovez lika Blažene Djevice Marije. Zahvalio se svećenicima i okupljenom narodu, posebno onima koji su se angažirali oko mlade mise. Potom je okupljenoj zajednici udijelio svoj mladomisnički blagoslov.

Iza svete mise, vjernici su se na trgu ispred crkve družili uz pratnju puhačkog orkestra »Josip Kašman« iz Malog Lošinja i maestra Davora Mužića. Svojim plesom okupljene je animirao Folklorno Društvo Studenac koje je uz pratnju miha, tradicionalnog instrumenta kojeg svira Dario Kučić i s organizatoricom Aleksandrom Pinčić plesali tradicionalni nerezinski ples.

Na zajedničkom ručku na poseban način okupljene je animirao bogoslov Zoran Maričević, koji je ujedno bio i glavni ceremonijar na misnom slavlju. Svoje čestitke mladomisniku uputili su svećenici, redovnice koje su djelovale u ovoj župi, članovi obitelji i drugi vjernici. Na zajedničkom ručku bio je prisutan i biskup u miru Valter Župan.

U 19:00 sati održala se svečana pjevana večernja, koju je predvodio mladomisnik.

ZLATOMISNIČKO SLAVLJE I BLAGOSLOV OBNOVLJENOG SAMOSTANA U PORTU**– 28. lipnja 2021. –**

Samostan sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku bio je 28. lipnja 2021. mjesto dvostrukoga slavlja. Najprije su fra Josip Vrdoljak i fra Mirko Gregov u zajedništvu s braćom iz Provincije proslavili 50. obljetnicu svećeničkog ređenja, a zatim je krčki biskup Ivica Petanjak blagoslovio samostan koji je temeljito obnavljan od studenoga 2019. do ožujka 2021.

Euharistijskom slavlju u samostanskoj crkvi predsjedao je provincijal fra Ivo Martinović, a koncelebrirali su zlatomisnici fra Josip i fra Mirko, osamnaestorica redovnika iz Provincije te vlč. Anton Bozanić, vlč. Dinko Justinić i vlč. Milivoj Guszak.

Provincijal je u uvodu podsjetio svih koji ovih dana slave obljetnice svećeničkog ređenja i redovničkog zavjetovanja te je sve pozvao da zahvale Bogu »za sve što je učinio u životu Crkve, tolikih ljudi i naše zajednice«. Polazeći od evanđeoskog odlomka o zahtjevima apostolskog zvanja (Mt 8,18-22), u homiliji je istaknuo da Kristovi navjestitelji i svjedoci prihvaćaju da im životne prilike ne budu mirne i sigurne. Usmjereni na budućnost, rekao je, oni su svjesni da ne mogu ostati navezani na prošlost. Iznoseći za uzor sv. Ireneja, biskupa i mučenika, čiji se spomendan slavio tog dana, pitao je »koliko mi, svećenici, danas branimo nauk Crkve?«

U prigodnom govoru u obredu blagoslova provincijal je podsjetio da braća franjevci trećoredci žive i djeluju u samostanu u Portu više od 540 godina te je u obliku molitve rekao: »Gospodine, želimo da svojom ljubavlju blagosloviš ovaj obnovljeni samostan, sve njegove sadašnje i buduće fratre, stanovnike i goste, a posebno sve radnike tvrtke AB gradnja i ostale radnike koji su obnavljali ovo zdanje zarađujući kruh za svoj život i život svojih obitelji. (...) Znamo da nije dovoljno imati obnovljeni samostan. Zato molimo da svoj našoj braći obnoviš srce i udijeliš smisao života i rada te radost služenja tebi, ljudima i ovom svijetu!«

U obredu blagoslova uz biskupa i provincijala sudjelovali su provincijski vikar i ekonom fra Branko Lovrić, nadzornik radova dipl. ing. građ. Radomir Popović, načelnik Općine Malinska – Dubašnica Robert Anton Kraljić, dekan Anton Bozanić, biskupov tajnik Josip Karabaić, braća redovnici, svećenici Krčke biskupije te milosrdne sestre sv. Križa iz samostana u Portu.

Na svečanom objedu u samostanskoj blagovaonici provincijal fra Ivo Martinović još je jedanput čestitao zlatomisnicima. Zatim je posebno zahvalio provincijskom ekonomu fra Branku Lovriću za njegov rad, brigu i zalaganje tijekom radova na obnovi samostana te fra Josi Živkoviću, provincijskom knjižničaru, koji je s podmlatkom Provincije surađivao u premeštanju inventara samostana i samostanskog muzeja te knjiga u novi prostor. Dekan Anton Bozanić zahvalio je dosadašnjem gvardijanu samostana u Portu fra Josipu Vrdoljaku za zajedništvo i suradnju sa svećenicima Krčke biskupije tijekom osmogodišnje gvardijanske službe. Nazočnima se obratio i načelnik Općine Malinska – Dubašnica Robert Anton Kraljić zahvaljujući fra Josipu za suradnju tijekom prošlih osam godina. Biskup Ivica Petanjak je istaknuo kako blagoslov obnovljenog samostana znači da »ovaj samostan ima budućnost«, da će ostati mjesto molitve i susreta. Samostani i prisutnost redovnika i redovnica imaju svoje značenje u životu Crkve. Samostan je, rekao je, po svojoj naravi »duhovna oaza«. Na kraju je svima za sudjelovanje u slavlju, čestitke i upućene riječi zahvalio zlatomisnik fra Mirko.

fra Zvonimir Brusač
(<https://franjevцитrecoredci.hr>)

MONS. VLADO KOŠIĆ MISNIM SLAVLJEM ZAHVALIO KRČKOJ BISKUPIJI**– Krk, 9. kolovoza 2021. –**

Sisački biskup mons. Vlado Košić slavio je u ponedjeljak 9. kolovoza u kapeli »Oaze Kraljice mira« na Krku misu kojom je želio zahvaliti Krčkoj biskupiji.

U kampu »Oaza Kraljice mira« od 3. do 11. kolovoza boravili su volonteri Caritasa Sisačke biskupije na čelu sa s. Smiljom Čirko. S biskupom je koncelebrirao mons. Ivan Milovčić, ravnatelj Caritasa Biskupije Krk koji je organizirao boravak 39 sisačkih volontera u tom kampu Župe Uznesenja Marijina u Krku.

Misno slavlje mladi su popratili sviranjem i pjevanjem, a potom su nastavili zajedničko druženje ručkom na kojem im se pridružio i krčki biskup mons. Ivica Petanjak.

**MONS. PETANJAK U DUBROVNIKU OTKRIO PLOČU
I PREDSTAVIO KNJIGU MIHAEL ANĐEO BOŽIDAREVIĆ IZ DUBROVNIKA, OFMCAP****– Dubrovnik, 1. rujna 2021. –**

Kapucinski samostan i Biskupijsko svetište Gospe od Milosrđa u Dubrovniku u srijedu 1. rujna organizirali su večer posvećenu fra Mihaelu Anđelu Božidareviću, znamenitom hrvatskom kapucinu i generalnu kapucinskog reda rodom iz Dubrovnika.

Ploču posvećenu fra Mihaelu Anđelu Božidareviću pored glavnog ulaza u samostan otkrili su krčki biskup mons. Ivica Petanjak i provincijal franjevac kapucina fra Juro Šimić uz prisustvo cijele redovničke zajednice kapucinskog samostana Gospe od Milosrđa. Pjesmom je u programu sudjelovao Mješoviti zbor Gospe od Milosrđa. Na spomen ploči piše: »Dubrovčanin fra Mihael Anđeo Božidarević (1653.-1729.). Zaslužnom generalnom ministru kapucinskog reda (1712.-1719.) na trajan spomen i zahvalu: Hrvatska kapucinska provincija sv. Leopolda Bogdana Mandića 1. rujna 2021.«

Provincijal kapucina u Hrvatskoj Šimić kazao je tom prilikom da je Božidarević bio sposoban i razborit redovnik i svećenik, vrstan propovjednik, diplomat i duhovni otac. Kao generalni ministar svojim pastoralnim pohodom obišao je 34 kapucinske provincije u Europi.

Otkrivanju spomen ploče uz brojne vjernike prisustvovali su dubrovački gradonačelnik Mato Franković, zamjenik župana Dubrovačko-neretvanske županije Joško Cebalo i savjetnica župana Žaklina Marević.

Nakon mise, mons. Ivica Petanjak predstavio je svoju knjigu o ovom znamenitom kapucinu pod nazivom *Mihael Anđeo Božidarević iz Dubrovnika OFMCap (1653. – 1729.). Propovjednik, diplomat, poglavar i duhovni vođa* – prijevod svog doktorskog rada izvorno napisanog na talijanskom jeziku. Uz autora knjigu je predstavio svećenik Krčke biskupije dr. Saša Ilijić. Moderator predavljanja bio je fra Stanko Dodig, gvardijan dubrovačkog kapucinskog samostana i upravitelj Biskupijskog svetišta Gospe od Milosrđa.

Dr. Ilijić je kazao kako je ova knjiga znanstvena autorska monografija nastala na temelju doktorske disertacije mons. Petanjka izvorno napisane na talijanskom jeziku te je konačno

prevedena na hrvatski jezik. Mons. Petanjak disertaciju je obranio 2002. godine na Fakultetu crkvene povijesti Papinskog sveučilišta Gregorijana u Rimu. Dodao je kako je i sam kroz šest godina svoje službe kao tajnik krčkog biskupa imao puno prilika za slušanje o Božidareviću.

»Knjiga iznosi na vidjelo život i rad Dubrovčanina, franjevca kapucina, koji je živio na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće, a djelovao je na razini visokih struktura Katoličke Crkve u Europi«, kazao je dr. Ilijić te naglasio visoku razinu autorovog znanstvenog pristupa temi.

Predstavljajući je posebno skrenuo pozornost na drugo i četvrto poglavlje knjige koja bi mogla posebno biti zanimljiva Dubrovčanima jer prikazuju zanimljivosti o obitelji Božidarević, osobne podatke kao što su zvanje, ređenje, prve godine redovništva i svećenstva, korespondenciju s rođacima, te njegov odnos ne samo s Dubrovnikom nego i za Dubrovnik jer on pomaže u razvoju diplomatskih odnosa Dubrovačke Republike s ostalim državama Europe te tako doprinosi razvoju i boljitku svog grada i domovine. Treće poglavlje je važno za bolje poznavanje povijesti i tradicije kapucinskog reda koji je u Hrvatsku došao 1610. godine i prvi samostan osnovao u Rijeci. Božidarević je želio dovesti kapucine i u Dubrovnik, što nije uspio za vrijeme svog života, no to se dosta kasnije ostvarilo.

Dr. Ilijić je istaknuo povezanost Božidarevića sa svecima svog vremena, misticima s kojima je dijelio misli i sakramente te tako izgrađivao i svoju osobnost. »Da su nam povijesne prilike omogućile da ovog čovjeka i njegov život bolje upoznamo, da ga povijest nije stavila sa strane i zaboravila, možda bismo danas mogli govoriti i o svetačkom liku ovog Dubrovčanina«, kazao je predstavljajući.

Ovom knjigom nakon tri stotine godine lik Božidarevića je izvučen iz memorije i predstavljan javnosti. »Autor je ponudio i oteo zaboravu sina grada Dubrovnika i Republike i daje nam ga u ovoj knjizi«, ustvrdio je dr. Ilijić te preporučio knjigu za čitanje.

Božidarevićevo krsno ime je Mihael, a redovničko Anđeo, pa ga Talijani zovu Mikelandelo, kazao je u svom izlaganju autor Petanjak. Rođen je u vrijeme Velike trešnje 1667. godine u Dubrovniku, ostao je pod ruševinama, preživio, s obitelji otišao u Anconu kod strica. Obitelj se vratila natrag, a on ostao, upoznao kapucine i s njima nastavio svoj život. »U toj uglednoj provinciji Mikelandelo je došao do toga da je postao profesor, gvardijan, provincijal te general reda. Jedini je Hrvat, Dubrovčanin, koji je u 500. godina kapucinskog reda bio vrhovni poglavar i to pokazuje njegov značaj«, istaknuo je krčki biskup.

Neke svete opatice su mu bile prorekle da će biti general reda 1709. godine, kada je išao na kapitul. Nije postao, te se sav sretan vratio kući i poručio opaticama kako nisu bile u pravu. One su mu odgovorile kako još ništa nije gotovo. Nakon dva mjeseca umro je izabrani general reda, pa je generalni kapitul zakazan za tri godine. U ono vrijeme na kapitul se iz svih krajeva išlo pješice, te je novi generalni kapitul bio zakazan za 1712. godinu. I na njemu je Božidarević izabran za generala reda. Odslužio svoju službu i živio još deset godina. Generalni ministar izabran nakon njega je nakon dva mjeseca odustao od te službe jer je bila teška. Tražila je puno hodanja jer se general trebao susresti u svom mandatu sa svom braćom kapucini u svim samostanima.

Mons. Petanjak je živopisno opisao još neke detalje i događaje iz vremena Božidarevića te spomenuo i njegovo prijateljstvo s mističarkom sv. Veronikom Giuliani, koja je na putu da postane crkvena naučiteljica i koja od svih kapucina u svom dnevniku od 22 tisuće stranica

pisanih rukom, jedino spominje Mikelandelo Božidarević, kazao je biskup te objasnio i kako je došlo do toga.

Krčki biskup ispričao je i nekoliko diplomatskih akcija Božidarevića, koji se odmah nakon što je imenovan generalom reda stavio na službu Dubrovačkoj Republici u onom u čemu joj on može pomoći. Republika mu je čestitala i odmah tražila od njega da se zauzme za neke njezine interese. Prvi od njih je bio usmjeren protiv tadašnjeg dubrovačkog nadbiskupa – a u to vrijeme nadbiskupi nisu mogli biti domaći sinovi – koji je od njih tražio novac za obnovu katedrale i sl.. Božidarević je kao general reda bio priman kod kraljeva i careva, te je Senat te prigode koristio da ga zamoli da intervenira u tajnosti i za interese Republike.

Znanstvena autorska monografija *Mihael Anđeo Božidarević iz Dubrovnika, OFM Cap. (1653. – 1729.) Propovjednik, diplomat, poglavar i duhovni vođa* ima 428 stranica i podijeljena je u pet poglavlja: Povijesne okolnosti u kojima je živio Mihael Anđeo iz Dubrovnika; Biografske bilješke o Mihaelu Anđelu Božidareviću iz Dubrovnika; U upravi Reda; Diplomatska služba Mihaela Anđela iz Dubrovnika te Duhovni profil Mihaela Anđela iz Dubrovnika. Proslov potpisuje dr. Marko Medved. Uz uvod i opći zaključak u knjizi se nalazi i popis kratica, bibliografija, dodatak i kazalo osobnih imena. U dodatku se mogu pročitati neobjavljeni dokumenti epistolarne korespondencije Mihaela Anđela Božidarevića među kojima se, uz poslovnu korespondenciju sa svjetovnim i crkvenim vlastima, nalaze i pisma bratu Vlahu, sestri Margariti, nećaku i nećakinjama.

Na naslovnici knjige je vjeran portret Mihaela Anđela Božidarevića iz Dubrovnika, djelo nepoznatog autora iz 18. stoljeća koje se nalazi u blagovaonici kapucinskog samostana Potenza Picena. Na zadnjoj stranici mogu se pročitati kratki životopisi Božidarevića te autora Petanjka. Knjiga donosi i faksimile nekih dokumenata.

Knjiga je izašla ove godine u zajedničkoj suradnji Kršćanske sadašnjosti i Hrvatske kapucinske provincije pod nebeskom zaštitom sv. Leopolda Bogdana Mandića.

Angelina Tadić

Preuzeto sa: <https://www.dubrovacka-biskupija.hr>

TROSTRUKA RADOST MISNOG SLAVLJA POVODOM BLAGDANA UZVIŠENJA SV. KRIŽA U KRČKOJ KATEDRALI

– Krk, 14. rujna 2021. –

Misno slavlje u prigodi Uzvišenja svetog Križa u Krčkoj katedrali predvodio je krčki biskup mons. Ivica Petanjak, u koncelebraciji generalnog vikara mons. Franje Velčića, krčkog župnika vlč. Antona Valkovića i svog tajnika vlč. Josipa Karabaića.

Kako je biskup napomenuo, osim ovog značajnog blagdana, ovim smo misnim slavljem obilježili i rođendan sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića (rođenog 14. rujna 1850.) a na njemu je ujedno biskup Ivica među kandidate za sveti red đakonata i prezbiterata primio i krčkog bogoslova Zorana Maričevića.

U prigodnoj homiliji biskup Ivica objasnio je važnost ovog blagdana i ispravnog shvaćanja i prihvaćanja križa:

»U središtu današnjeg blagdana nije proslava i veličanje križa kao mučila, nego je u središtu svega neizmjerena ljubav Kristova prema svemu svijetu i svemu stvorenom, koja ne uzmiče ni pred čim i ni pred kim, pa ni pred tako strašnim mučilom kao što je križ.

Iako je Kristovo evanđelje među nama već dvije tisuće godina, mi tek moramo upoznati smisao i vrijednost križa. Najveći je problem što se zaustavljamo na križu i ne idemo dalje od njega. Kad nam je teško, kad nesreća sustiže jedna drugu... tko tada razmišlja o uskrsnuću? Tko razapet sa svih strana, razmišlja o plodu tog razapinjanja? Tko se u mucu i čemeru nada da će sve to biti korisno i spasonosno, ako je prihvaćeno dragovoljno, s predanjem u volju Božju i ljubavlju kakvom je Isus pošao u muku, križ, smrt i uskrsnuće.

U naše vrijeme ovaj bi blagdan morao biti zapovijedana svetkovina koja se često slavi jer današnji svijet i čovjek velikim su dijelom izbacili križ kao sredstvo spasenja. On ne samo da nema mjesta u našem životu, nego ga nemamo ni na zidu kako nas ni na koji način ne bi uznemirivao i podsjećao na važnost i vrijednost onoga što križ jest i što predstavlja.

Tek kad svatko od nas, po Kristovu primjeru, prihvati svoj križ života, moći će se očekivati promjena i obraćenje ovog svijeta. Do tada ćemo samo dublje i dublje tonuti u svojim iluzijama i dokončati svoj život u besmislu i beznađu.«

Krčka biskupija blagoslovljena je primjerom sluge Božjega biskupa Antuna Mahnića koji je križ živio i prihvaćao upravo na taj način: »Za razliku od današnjeg čovjeka, sluga Božji biskup Antun Mahnić, čiji rođendan danas slavimo, sigurno je imao potpuno evanđeosko i kršćansko shvaćanje i razumijevanje križa.

Kad je imenovan krčkim biskupom svoj je dolazak u Krčku biskupiju promatrao kroz otajstvo križa Kristova i križa svoga, te mu se geslo U križu je spas nametnulo kao samo od sebe. Već mu je dotadašnje životno iskustvo pokazalo da se kroz život mora boriti i probijati, ali da ta borba donosi i neke pozitivne učinke. Zato križ nije samo muka, nego je i proslava.

Od te proslave križa osjetio je nešto i biskup Mahnić kad mu u njegovoj teškoj bolesti u Zagrebu, malo prije njegove smrti, dolazi jedan doktor (dr. Šime Cvitanović) i predstavi se kao senior u Hrvatskom katoličkom pokretu kojeg je Mahnić pokrenuo, a biskup Mahnić, pun oduševljenja gleda u sliku Bogorodice iznad svog kreveta i kaže: 'Hvala Ti, Majko draga, da sam i to dočekao, da sjeme, koje je posijano, već je u plodu i da me jedan senior liječi. Tko bi se tome nadao, a ipak je došlo!' Križ nije samo muka i kad bi bio i ostao samo muka i patnja bio bi potpuni promašaj. Zato se za svaki križ kojeg se u vjeri prihvati i nosi u svjetlu Kristova i našeg uskrsnuća može zvati slavni, uzvišeni i spasonosni križ.«

Bogoslovu Zoranu biskup Ivica je poručio: »Dragi Zorane! Ti si slobodno izabrao ovaj put prema svećeništvu koji će, kao što to biva u životu, biti obilježen tvojim životnim križem. Neka Ti primjer Isusa Krista i biskupa Mahnića budu nadahnuće da se nikada ne zaustaviš samo na križu, jer bi te to obeshrabrilo na tvom putu, nego da gledaš dalje od križa i da vjeruješ kako svaki križ ima i radosti i da je lijepo uživati u plodovima križa koje Gospodin daje kao nagradu onima koji se ne pokolebaju i koji računaju na njegovu pomoć i blizinu.«

Na kraju misnog slavlja biskup Ivica predvodio je molitvu na grobu sluge Božjega biskupa Mahnića.

Irena Žužić